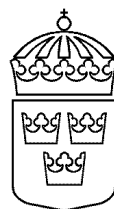

Riksdagens protokoll

2002/03:34

Onsdagen den 11 december

Protokoll
2002/03:34

Kl. 09.00 – 16.18
17.00 – 17.12

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 5 december.

2 § Meddelande om val

Talmannen meddelade att val till Statsrådsarvodesnämnden skulle äga rum *torsdagen den 12 december*.

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkanden 2002/03:UbU1 och UbU2

4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 10 december

SfU2 Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Punkt 2 (Statsbidrag till invandrarorganisationer)

1. utskottet

2. res. 1 (fp)

Votering:

229 för utskottet

42 för res. 1

47 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 136 s, 4 m, 31 kd, 23 v, 20 c, 15 mp

För res. 1: 42 fp

Avstod: 46 m, 1 v

Frånvarande: 8 s, 5 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 4 (Det kommunala flyktingmottagandet)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

293 för utskottet

25 för res. 3

1 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 49 m, 43 fp, 31 kd, 20 c, 13 mp

För res. 3: 24 v, 1 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 7 s, 5 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Punkt 7 (Flexiblare anslagsutnyttjande)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

Votering:

270 för utskottet

50 för res. 5

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 43 fp, 31 kd, 24 v, 20 c, 15 mp

För res. 5: 50 m

Frånvarande: 7 s, 5 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 9 (Boende- och dagersättning samt organiserad verksamhet)

1. utskottet

2. res. 7 (v, mp)

Votering:

282 för utskottet

39 för res. 7

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 51 m, 43 fp, 31 kd, 20 c

För res. 7: 24 v, 15 mp

Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 11 (Hälsa- och sjukvård för asylsökande)

1. utskottet

2. res. 8 (v, mp)

3. res. 9 (c)

Förberedande votering:

38 för res. 8

21 för res. 9

262 avstod

28 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Huvudvotering:
262 för utskottet
39 för res. 8
20 avstod
28 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 137 s, 51 m, 43 fp, 31 kd
För res. 8: 24 v, 15 mp
Avstod: 20 c
Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 12 (Flyktingkvoten)

1. utskottet
2. res. 10 (fp)
3. res. 11 (kd)
Förberedande votering:
64 för res. 10
31 för res. 11
225 avstod
29 frånvarande
Kammaren biträdde res. 10.
Huvudvotering:
225 för utskottet
67 för res. 10
29 avstod
28 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 136 s, 51 m, 2 kd, 2 v, 19 c, 15 mp
För res. 10: 1 s, 43 fp, 22 v, 1 c
Avstod: 29 kd
Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 13 (Instans- och processordning i utlänningsärenden)

1. utskottet
2. res. 12 (kd, fp)
Votering:
190 för utskottet
129 för res. 12
30 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 137 s, 51 m, 1 v, 1 c
För res. 12: 43 fp, 30 kd, 22 v, 19 c, 15 mp
Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 3 kd, 7 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU4 Uppehållstillstånd med tillfälligt skydd vid massflykt

Punkt 1 (Tillfälligt skydd enligt EG-direktivet)

1. utskottet

2. res. 1 (fp)

Votering:

277 för utskottet

43 för res. 1

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 51 m, 31 kd, 24 v, 20 c, 14 mp

För res. 1: 43 fp

Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Punkt 2 (Ytterligare kategorier med tillfälligt skydd)

1. utskottet

2. res. 2 (fp, v)

3. res. 3 (kd)

Förberedande votering:

70 för res. 2

32 för res. 3

219 avstod

28 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

222 för utskottet

67 för res. 2

31 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 50 m, 20 c, 15 mp

För res. 2: 43 fp, 24 v

Avstod: 31 kd

Frånvarande: 7 s, 5 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 3 (Tiden med tillfälligt skydd)

1. utskottet

2. res. 4 (kd, mp)

3. res. 5 (c)

Förberedande votering:

47 för res. 4

20 för res. 5

253 avstod

29 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:
255 för utskottet
46 för res. 4
20 avstod
28 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 137 s, 51 m, 43 fp, 24 v
För res. 4: 31 kd, 15 mp
Avstod: 20 c
Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 4 (Uppskjuta prövning av asylansökan)

1. utskottet
2. res. 7 (v)
Votering:
247 för utskottet
25 för res. 7
45 avstod
32 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 50 m, 3 fp, 31 kd, 20 c, 11 mp
För res. 7: 24 v, 1 mp
Avstod: 3 s, 1 m, 39 fp, 2 mp
Frånvarande: 9 s, 4 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 3 mp
Bo Bernhardsson och Catherine Persson (båda s) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha varit frånvarande.

Punkt 5 (Prövning av övriga skäl för uppehållstillstånd)

1. utskottet
2. res. 9 (mp)
Votering:
215 för utskottet
15 för res. 9
90 avstod
29 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 137 s, 51 m, 1 fp, 6 v, 20 c
För res. 9: 15 mp
Avstod: 42 fp, 31 kd, 17 v
Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 7 v, 2 c, 2 mp

Punkt 9 (Folkbokföring)

1. utskottet

2. res. 13 (fp)

3. res. 15 (v)

Förberedande votering:

44 för res. 13

24 för res. 15

253 avstod

28 frånvarande

Kammaren biträdde res. 13.

Huvudvotering:

207 för utskottet

43 för res. 13

69 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 135 s, 51 m, 20 c, 1 mp

För res. 13: 43 fp

Avstod: 31 kd, 24 v, 14 mp

Frånvarande: 9 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 10 (Hälsa- och sjukvård)

1. utskottet

2. res. 17 (kd, fp, c, mp)

Votering:

188 för utskottet

133 för res. 17

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 51 m

För res. 17: 43 fp, 31 kd, 24 v, 20 c, 15 mp

Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 11 (Barns utbildning)

1. utskottet

2. res. 19 (c, mp)

Votering:

286 för utskottet

35 för res. 19

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 51 m, 43 fp, 31 kd, 24 v

För res. 19: 20 c, 15 mp

Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU6 Senareläggning av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Anslagen för 2003 under utgiftsområde 5 Internationell samverkan)

1. utskottet

2. res. 1 (kd)

3. res. 2 (c)

Kammaren fastställde med acklamation res. 2 som kontraposition i huvudvoteringen.

Huvudvotering:

221 för utskottet

20 för res. 2

79 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 134 s, 8 m, 41 fp, 24 v, 14 mp

För res. 2: 20 c

Avstod: 3 s, 43 m, 2 fp, 31 kd

Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Ewa Björling och Hillevi Engström (båda m) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Veronica Palm (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 1 (Anslagen för 2003 under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

223 för utskottet

50 för res. 1

47 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 43 fp, 1 kd, 24 v, 3 c, 15 mp

För res. 1: 50 m

Avstod: 30 kd, 17 c

Frånvarande: 7 s, 5 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Kerstin Lundgren och Rigmor Stenmark (båda c) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Ändring i Sidas regleringsbrev)

1. utskottet
2. res. 2 (fp, v, c, mp)

Votering:

219 för utskottet

100 för res. 2

1 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 136 s, 51 m, 1 fp, 31 kd

För res. 2: 42 fp, 24 v, 20 c, 14 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 7 s, 4 m, 5 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 3 mp

Joe Frans (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avsett från att rösta.

Punkterna 3–5

Kammaren biföll utskottets förslag.

Rikets styrelse

5 § Rikets styrelse

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2002/03:KU1

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2002/03:1 delvis och redog. 2001/02:RS2).

Anf. 1 NILS FREDRIK AURELIUS (m):

Herr talman! Den 4 december beslutade som bekant riksdagens majoritet om en helhet av utgiftstak, anslagsfördelning och skattenivåer. Det moderata motförslaget var också en helhet och får därför anses ha fallit nu – i budgetteknisk mening alltså. Jag har därför inget yrkande i detta sammanhang, men jag vill ändå kort redovisa några moderata ståndpunkter inom utgiftsområde 1.

För det första innebär den nya budgetprocessen att vårt förslag om ett minskat och avvecklat partistöd i två steg från och med år två, i detta fall 2004 för steg 1, aldrig kommer upp för beslut. Vi får acceptera detta faktum tills vidare och möjligen återkomma med en annan tidsplan nästa år. Jag nöjer mig med att framhålla att det finns goda skäl att avveckla det statliga partistödet, både principiella och ekonomiska skäl.

För det andra tycker vi att utrikesförvaltningens budget ska återföras till utgiftsområde 5. Det är naturligtvis inom utrikesutskottet som sakkdebatten inom detta område förs. Att av administrativa skäl, utifrån organisationen av Regeringskansliet, föra över utrikesbudgeten till område 1 är knappast en lämplig ordning. Ställningstagandena i konstitutionsutskottet sker i praktiken utifrån yttrandet från utrikesutskottet, och debatten i kammaren förs av samma utskott.

Här nöjer jag mig därför med att säga att vi vill tillföra utrikesförvaltningen ytterligare 65 miljoner kronor för att möjliggöra större svensk diplomatisk närvaro i Europa, inte minst i Medelhavsländerna, och för att främja industriella kontakter i de nya industriländerna i Asien, och också för att klara av de allt större kraven på visumhantering. Frågan om vilket utgiftsområde utrikesförvaltningen ska tillhöra får vi återkomma till i samband med vårpropositionen.

För det tredje finns det enligt vår mening skäl att hålla tillbaka expansionen av Regeringskansliet. Tidigare motiverades det utökade anslaget med hänvisning till en departementspromemoria, Ds 2000:27, där man menade att det behövdes större resurser med tanke på EU-ordförandeskapet det halvåret. Men icke helt överraskande vill man nu behålla pengarna och ha ytterligare pengar.

Det sker alltså en rejäl expansion av Regeringskansliet som det finns anledning att uppmärksamma och även ifrågasätta, särskilt om det leder till att politiskt relaterade befattningar, så kallade sakkunniga, ökar – vilket faktiskt är fallet. Vi tycker också att det är något anmärkningsvärt att Miljöpartiet och Vänsterpartiet får egna kanslier inom Regeringskansliet. Det tycker vi illa om.

På någon punkt vill vi dock öka anslaget. Vi vill följa upp en tidigare begäran om att man ska informera om kommunismens brott mot mänskligheten, och vi vill som sagt också ha ett ökat anslag till utrikesförvaltningen. Sammantaget vill vi ändå ha en minskning.

För det fjärde, slutligen, ska jag säga något om presstödet. Det är en återkommande debatt som vi brukar ha i kammaren. Presstödet inrättades för över 30 år sedan; 1969 kom det första distributionsstödet, som det då kallades. 1971 infördes produktionsbidrag, vilket kan sägas motsvara dagens driftstöd.

Sedan dess har en hel del små ändringar skett, och ibland också något större ändringar. Det har även förekommit utredningar, men i grunden är systemet detsamma. Presstödet har alltså visat sig vara mycket seglivat, mera seglivat än de tidningar som det var avsett att stödja.

Man måste naturligtvis först och främst fundera på det rent principiella i sammanhanget. Är det en bra ordning att staten stöder vissa tidningar? Det är inte självklart att så är fallet. Även om man inser att motiven kan vara goda – man vill naturligtvis slå vakt om mångfalden i samhället i fråga om opinionsbildningen – är det inte alldeles självklart att det av principiella skäl är en god ordning.

Det andra man bör diskutera är ändamålsenligheten. Har detta stöd, som mer eller mindre har permanentats, fungerat som det var tänkt? Har det räddat andratidningar, och därmed mångfalden, på olika håll i Sverige? Det är lite svårt att finna riktigt goda argument för detta om man tittar på hur verkligheten ser ut. Därför föreslog vi i det tidigare förslaget, som var en helhet, ett avskaffande av presstödet i ett par etapper. Det förslaget föll dock. Om presstödet avskaffas kan naturligtvis också Presstödsnämnden läggas ned. Dess resterande uppgifter kan då överföras till Kammarkollegiet, som svarar för många liknande uppgifter.

Det avgörande, förutom det principiella, är att presstödet inte fungerar som det var tänkt. Från början var tanken att det skulle leda till en omstrukturering, en förnyelse och därmed en vital tidning. Men i praktiken har det blivit ett driftstöd, det vill säga det går in i budgeten som

vilket bidrag som helst, och förnyelsen har ofta lyst med sin frånvaro. Ännu mera påtagligt är att tidningar trots stödet i många fall gått under.

Strukturrationaliseringarna har försenats. Nu kommer de kanske. Som vi alla vet sker det en ganska snabb förändring av tidningsmarknaden, och det har inget alls att göra med presstödet, utan trots detta.

En annan effekt av att man tillför vissa tidningar ett driftbidrag, vilket stödet i realiteten har blivit, är att ägaransvaret försvagats. Jag tror inte att man med bästa vilja i världen kan hävda att till exempel A-pressen har tagit ett stort ägaransvar. Ägaransvaret är tunt även för många andra tidningar som ägs i stiftelseform. Stiftelsen kan fungera mycket bra om en tidning går bra, men den fungerar sämre om tidningen går dåligt, eftersom det är svårare för ägaren att tillskjuta nya medel när den är en stiftelse. Det är för övrigt en av bakgrunderna till den omstrukturering av allianser som i dag sker. Men trots driftstödet – presstödet – till många tidningar har bristerna ofta permanentats och läsarna har flytt. Tidningar lever knapert eller har gått under.

Man måste dessutom inse att vi i dag, mer än 30 år efter att presstödet infördes i sin första form, har en helt ny mediavärld med många nya medier som kan stå för mångfalden, nyhetsförmedlingen och debatten. Vi har gratistidningarna, om vi bara håller oss till papperstidningarna, och vi har naturligtvis alla elektroniska medier. Presstödet förefaller väldigt föråldrat och bör enligt vår mening omprövas.

Herr talman! Man bör avslutningsvis konstatera att det inte är alldeles obetydliga summor som skattebetalarna på detta sätt lägger ut. Om vi skulle införa presstödet i dag – det vill säga införa en ny uppgift som kostar 500–600 miljoner om året – är jag övertygad om att det inte skulle vara alldeles lätt att få gehör för det. Det finns goda skäl att ompröva och stegvis avskaffa presstödet.

Anf. 2 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Tyvärr nödgas jag konstatera att inte heller i år har Folkpartiet liberalernas budgetförslag vunnit majoritetens gillande. Det är beklagligt, eftersom det är det bästa förslaget.

Vårt budgetförslag innebär en sänkning av de mest skadliga skatterna på jobb och tillväxt. Vi prioriterar höjt u-landsbistånd, förbättringar i vården och för funktionshindrade, en bättre kvalitet i högre utbildning och stora satsningar på forskning. Vi vill också att ett barnkonto införs från år 2004. Allt detta kommer mina partikamrater att närmare utveckla i samband med att de presenterar sina budgetförslag för respektive utskott.

När det gäller utgiftsområde 1, det vill säga konstitutionsutskottets budget, vill Folkpartiet som framgår av vår partimotion göra kraftiga besparingar på totalt drygt 1 miljard kronor jämfört med regeringens förslag.

Herr talman! Vi föreslår en besparing med 420 miljoner kronor på anslaget för presstöd. Jag är mycket väl medveten om att detta är en mycket kraftig neddragning, i det närmaste en avveckling av stödet. Presstödet har sedan ett trettiotal år tillbaka i stort sett haft samma inriktning. Men det har kommit att alltmer snedvrída konkurrensen inte minst med tanke på att medielandskapet nu förändras i en rasande takt.

Det är väldigt spännande och positivt med alla dessa databastidningar. Det ger bland annat oss politiker ännu fler arenor där medborgarna kan följa med och debattera med oss och andra våra beslut i olika frågor. Detta kan vi politiker bara vara tacksamma för. Men dessa viktiga nya tidningar har i dag inga möjligheter att söka presstödet. Presstödet går bara till traditionellt tryckta papperstidningar. Detta är en stor orättvisa och förkastligt ur konkurrenssynpunkt.

Därför är vårt förslag om minskning av presstödet mycket väl motiverat. Det är inte bara vi i Folkpartiet som ifrågasätter presstödet. Vi hörde även Nils Fredrik Aurelius nyss från Moderaterna som också vill dra ned på eller avskaffa presstödet. Det vill också närmare en tredjedel av de 56 chefredaktörerna runtom i landet som har svarat på en fråga från TT om hur de ser på presstödet. De 56 chefredaktörerna vill att presstödet avskaffas. De menar att den utformning som det har i dag är till mer skada än nytta. Så är det. Därför menar vi i Folkpartiet att pressen bör fungera utan statliga bidrag.

Herr talman! Däremot vill vi i Folkpartiet behålla det särskilda distributionsstödet för lördagsutdelning av dagstidningar som infördes från och med i år. Folkpartiet föreslår också en besparing på 5 miljarder kronor på Radio- och TV-verket.

Även i år föreslår Folkpartiet besparingar på Regeringskansliet. Vi föreslår i år en minskning med 600 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt vår mening har Regeringskansliet vuxit orimligt mycket under den socialdemokratiska regeringens tid. Det är självfallet viktigt att standarden är hög och att Regeringskansliet kan erbjuda sina anställda bra och konkurrenskraftiga löner. Det gäller inte minst lönerna för de kvinnliga anställda i Regeringskansliet. Men vi menar att den nuvarande regeringens ambitioner har blivit alltför stora trots att verksamheten inte motiverar detta.

Jag vill peka på den ökning som har skett mellan år 2001 och år 2002 med cirka 2 miljarder kronor. Budgetpropositionen visar att antalet diariEFörda ärenden och handlingar totalt i Regeringskansliet minskar. Det gör också andelen utredningar och utredningsbetänkanden liksom antalet interpellationer och frågesvar i riksdagen. Visst borde det gå att minska kostnaderna för Regeringskansliet. Dessutom bör de samordningsvinster som sammanslagningen med utrikesförvaltningen medför utnyttjas bättre.

Herr talman! Vi vill slutligen att anslaget för expertgruppen för EU-frågor ska sänkas med 9 miljarder kronor. Detta kommer min partikamrat Tobias Krantz att utveckla närmare och ange skälen för.

Herr talman! En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister har redan fastställt de ekonomiska ramarna för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjort en beräkning av statens inkomster som avser nästa år. Samtidigt beslutades om det preliminära utgiftstaket för år 2004.

Folkpartiets budgetalternativ ska ses som en helhet där inte någon eller några delar kan bytas ut mot någonting annat och behandlas isolerat från någonting annat. När nu riksdagens majoritet redan har beslutat om ramar och därmed valt en annan inriktning av politiken deltar vi i Folkpartiet liberalerna inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1.

Anf. 3 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Cato den äldre brukade avsluta varje tal i romerska senaten med en speciell sentens. Som gammal realare vågar jag väl inte citera honom på originalspråket. Men på svenska lyder det så här: För övrigt anser jag att Kartago bör förstöras.

Det finns ett gammalt talesätt att världen ska räddas genom omsägning. Nu är jag inte ute efter att rädda hela världen, men jag skulle gärna vilja göra en insats för en förbättrad budgetprocess i detta andra steg. Därför kommer jag att upprepa mig på den här punkten till dess att en förbättring inträder.

Herr talman! Vi befinner oss just nu i detta budgetprocessens andra steg. När vi i Riksdagsutredningen för ett antal år sedan fastnade för rambudgetmodellen tänkte vi oss att det andra steget i budgetprocessen skulle vara fyllt av flexibilitet och vitalitet. I stället har vi fått ett system som innebär låsning och rigiditet. Där ser man hur lätt det är att misslyckas i politiken. Det räcker inte med goda föresatser.

Detta med att både anslag och anslagsvillkor för ett helt utgiftsområde ska antas i ett enda klubbslag är förstås viktigt och intressant för en regering och speciellt för en minoritetsregering. Nu har vi förstås en situation för närvarande där minoritetsregeringen har två bundna stödpartier – påverkande skulle de väl själva säga – till sitt förfogande. Men faktum är att en minoritetsregering med det nuvarande systemet för det andra steget har betydande svängrum även utan stödpartier.

Herr talman! Det här rigida systemet minskar riksdagens makt och innebär en nedgradering av det andra steget i budgetprocessen. Varje parti – varje oppositionsparti – vill ju i budgetbesluten visa upp sina helhetsbilder. Det borde varje politisk bedömare förstå. Men skulle man i någon liten fråga faktiskt hitta en majoritet för en viss justering är den enda möjligheten att genomföra den justeringen att i alla andra frågor ställa upp bakom regeringsförslaget. I praktiken är därmed majoritetsbesluten i sådana frågor borta ur bilden.

Nu hade visserligen Riksdagskommitténs referensgrupp för utvärdering av budgetprocessen på sin tid i uppdrag att ta upp denna frågeställning, men av detta bidde inte ens en tumme. Jag beklagar det. Vi får fortsätta tills vidare med denna bisarra beslutsordning i det andra steget. Men faktum är att debatten blir något avslagen just på grund av detta, om man får uttrycka sig försiktigt.

Herr talman! Låt mig därför travestera Cato den äldre: För övrigt anser jag att budgetprocessens andra steg bör förbättras. Dock med den skillnaden att jag inte gör det i slutet av anförandet.

Herr talman! Vi har två reservationer i anslutning till betänkandet som inte upptar anslagsområdet eller anslagsvillkoren för utgiftsområde 1. Det gäller dels ökat samarbete vad gäller utlandsmyndigheter med nordiska länder eller EU-länder, dels behovet av MR-attachéer vid våra beskickningar. För att undvika tidsspillan avser jag *inte* att yrka på dessa.

Låt mig dock få säga några ord om vårt budgetalternativ för utgiftsområde 1.

Herr talman! Först gäller det presstödet. Vi kristdemokrater är positiva till presstödet. Det är vår uppfattning att det har betytt en hel del för mångfalden i medievärlden. Genom strukturförändringar, dels på annonsidan, dels när det gäller förändrade krav hos läsarna, tror vi dock att

presstödet så småningom av sig självt kommer att fasas ut genom till exempel samverkan och fusioner av olika slag. Vi tycker att statsmakterna bör stödja sådana strukturförändringar i syfte att ge en livskraftig dagspress. Och det bör göras genom generösa regler på presstödsområdet.

Däremot ska det sägas att bara för att vi är för principen om presstöd betyder det inte att vi i varje läge anser att regeringen och dess stödpartier har hittat den optimala resursnivån för stödet. I förhållande till budgetförslaget anser vi att anslaget kan minskas med 75 miljoner kronor. Men vi är alltså mot de avvecklingsförslag som Moderaterna och Folkpartiet förespråkar – detta sagt bara för klarhetens skull.

Vi har också en mindre besparing på Datainspektionens område.

Herr talman! Det är lite intressant att konstatera att Regeringskansliets resurser har blivit föremål för oppositionens stora intresse. Inbesparingarna varierar från våra 410 miljoner kronor upp till Centerpartiets 836 miljoner kronor.

Herr talman! Efter sammanslagningen till en myndighet 1997 har Regeringskansliet och regeringen haft problem med att tydligt visa på vilken den optimala dimensioneringen av Regeringskansliet är. Under en lång följd av år har anslagen till området ökat mycket kraftigt, delvis beroende på ordförandeskapet i EU under första halvåret 2001. Men enbart ordförandeskapet kan inte förklara den totala resursökningen. Regeringen hade inför vårpropositionen 2001 aviserat en noggrannare analys av Regeringskansliets dimensionering. Någon sådan analys har dock inte avlämnats. Nu påstår regeringen i budgetpropositionen att en sådan analys ska ske. Det är ju roligt att höra att den kommer så småningom, men det låter väldigt mycket som den obotfärdiges förhinder.

Enligt vår mening är det viktigt att kunna redovisa produktivitet och resultat i förhållande till de stora anslagsposterna. Detta har inte skett på ett tillfredsställande sätt.

Herr talman! Det är ganska intressant att det i ett remissvar från den statsvetenskapliga institutionen vid Aarhus universitet på Riksdagens revisorers granskning av Regeringskansliet sägs att de här problemen kanske mer är en psykologisk och en strategisk realitet än en objektiv sådan. Orsaken till detta är enligt institutionen att det unika svenska systemet har en mycket skarp gräns mellan departementsnivån och myndighetsnivån. De svenska departementen är inte som i andra länder hybrider. Detta talar enligt institutionen för att de svenska departementen skulle kunna vara ganska små enheter som först och främst fungerar som sekretariat till ministrarna, vilket de också verkar vara i praktiken. Mot denna bakgrund ansåg institutionen vid Aarhus universitet att Regeringskansliets bemanning med ca 4 000 personer verkar något stor.

Herr talman! Relationen mellan departement och myndighet – eller ämbetsverk – blir genom de successivt ökade resurserna kraftigt förskjutet till departementens förmån. Det borde enligt vår mening finnas ett sparutrymme inom Regeringskansliet. Nu tror jag inte på någon osthyveffekt i sammanhanget. Vissa avdelningar behöver säkert förstärkas, andra bantas kraftigt. Vi behöver åtgärdsinriktade departement – inte pratdepartement. Vi tror att det är möjligt att genomföra denna trimning av Regeringskansliet till en rimligare kostnad, herr talman.

Eftersom det är den sista debatten vi har i utskottet den här terminen vill jag till slut, trots att vi har en icke närvarande ordförande, framföra ett tack till den avgående ordföranden för hans insatser i utskottet. Han har utfört arbetet på ett briljant sätt, och det är nog en allmän uppfattning i utskottet att vi kommer att sakna Per Unckel när han lämnar ordförandeposten.

Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Centerpartiet vill arbeta för att stärka människors makt över sin vardag, stärka självbestämmandet för de enskilda men också det lokala självbestämmandet, det lokala självstyret. Vi vill utveckla hela Sverige utifrån den utgångspunkten för att skapa livskvalitet för människor och för att skapa livskraft i hela landet. Självklart arbetar vi med budgeten för riket utifrån den visionen och för att förverkliga den visionen.

Budgeten är, som sagt var, en helhet. Tyvärr avslog en majoritet här i kammaren vårt budgetförslag den 4 december. Det gör att vi från vår sida inte framför några särskilda yrkanden på det här området, herr talman, utan vi nöjer oss med att hänvisa till våra åsikter i ett särskilt yttrande när det gäller anslagsområde 1.

Vår utgångspunkt är att stärka människors självbestämmande och öka makten lokalt. Vi tycker att det budgetförslag som ligger på kammarens bord rimmar illa med det uttrycket, därför att man kan tydligt se hur det växer i toppen och inte i botten av vårt samhälle. Ett uttryck för det är den kraftiga utökning av anslag som faktiskt syns på Regeringskansliet. Den utökning som gjordes för 2000 och 2001 hade en tydlig koppling till EU-ordförandeskapet. Den hade en tydlig koppling till de extrainsatser som skulle göras när det gällde press, information och kultursatsningar under EU-ordförandeskapet. Den hade också en koppling till de kostnadsökningar som mötesverksamheten medförde.

Nu är EU-ordförandeskapet i den här omgången ett minne. Det är ett gott minne, men dock blott ett minne. Mot den bakgrunden ser vi det naturligt att kammaren återställer nivån för Regeringskansliet till vad som var fallet före EU-ordförandeskapet. Vi ser det också som rimligt att kammaren tar fasta på de signaler som gavs när man förändrade departementsorganisationen. Vi ser möjligheter till en effektivisering inom Regeringskansliet och tycker att det är rimligt att man mot den bakgrunden minskar anslagen med 836 miljoner, alltså motsvarande det som gällde före de här extra tilldelningarna för EU-ordförandeskapet. Det innebär å andra sidan att makten kan växa kraftfullt underifrån, att vi får större kraft lokalt, ett ökat självbestämmande lokalt och inte en tillväxt i Regeringskansliet.

Utifrån vårt perspektiv att stärka människors självbestämmande, att öka självstyret och den lokala demokratin eller demokratin i stort ser vi naturligtvis det också som viktigt att värna det fria ordets möjligheter i hela landet. Av det skälet är det naturligt att vi från Centerpartiets sida hävdar presstödet nivå och hävdar förutsättningarna för tidningar i hela landet att komma ut så som det är avsett, som dagstidningar.

Vi ser med oro på den avtalsförändring som har gjorts när det gäller distribution. Riskerna för att många tidningar i stora delar av landet inte kommer att kunna nå sina mottagare dagen efter är uppenbara. Att i det

läget sänka presstödet ser vi inte som rimligt. Därför utökar vi i stället i vårt förslag presstödet med 1 miljon, just för att klara och hävda mångfalden.

Det finns säkert anledning att titta på detaljer i innehållet när det gäller formerna för presstöd, men grunden måste vara att man hävdar ett presstöd på en nivå som gör det möjligt för det fria ordet att utvecklas över hela landet. Det gäller även mångfalden i medierna.

Vi ser också från Centerpartiets sida att Radio- och TV-verket har varit effektivt i sitt arbete och lyckats klara sin uppgift på ett bra sätt. Vi finner inte skäl att i det här läget anslå särskilda medel för att göra de lokal-TV-satsningar som aviserats. Det kan i sådant fall klaras inom ramen för en effektivisering och genom att ta till vara de goda resultat som Radio- och TV-verket har uppnått. Därför gör vi i vårt budgetförslag en reduktion på detta område med 2 miljoner.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag beröra en av de frågor som har varit uppe i debatten. Det handlar om partistödet. För Centerpartiet är det självklart att partierna ska vara oberoende, men de ska inte vara oberoende i förhållande till medborgarna och sitt uppdrag att vara aktiva deltagare i samspelet med medborgarna. Det är oerhört viktigt att vi inte utvecklar partistödet i en riktning som gör att partiernas frihet går förlorad. Av exempel från andra delar av världen har vi sett att partiernas frihet lätt kan försvinna i takt med att förutsättningarna för ett aktivt oberoende partiarbete försvinner. På samma sätt som med presstödet anser vi att det är rimligt att hävda partistödets nivå och inte gå på en linje som innebär avveckling.

Slutligen vill jag ansluta mig till det uttalande som Ingvar Svensson gjorde tidigare och framföra mitt och Centerpartiets tack till vår avgående ordförande i utskottet, Per Unckel, för hans sätt att utomordentligt förtjänstfullt leda utskottets arbete.

Anf. 5 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Centern till skillnad från de övriga borgerliga partierna inte vill dra ned på kostnaderna för presstödet. De vill snarare öka detta. Jag vill fråga Kerstin Lundgren om presstödet ändå inte är väldigt orättvist och konkurrenshämmande. Det gynnar de tryckta tidningarna. De andra tidningarna som många ungdomar startar har inte samma möjligheter att få presstöd. Att söka presstöd är också i sig besvärligt. Jag tror att många ungdomar inte har möjlighet att göra det.

Jag är inte säker på att jag uppfattade riktigt vad Kerstin Lundgren sade om Radio- och TV-verket. Centern vill väl också minska kostnaderna för detta?

Jag vill höra vad Kerstin Lundgren säger om detta och också påminna om att de 56 chefredaktörerna som jag nämnde anser att presstödet är förkastligt.

Anf. 6 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Ja, Helena Bargholtz. Vi har gjort en neddragning på Radio- och TV-verket. Det berörde jag också. Det är en neddragning på 2 miljoner. Vi tycker att verket har arbetat bra och effektivt. Det kan klara sig på en lägre nivå och ändå klara uppdraget.

Det handlar alltså om en neddragning på Radio- och TV-verket, däremot inte på presstödet. Där vill vi ha en utökning. Centerpartiet tycker, oberoende av antalet chefredaktörer som har uttalat sig, att det är oerhört viktigt med en mångfald inom det tryckta ordets ram i hela landet. Om vi inte klarar att leva upp till detta – det har vi sett oroande tendenser på – förminskar vi demokratin i stället för att utveckla den.

Det är naturligtvis angeläget att titta på detaljer, förbättra och försöka utveckla men inte att avskaffa presstödet eller att hitta lösningar som innebär att man minskar mångfalden i det tryckta ordet. Vi bör snarare utöka. Det var på den grunden som vi nyligen arbetade med att förändra i tryckfrihetslagstiftningen. Vi diskuterade då utgivningsbevis och annat. Vi ska skapa möjligheter, underlätta för nya medier att komma till och för fler människor att delta i det demokratiska samtalet. Det gör vi inte genom att minska presstödet, anser vi från Centerpartiets sida.

Anf. 7 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Vi är helt överens om inriktningen. Folkpartiet vill också öka möjligheterna att sprida åsikter och verka för det tryckta ordet. Men vi vill också ge andra medier en chans att kunna fungera. Det har de inte i dag. Vi vet att databastidningarna har det väldigt besvärligt. De får inte de ekonomiska fördelar som det tryckta ordet har. Vi tycker inte att det är sjyst. Därför tycker vi inte att vi ska ha presstödet på detta sätt.

Innan jag avslutar mitt anförande vill jag passa på att framföra ett tack till den tyvärr frånvarande Per Unckel för de insatser han har gjort i kammaren. Jag räknar med att göra det på annat sätt också.

Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Låt oss titta på hur vi kan skapa möjligheter för flera att delta i det demokratiska samtalet genom att förbättra det i form av nya medier. Men låt oss inte göra detta genom att kasta bort förutsättningarna för det viktiga samtal som pågår i våra tidningar över hela landet. Vi vet att vi skulle få en drastisk förändring av medielandskapet i vårt land om vi skulle avveckla presstödet. Det vill Centerpartiet inte delta i.

Anf. 9 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Jag ska förmedla alla tack till den avgående ordföranden, såväl de som sägs från talarstolen som de som sägs till mig privat – det är också en möjlighet. Han beklagar mycket att han inte kunde vara med i dag, men jag ska förmedla allt. Man kan väl också tänka sig att han läser protokollet. Det är inte helt uteslutet.

Vad det gäller sakfrågorna blir jag förvånad när Kerstin Lundgren först talar så starkt om att det är viktigt att partierna ska vara oberoende. Det tror jag är ganska okontroversiellt – som sagt *ganska* okontroversiellt. Sedan säger hon att det därför är viktigt att staten stöder partierna med pengar. Kan det inte vara så, Kerstin Lundgren, att det också är viktigt att partierna ska vara oberoende av staten?

I fråga om presstödet känner vi igen debatten. Jag måste ändå ställa frågan: Tycker verkligen Kerstin Lundgren att det fungerar optimalt med de många hundra miljoner som man delar ut varje år? Har det lett till de vitamininjektioner, nödvändiga omstruktureringar och annat som var avsett när presstödet infördes?

Anf. 10 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Man kan alltid se på hur man kan utveckla presstödet i syfte att förbättra och göra det mer effektivt. Så kan man alltid resonera. Utifrån detta drar vi inte slutsatsen att vi ska avveckla presstödet i syfte att skapa någon form av oberoende medier. Vi ser utvecklingen och vad som skulle bli följden. Presstödet ger i dag förutsättningar att upprätthålla mångfalden i tidningsvärlden. Vi tror och tycker det är viktigt att det finns många röster även inom det skrivna ordets område för att upprätthålla ett gott medielandskap över hela Sverige. Det skulle inte vara möjligt utan presstöd. Jag har inte uppfattat att det finns något alternativt förslag som visar på att man bättre skulle uppnå detta mål genom att avskaffa presstödet.

Anf. 11 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Problemet är naturligtvis att presstödet, trots att det existerat så pass länge, knappast har lett till den förnyelse som man avsåg. Det har inte heller räddat tidningar i särskilt stor utsträckning. Det pågår ändå omstruktureringar. De kommer under alla omständigheter att ta fart under de närmaste åren.

Alla som känner till branschen vet att man arbetar mycket med allianser och nya funktioner. Det har inte mycket med presstödet att göra. Det kan snarast ha varit en begränsning när det gäller att finna nya livskraftiga strukturer. Om man vill gynna dagspressen över huvud taget eller det skrivna ordet tycker jag att man ska tänka sig mer generella åtgärder. Man bör i så fall diskutera skattebelastningen i form av annonskatter och annat. Jag tycker inte att det är speciellt trovärdigt att haka sig fast vid presstödet, som är en historisk och gammaldags konstruktion, och tro att det kan lösa dagens problem i ett helt nytt medielandskap.

Jag efterlyser också ett svar på min fråga om partistödet. Kerstin Lundgren, är det, enligt Centerpartiet, inte bra om politiska partier är oberoende av staten?

Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Jag kan som sagt inte heller se att presstödet har hindrat en medieutveckling när det gäller det skrivna ordet och de nya medier som har kommit. Man kan alltså inte säga att det har stängt dörren för en utveckling av det skrivna ordets former. Vi har ny teknik och nya medier som har tillkommit. Där ser vi en utveckling som i framtiden mycket väl kan komma att kräva nya lösningar.

Det vi däremot ser är en utslagning av tidningar landet över, och det skulle vi få i större utsträckning om vi minskade eller helt avskaffade presstödet. Det vill vi från Centerpartiets sida inte medverka till. Snarare vill vi utveckla det skrivna ordets möjligheter, och då i hela landet.

När det gäller partistödet, herr talman, uppfattar jag mig som oberoende och fri att tycka och tänka trots att jag får min ersättning från staten, från svenska folket. Vi är en del av det systemet. Jag tycker att det är rimligt att vi partiföreträdare och våra partier har möjligheten att verka inom ramen och jobba för att utveckla demokratin på ett oberoende sätt, där medlemsavgifter ska vara en viktig del. Vi vet dock att det inte är det enda.

Vi vill inte se en utveckling där man ökar beroendet av stöd från andra aktörer, till exempel näringslivet, sponsorer eller liknande, vilket också skulle kunna vara tänkbart. Därför vill vi hävda partistödet.

Anf. 13 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Låt mig börja med att konstatera att den budget som nu debatteras i en rad olika debatter kring olika utgiftsområden är en rödgrön budget. Det rödgröna står som garant för att budgeten inte låter ekonomismen sättas före mänskliga värden och för att rättvisan, jämlikheten och jämställdheten prioriteras högre än någras penninghunger. Det rödgröna ger att den budget som debatteras är en budget som tar radikala grepp för att komma till rätta med miljöförstörelsen. Den budget som debatteras, och som betänkandet KUI och utgiftsområde 1 därmed är delar av, är kort sagt en budget som vi miljöpartister bifaller.

När det gäller utgiftsområde 1 finns det några saker som vi särskilt vill framhålla. Den långsiktiga satsning på en mer deltagande demokrati som skissas upp inom området demokratipolitik hör hit. Jag vill understryka vår glädje över att det nu utlovas att en kartläggning av hur det svenska remissförfarandet används avseende frågor med EU-anknytning ska genomföras, detta med syfte att stärka remissförfarandet.

Ännu lyckligare är vi över att det nu utlovas vidare offentlighet för partiets och valkandidatens intäkter. Jag kan inte nog framhålla den miljöpartistiska inställningen att regeringen snarast efter det att utredningen är färdig den 30 september nästa år bör återkomma med förslag på konkret lagstiftning för att personvalskandidater och att partier ska tvingas redovisa var de får sina bidrag ifrån.

Inom politikområdet mediepolitik fortsätter riksdagsmajoriteten i och med betänkandet att garantera ett brett och allsidigt medieutbud genom ett starkt presstödet. Här görs dessutom en viktig satsning på ickekommersiella lokala TV-kanaler under anslaget 27:4 Radio- och TV-verket. Ett projekt inom Riksförbundet Öppna Kanaler i Sveriges ram ska ge folkrörelserna möjlighet att bättra på sin användning av TV-mediet för kommunikation, lokal kultur och såväl lokal- som idédebatt. Detta innebär en klar och viktig förstärkning för yttrandefriheten.

Låt mig också här nämna att vi inom mediepolitiken tvingats acceptera en neddragning av presstödet med 1 miljon kronor för att säkerställa satsningar som denna. Detta är ur grön synvinkel mycket beklagligt men alltså tyvärr också nödvändigt.

Låt mig i lovorden över betänkandet också nämna att vi gröna är glada över den ekonomiskt offensiva politik som döljer sig bakom politikområdet samepolitik. Nu hoppas vi att den även efterföljs av andra satsningar för att stärka samernas ställning såsom ett undertecknande av ILO-konventionen om ursprungsbefolkningars rättigheter.

Herr talman! Med detta sagt känner jag också att det faller på mina axlar att som representant för riksdagens yngsta parti filosofera något vidare om det som vi i dag ska gå till beslut kring. Vi i Miljöpartiet har efter valet gjort vårt bästa för att förvalta våra väljares röster och pressa igenom maximalt av grön politik. Men det ska i ödmjukhetens namn sägas att ett parti med 4,6 % av rösterna inte dikterar allt i en budgetöverenskommelse. Ett oppositionellt framtidsparti kan inte få igenom alla sina krav när det ställs mot kulturen hos ett sedan länge statsbärande

parti. Det ligger i sakens natur. Därvidlag är den budget som ligger till grund för beslutet i KU1 en rödgrön sådan och inte en grön. En rent miljöpartistisk budget hade sett annorlunda ut och också låtit annorlunda.

Frågan om att bryta maktlösheten är central för varje grönt tänkande människa. Viljan att skapa ett samhälle där makten flyttas allt närmare människor brinner i våra hjärtan. För oss är det inte systemet eller våra uppbyggda strukturer som är det viktiga utan människan mitt i allt detta och vilken möjlighet hon har att påverka sitt liv och sin omgivning. Vi är övertygade om att det sjunkande valdeltagandet bottnar i en känsla av vanmakt inför politiska beslut fattade i församlingar som denna, i de stora företagens slutna styrelserum eller i EU:s mäktiga maskineri. Det enda som kan återvinna tron på partipolitiken är ett utbrett folkligt engagemang, en vilja till förändring, en känsla av jävlaranamma och en bruten maktlöshet.

Herr talman! Kanske har jag nu alltför länge uppehållit mig vid ideologi och demokrati, men låt mig lugna kammarens ledamöter genom att snabbt rusa vidare till en kort genomdragnings av de gröna åsikterna kring några av de anslag som inte ingår i något politikområde men ändå behandlas i detta betänkande. Vi stöder uppgörelsen i alla delar men är av åsikten att fler besparingar hade kunnat göras inom dessa anslag. Ett mindre generöst tilltaget arvode för riksdagens ledamöter hade kunnat ge besparingar inom anslaget 90:2. Ett avskaffande av monarkin i enlighet med vår politik hade på sikt kunnat ge stora besparingar inom anslaget 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten. Vidare instämmer vi i att viss kritik kan riktas mot Regeringskansliet tilltagande expansion.

Herr talman! Det är nu också läge att en stund uppehålla sig vid de två särskilda yttranden som Miljöpartiet har bifogat betänkandet.

Först och främst behandlas i betänkandet ett yrkande om tillkännagivande till regeringen om behovet av en djurskyddsminister. Vi kan konstatera att djurindivider varje dag förtrycks. Skattepengar går till att subventionera långa och vidriga djurtransporter genom och över kontinenten. Minkar spärras inom pälsfarmningen in på en liten yta för att gasas ihjäl och mista sin päls till någon klädhängare. Plågsamma djurförsök utförs trots att andra metoder finns. Djuren inom lantbruket behandlas ofta utan respekt och empati. Vi har kommit till en tid då det är dags att innefatta också djuren i humanismen. Vi gröna har pressat regeringen att inrätta en djurskyddsmyndighet. Det logiska steget är nu att regeringen också inrättar en minister med uppgift att värna djurens intressen och föra en aktiv djurskyddspolitik.

Hade inte samarbetet med s och v redan lett till vissa framgångar i djurskyddspolitik hade jag genom en reservation låtit kammaren bekänna färg i fråga om djurens behov av ministerskydd. Nu har vi en djurskyddsmyndighet på gång, och därför väntar jag med att tvinga fram en sådan votering.

Herr talman! I ett annat särskilt yttrande påpekar vi gröna behovet av en ambassad i Afghanistan. Afghanistan är ett land som är drabbat av stora svårigheter vad gäller flyktingar, både inom och utanför landet. Behoven under de kommande tio åren inne i landet och i omgivande gränsområden av allmän livsmedelssäkerhet, utbildning och hälsa samt så klart flyktingåtervändande är stora. Den största utmaningen ligger i utformningen av och makten över den civila administrationens ny- och

återuppbyggnad. Denna ska givetvis ledas av afghanerna själva, men samtidigt finns en medvetenhet om behovet av internationellt beskydd, kunskapsöverföring och handledning för det ändamålet. I mitt särskilda yttrande pekar jag också på situationen i Svenska Afghankommitténs skolor, på att Afghanistan är ett av de sista länderna i världen där polio fortfarande förekommer och mycket mer.

Dessa uppgifter hade kunnat vara väl lämpade för en svensk ambasad i Afghanistan att ta tag i.

Det hör inte heller till vanligheterna att kammaren voterar om platser för ambassader. Men efter regeringens försäkringar när debatten om bombningarna av landet var som hetast om att inte glömma landet efter kriget och att inte göra om misstaget att låta hatet och desperationen gro i fattiga länder förutsätter vi att man tar vårt krav på allvar trots att vi inte markerar genom reservation.

Herr talman! Med denna bakgrund, inbegripande såväl lovord som tveksamheter, ideologiska resonemang om demokrati samt krav på regeringens sammansättning och utlandsrepresentationen, bifogad till protokollet vill jag å den gröna riksdagsgruppens vägnar yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

Anf. 14 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det var ett par punkter som föranledde mig att begära replik.

Om man tar bort kungahuset, anser Gustav Fridolin att en president skulle bli billigare? Det finns olika argument mot monarki, den debatten kanske vi inte behöver föra. Men blir det billigare med en president, Gustav Fridolin?

Sedan skulle jag också vilja ställa en fråga om förslaget till djurskyddsminister. Om det inte händer något på det här området hotade Gustav Fridolin nästan med att man får gå till votering om detta. Vill Gustav Fridolin ta bort statsministerns befogenhet att själv organisera regeringens arbete och utforma organisationen?

Anf. 15 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik:

Herr talman! Tack Ingvar Svensson för repliken!

Vad gäller kungahuset ställer sig Miljöpartiet inte bakom en direkt övergång till en klassisk form av republik utan vi har fler olika förslag till hur detta skulle kunna organiseras, bland annat kanske genom att herr talmannen övertar de uppgifter som i dag åligger monarken. Detta är en diskussion som vi återkommer till i kammaren.

Vad gäller regeringens sammansättning känner vi i Miljöpartiet att om inte regeringen tar till sig de krav och förslag som läggs fram, om de skulle ha en majoritet i riksdagen, menar vi att riksdagen borde ha all rätt att yrka på tillkännagivande av olika ministerposter.

Anf. 16 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! ”De svenska väljarnas uppdrag åt oss folkvalda var entydigt: Sverige ska fortsätta att utvecklas som välfärdsnation. Därför måste barnens villkor, sjukvården och omsorgen om de äldre gå före stora skattesänkningar.

Därför ska varje reform vara finansierad och politiken präglas av ordning och ansvar. Därför ska politiken formas i samarbete och samverkan såväl i som utanför riksdagen. Det är bara så målet kan nås: Sverige ska vara de många möjligheternas land – inte de stora motsättningarnas samhälle.

De senaste årens framgångar – en stark ekonomi, hög tillväxt och låg arbetslöshet – bildar en god grund för en offensiv politik. Målen för den ekonomiska politiken ligger fast. De offentliga finanserna ska uppvisa överskott och inflationen hållas tillbaka. Utgiftstaken ligger fast och ska klaras.

Målet är att 80 % av befolkningen mellan 20 och 64 år ska vara sysselsatt år 2004. Socialbidragsbehovet ska halveras mellan åren 1999 och 2004.

En fortsatt god ekonomisk utveckling kräver en bred uppslutning kring två stora arbetsuppgifter – båda helt avgörande för vårt lands framtid.

För det första, vi måste göra arbetslivet mänskligare och minska sjukskrivningarna. Regeringens mål är att halvera antalet sjukdagar fram till år 2008. Parallellt ska antalet förtidspensioneringar varje år minska. Det långsiktiga arbete som inleddes hösten 2001 fortsätter. Trepårtssamtal förs nu mellan regeringen och arbetsmarknadens parter.

Den sjukas rätt till rehabilitering och möjligheter att återgå i arbete ska förbättras. Fler läkare ska bedöma längre sjukskrivningar. Resurser avsätts för ökad samordning mellan sjukvård, socialtjänst, arbetsmarknad och försäkringskassa. Parternas förebyggande arbete stärks, liksom folkhälsoarbetet och företagshälsovården. Kvinnors hälsa och arbetsvillkor uppmärksammas särskilt.”

Herr talman! Det här är ett citat av inledningen till årets regeringsförklaring. Det är alltså den politik som riksdagen tidigare den här månaden har tagit ställning till genom att besluta om de ramar som gäller för årets budgetarbete. Jag har tyckt att det i år, liksom i fjol, finns anledning att erinra om vilken politik som faktiskt ligger till grund för den ram som nu är satt för rikets styrelse.

Dessutom är det anslag som vi nu ska bevilja inom Utgiftsområde 1 till för att genomföra den politik som jag nyss har citerat och den politik som i övrigt finns i den regeringsförklaring som är grunden för det pågående arbetet. Jag har, herr talman, med det här velat knyta ihop det hela och ge också ett innehåll åt den lite tekniska debatt som man lätt för i budgetsammanhang.

Det har i det betänkande som utskottet i väsentliga delar har enats om tagits upp anslag för riksdagens egen verksamhet, för de politiska partierna, för Regeringskansliet och för några viktiga verksamheter som egentligen ingen pekar på alls i det här sammanhanget, nämligen knappt 60 miljoner till justitieombudsmännens utomordentligt viktiga arbete ur kontrollsynpunkt och med de möjligheter som den enskilda individen har att vända sig till justitieombudsmännen. Till det kommer den inspektionsverksamhet som ombudsmännen bedriver i den offentliga förvaltningen för att säkerställa rättssäkerheten samt se till att den enskildes förutsättningar och möjligheter tas till vara på allra bästa sätt. Justitiekanslern ryms också inom de här anslagen. Han utför också, sett ur den

enskildes perspektiv, ett väsentligt arbete, bara för att peka på några faktorer.

En stor del av regeringens budgetskrivelse handlar dessutom om det som jag tycker att det finns anledning att diskutera mycket mer än om Regeringskansliet har si eller så för många tjänstemän eller att de politiskt sakkunniga, som det påstås, har ökat dramatiskt, vilket egentligen inte alls är fallet. Jag tycker att det vore viktigt att vi hade ett tankeutbyte om det som är själva kärnan i vår verksamhet, nämligen demokratifrågorna.

Det kan dessvärre konstateras i den här budgetskrivelsen att regeringens mål och det mål som riksdagen ställde sig bakom, nämligen att vi i valet i höstas skulle ha ökat valdeltagandet i förhållande till den nivå som nåddes närmast föregående val inte har varit möjligt att uppnå, utan vi tvingas tillsammans konstatera att vi har ett för svenska förhållanden lågt valdeltagande.

Internationellt har vi inte någon anledning att vara oroade, men tendensen under flera val till ett sjunkande valdeltagande är naturligtvis en varningsklocka som det finns anledning att på olika sätt uppmärksamma. Om vi inte från politiska partier, folkrörelser, vi som är valda i olika politiska församlingar, förmår att föra ut budskapet att det faktiskt är våra gemensamma angelägenheter som vi hanterar i de politiska församlingarna, inte några politikernas angelägenheter, finns det anledning till stort bekymmer. Vi måste faktiskt förmå att fungera som väljarens ombud så länge vi har väljarens förtroende. Det är väljaren som är suverän att välja de företrädare som han eller hon själv vill.

Jag tycker att vi ibland för debatten om demokratins möjligheter som en mycket teknisk fråga. Jag tror att det handlar om känsla, engagemang och vikten av att tillsammans ordna en rad angelägenheter.

Herr talman! Jag vill avsluta mitt anförande med att mycket kort beröra presstödet. Det har gjorts flera inlägg om detta, men jag vill peka på att presstödet ändå har haft en avgörande betydelse för att vi har olika spridningsområden. Vi har en mångfald genom att det fortfarande finns en andratidning som kan överleva trots en dyster annonsmarknad och svårigheter på olika sätt. Det är utan tvivel en framgång för presstödet som sådant.

Jag vill ägna de allra sista sekunderna av den av mig utmätta tiden – det är ingen annan som har bestämt att jag ska tala i åtta minuter – åt att lite grann upprepa det tack som jag i går hade tillfälle att uttala till utskottets ordförande Per Unckel, som dessvärre inte har möjlighet att delta här. Jag vill gärna göra det också i kammaren – trots hans frånvaro. Som vice ordförande för hela utskottet finns det anledning att uttala stor tillfredsställelse på det sätt som Per Unckel har lett utskottsarbetet under fyra och ett halvt år. Vi har allesammans haft ganska hårda drabbningar i kammaren utifrån de politiska förutsättningar som föreligger. Vi har inte särskilt ofta flyttat in dem i konstitutionsutskottet. Vi har kunnat ha en samtalande, resonerande, ton och kunnat komma fram till, som vi har tyckt, kloka och förståndiga slutsatser, ibland polariserade efter partilinjerna men ibland uppfångade så att vi har kunnat skapa en gemensam grund för det demokratiska arbetet.

För allt det fina jobbet som har skett under trevliga former vill jag få fört till kammarens protokoll ett tack från hela utskottets sida.

Anf. 17 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! När Göran Magnusson började sitt anförande tänkte jag att det var fel Göran som stod i talarstolen. Förklaringen kom så småningom. Göran Magnusson lät så högtidlig och formell.

Göran Magnusson pekade på att det är viktigt med barnens behov och välfärdssamhällets utveckling. Är detta verkligen beroende av omfattningen av Regeringskansliet?

Socialdemokraterna brukar av och till hävda att det inte har skett så dramatiska förändringar av personalsituationen i Regeringskansliet. Det framkommer i synnerhet när vi diskuterar granskningen av regeringen. Om nu det Socialdemokraterna säger stämmer, vart har då alla dessa våldsamma resurser tagit vägen om de inte har gått åt till personal? Varför får vi inte en noggrannare analys av Regeringskansliets sammansättning och organisation, om det verkligen är en optimal organisation och om kansliet är värt pengarna – för att använda ett mer alldagligt uttryck?

Anf. 18 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Beträffande Göran och Göran kan vi ändå konstatera att båda Göran har samma politik. Därför kändes det inte svårt att upprepa inledningen av regeringsförklaringen.

Vi har fört åtskilliga debatter kring Regeringskansliets omfattning. Det finns olika studier om hur stort ett regeringskansli ska vara. Ingvar Svensson hade en referens från, tror jag, universitetet i Århus. Studieförbundet Näringsliv och Samhälle hävdar i en skrift att regeringen styr sina myndigheter för lite och att det behövs fler människor i Regeringskansliet för att verkligen kunna styra myndigheterna. Det är kanske en något kontroversiell ståndpunkt, men den är kanske lika mycket värd som universitetet i Århus uppfattning i frågan.

Det har gjorts andra utredningar, till exempel *Vad kostar det att regera?*, och där har konstaterats att Regeringskansliet har varit för litet i förhållande till de anspråk och uppgifter kansliet kan ha.

När vi om en eller annan månad debatterar KU:s granskning av Regeringskansliet – jag tänker inte på den stora vårgranskningen utan på den något mer stillsamma administrativa höstgranskningen – finns det väl ett och annat klagomål på att Regeringskansliet inte har lyckats fylla de mål som man har satt upp, besvarat några interpellationer för sent och andra synpunkter. Ibland borde opposition något fundera på hur mycket pengar man är beredd att anslå i budgetögonblicket och vilka anspråk man sedan ställer på att Regeringskansliet därefter ska svara upp mot alla de behov som formuleras på olika sätt.

Det är naturligtvis svårt att formulera en uppfattning om vad som är den optimala organisationen eller den optimala omfattningen av Regeringskansliet.

Anf. 19 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det här var intressant. Det är svårt att formulera detta, men det är tydligen inga svårigheter att fatta skarpa beslut i form av pengar.

För ett och ett halvt år sedan utlovade regeringen i vårpropositionen en noggrannare analys av Regeringskansliets dimensionering. Den har

fortfarande inte kommit. I budgetpropositionen från i höstas säger man att en sådan analys ska ske.

Behövs det mer pengar till Regeringskansliet, Göran Magnusson, för att kunna göra en analys om det behövs fler personer? Eller behövs det mer tankeskärpa här och var?

Anf. 20 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det går att räkna med att om regeringen har skrivit att man avser att lägga fram en analys kommer den att läggas fram i en eller annan form. Om vi rannsakar hjärtan och njurar och funderar på problemen visar det sig att det är ganska svårt att svara på Ingvar Svenssons fråga, nämligen vad som är den optimala organisationen. Det kan man knappast avgöra ens i efterhand, om det blir en massa folk över eller om man missar att genomföra en politik och svara mot den administration och förvaltning regeringen är satt att syssla med.

Ingvar Svensson hade i sitt tidigare inlägg krav på att regeringen skulle visa resultatmått i form av produktiviteten. Jag skulle gärna höra Ingvar Svensson utveckla hur produktivetsmått på regeringens arbete egentligen ska se ut. Ärligt sagt räcker min fantasi inte riktigt till för att klara ut produktivetsmått ens i det politiska arbetet, i regeringsarbete eller i en kommunstyrelse. Det finns stora svårigheter att tro att man kan mäta politiskt beslutsfattande i en regering eller i ett landstingsfullmäktige med de produktivetsmått som används när dammsugare eller något annat mer påtagligt produceras. Svårigheterna ligger på det planet.

Anf. 21 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Även jag kände mig lite högtidlig när jag fick höra en del av regeringsförklaringen för andra gången. Även jag har väl lite svårt att se kopplingen mellan de högtidliga orden där och de frågor som faller under Utgiftsområde 1, exempelvis hur bevarat presstödet i nuvarande funktion hänger ihop med minskad sjukfrånvaro och annat som Göran Magnusson nämnde.

Göran Magnusson kommer in på ett intressant resonemang om demokrati, som vi väl får återkomma till någon annan gång. För min del vill jag framhålla att det är lite väl kvantitativt att försöka mäta demokratis styrka bara i valdeltagandet. Det måste väl ändå vara så att engagerade medborgare röstar för att de känner att de gör något viktigt. Det viktigaste kan inte vara att bara rösta eller rentav att släpa sig i väg till vallokalen. Det är inte alldeles riskfritt – som vi har sett av en del händelser – att bara betona det viktiga i att alla röster kommer in. Vi får anledning att återkomma till en lite fördjupad diskussion i samband med något annat betänkande.

Jag har bara några ord om presstödet igen – även om vi har sagt mycket om det redan. Göran Magnusson menar att många andratidningar har överlevt tack vare presstödet. Det kan vara så. Men många tidningar har inte överlevt – trots presstödet. Alla vill ha en mångfald av tidningar på den ort de bor på, men på många håll har andratidningar försvunnit. Själv vet jag att det skulle vara tråkigt om andratidningen på min ort försvann. Jag går inte så långt att jag tar med den i min aftonbön eftersom andratidningen är en socialdemokratisk tidning, men jag skulle beklaga om den försvann. Frågan är om presstödet kan klara detta på

sikt. Vi måste titta lite framåt också. Kopplingen mellan presstöd och överlevnad är något omdiskuterad. Den intressanta frågan nu är inte det historiska utan om presstödet är rätt konstruktion för den framtida medi-
evärlden.

Prot. 2002/03:34
11 december

Rikets styrelse

Anf. 22 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Huruvida presstödet är rätt konstruerat eller ej är inte Nils Fredrik Aurelius, och inte heller Folkpartiet, intresserade av att diskutera. Man vill slopa det: hälften redan från den 1 januari nästa år. Det betyder väl att det ryker ett antal andratidningar redan 2003 om Nils Fredrik Aurelius och Moderata samlingspartiet skulle få majoritet för sin ståndpunkt.

Det är naturligtvis för få andratidningar som har överlevt – trots presstödet. Jag bor själv i ett område där andratidningen inte har överlevt. Vi kan från olika delar av landet vittna om hur det har varit och hur besvärligt det fortfarande är. Det är högst otroligt att man skulle öka mångfalden i presstödet genom att slopa presstödet. Vill man öka mångfalden i det tryckta ordet eller i tidningskören får man nog fundera på att i stället öka presstödet. Det kan vi säkert komma överens om att diskutera i något sammanhang.

Herr talman! Beträffande valdeltagandet kan jag erinra om att det 1998, när vi hade ett kraftigt sjunkande valdeltagande, var en kammardebatt där alla var oroad över det sjunkande valdeltagandet. Sedan drev man från oppositionens sida igenom en utredning om att skilja valdagarna åt. Det visade sig i utredningen att man kunde räkna med att valdeltagandet i de kommunala valen skulle sjunka från 80 ned till 60 % i värsta fall. Norge har för närvarande ungefär 58 % i sina separata kommunalval.

Då uppstod helt plötsligt en annan diskussion: Nja, man får nog ändå acceptera att det är några färre som röstar, men de som går och röstar är ju klokare och förståndigare och vet vad de gör. Det finns också andra resonemang, om att man söker sin rätt inte via valsekeln utan via domstolen. Jag tror att det här är en mycket farlig diskussion.

Anf. 23 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Det presstöd vi vill ta bort är naturligtvis det riktade presstödet, som finns med under Utgiftsområde 1. Vill man allmänt förbättra villkoren för pressen tycker jag att man bör diskutera generella åtgärder. Det är till exempel skattebelastningen, den speciella annons-skatt som finns, och annat.

Jag säger än en gång – det blir lite upprepning – att många anser att presstödet kan ha förhindrat strukturella åtgärder. Det kan vara sådant som att en hotad förstaidning och en hotad andratidning samverkar och byter ledarsida, som redan nu förekommer på en del håll. Jag tror att det för framtiden måste till mer okonventionella, lite nya grepp, inte det trots allt mer än 30 år gamla selektiva presstöd vi har nu.

Jag vill ändå fråga Göran Magnusson: Är medi-evärlden en annan nu än i början på 70-talet? Kan man tänka sig att mångfalden i åsiktsyttringarna kommer fram genom andra medier även lokalt än genom papperstidningarna?

Slutligen är frågan om skilda valdagar och valdeltagande mycket intressant, och vi bör återkomma till den. Jag vill bara påpeka att i den stora Demokratiutredningen – seklets första utredning, vilket Göran Magnusson har hört förut – ville en stor majoritet, inklusive den socialdemokratiska ordföranden och ytterligare en socialdemokratisk ledamot, att man skulle utreda skilda valdagar för att vitalisera framför allt den kommunala demokratin. Jag vidhåller att det blir väldigt ytligt att bara se på valdeltagandet som det enda som är avgörande för att klargöra demokratins vitalitet. Det är möjligt att det är lättare att få folk att gå och rösta om de röstar i alla val samtidigt, men det är inte alls säkert att det är så bra för exempelvis den lokala debatten.

Anf. 24 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Demokratiutredningens önskemål om att utreda skilda valdagar resulterade i att i varje fall en bred majoritet i utredningen inte kunde tänka sig att lägga förslag som riskerade att sänka valdeltagandet ned mot 60 % i de kommunala valen. Möjligen skulle det då, enligt Nils Fredrik Aurelius teoribildning, ackompanjeras av en mycket livligare kommunal debatt. För min del tycker jag att själva valdeltagandet ändå är ett väsentligt mått på demokratin.

Resonemangen om att valdeltagandet inte är så viktigt känns lite grann som ett eko av det man har hört från den tid då kampen för den allmänna rösträtten drevs. Argumenten var ju att det inte var så viktigt, utan det var viktigt att de som röstade var upplysta, kunniga och förståndiga. För min del har jag alltid hävdats att väljaren är kunnig, upplyst och förständig. Man måste alltså respektera allas deltagande i valet.

När det sedan gäller presstödet håller jag med om att det har skett stora förändringar och att andra medier än det tryckta ordet har vuxit till sig. Det är klart att det kan tänkas vara ett skäl till att man diskuterar en annan inriktning. Men jag vill upprepa för kammaren att Nils Fredrik Aurelius inte är intresserad av att diskutera en annan inriktning av presstödet, utan han är intresserad av att avskaffa det. Det öppnar inte för någon konstruktiv och kreativ debatt om någonting annat.

Till allra sist, herr talman, får jag säga att Nils Fredrik Aurelius lösning av tidnings- och mediekrisen är samma lösning som på alla andra samhällsproblem, nämligen lägre skatt.

Anf. 25 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Göran Magnusson lyfte fram frågor om demokratin och hur vi kan vitalisera den. Riksdagens tidigare beslut och målsättning när det gäller just demokratisk utveckling i landet har, som vi alla kunnat notera, tyvärr inte resulterat i det vi önskat, ett ökat valdeltagande, i det senaste valet.

Jag delar ambitionen att stärka demokratin. Men det handlar om att skapa delaktighet även mellan valen. Människor uppfattar valet som extra viktigt när de känner sig delaktiga i hela samhället. Det är inte bara vi som har fått förtroendet att ikläda oss mandat i riksdagen, kommuner eller landsting, utan det är vi alla som måste vara delaktiga i de gemensamma uppdragen. Då måste man också ha möjlighet att påverka mellan valen och utkräva ansvar i valet för det som har skett.

Här tycker jag att det finns anledning att betona ännu en del, och det är att minskningen har varit stor också i de kommunala och landstingskommunalvalet. Där ser vi från Centerpartiets sida också ett tydligt samband med upplevelsen av att självstyret i landsting och kommuner har minskat. Det har förekommit en maktförskjutning, där Regeringskansliets tillväxt också sätter spår i det lokala självstyrets möjligheter.

Jag vill fråga Göran Magnusson om han ser det som rimligt att Regeringskansliets resurser utökas utan att det finns ett EU-ordförandeskap, utan att det finns en föregående analys av vilka uppgifter som nu behöver resurserna, att de utökas med det belopp som avsågs användas just för EU-ordförandeskapet, 835 miljoner kronor. Är det inte rimligt att riksdagen kräver att regeringen redovisar hur man vill använda de pengarna, varför man behöver dem nu, och ger en annan motivering än vad som gällde för EU-ordförandeskapet?

Anf. 26 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Den lokala, kommunala demokratin är naturligtvis basen och är utomordentligt viktig för en vital demokrati. För mig är frågan om demokrati självfallet inte enbart en fråga om valdeltagandet, utan jag bekänner mig till det som brukar kallas deltagardemokrati, som innebär att man också deltar i det demokratiska arbetet och inte bara vid valdagen avger sin valsedel.

För det socialdemokratiska partiet och regeringen finns målet om att öka antalet kommunalt förtroendevalda med 10 000 valda sett på några års sikt framåt. Jag känner en oro för möjligheten att uppfylla en sådan målsättning, mot bakgrund av att jag då och då läser i medierna att man minskar antalet ledamöter i fullmäktige och minskar antalet ledamöter i styrelser och nämnder. Och det finns ett kanske ännu större problem: Man har kvar nämnder på både landstings- och kommunnivå men utarmar dem på faktiskt beslutsfattande och lägger det högre upp i kommunstyrelse och landstingsstyrelse, för att uppnå något slags ekonomisk effektivitet eller vad det är man egentligen är ute efter.

Jag tror att det är oerhört viktigt att de människor som låter sig väljas och blir valda till kommunala och landstingskommunala uppdrag, och även uppdrag på riksnivå, måste uppleva att de har möjligheter att fatta beslut, inte bara vara med och delta i någonting. Här tror jag att det finns stor anledning att diskutera innehållet i de kommunalt förtroendevaldas arbetsuppgifter.

Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! I den delen kan jag dela Göran Magnussons åsikter att det finns anledning att diskutera. Dock är det viktigt för oss i den här kammaren att skapa goda förutsättningar och möjligheter för det lokala självstyret – inte att peka ut hur det ska utformas. Däremot måste vi ha ett särskilt ansvar för att säkra att den här nivån i samhället – riksdag och regering – skapar goda förutsättningar för det kommunala självstyret. Om de valda upplever att de inte har makt att besluta kan det hänga samman med att det blir fler anställda i Regeringskansliet och på den centrala nivån. Den centrala styrningen ökar, och de lokala möjligheterna minskar.

I det sammanhanget kvarstår min fråga: Anser inte Göran Magnusson att det är rimligt att den här kammaren får ett bra underlag för beslut den här gången? Varför ska vi anslå 835 miljoner till Regeringskansliet nu när EU-ordförandeskapet inte kräver resurserna för möten, kultursatsningar information eller press? Nu finns det ingen annan motivering och inte heller någon analys av hur resurserna används. Är det då inte rimligt att vi säkrar att de inte används till att förminska det lokala självstyret?

Anf. 28 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det är relevant att säga att Regeringskansliet är så stort att den kommunala självstyrelsen inskränks. Det tror jag helt enkelt är en felanalys. Dessutom har Kerstin Lundgrens parti under hela den föregående mandatperioden ansett att Regeringskansliet var för stort. Man sade att det var för stort före EU-ordförandeskapet, och man yrkade alltså på lägre anslag till Regeringskansliet. Man ansåg att det blev för stort under ordförandeskapet, och man har fortsatt att ha den uppfattningen.

Ingen kan ta ifrån Centerpartiet rätten att ha den uppfattningen, men det finns väldigt lite analys bakom Centerpartiets yrkande. Om man nu minskar Regeringskansliets anslag med ca 800 miljoner kronor ökar ju inte den kommunala självstyrelsen av den anledningen. Det är en helt annan fråga. Det handlar i grunden om vilka regler och föreskrifter riksdagen beslutar om och som regeringen kan vidarebefordra till den kommunala nivån. Det är i praktiken här i kammaren som graden av kommunal självstyrelse avgörs, och det är naturligtvis också här som det faktiskt ska avgöras.

Sedan kan man säga att diskussionen om den kommunala självstyrelsen väl är nästan lika gammal som den kommunala självstyrelsen. Den här frågan har ju alltid diskuterats – i varje fall har jag upplevt det så under hela min aktiva politiska tid.

Om jag ska använda de sista sekunderna av min replik till att peka på problem i den kommunala självstyrelsen vill jag peka på något som bland annat en norsk statsvetarprofessor har framhållit: Länsrätternas, domstolarnas, möjligheter att inte bara studera tillämpningen av de olika rättighetslagarna utan att faktiskt också föreskriva vilket kommunalt beslut som ska genomföras. Det är ett problem som man borde tackla utifrån självstyrelsesynpunkten.

Anf. 29 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Det är alldeles uppenbart att Göran Magnusson vill lämna detta om miljoner och miljarder när det gäller KU:s budget och i stället tala om demokratifrågorna. Det är klart att det är väldigt roligt att haka på en sådan debatt. Vi har ju alla starka synpunkter.

Låt mig ta upp det som Göran Magnusson nämnde, nämligen JO och JO:s roll. Där tycker jag att vi i KU kanske skulle vara självkritiska och se om vi inte kan göra mer av JO:s rapporter. Det är alldeles utmärkta ämbetsberättelser. Jag har i KU föreslagit att vi skulle ha någon form av offentlig hearing där vi bjuder in allmänheten att komma och lyssna och ställa frågor direkt till JO, så att rapporten lyfts fram i stället för att begravas i vårt vanliga – tragglande, höll jag på att säga – politiska arbete.

Samma sak gäller de tre nya riksrevisorerna. De kommer att ha mycket intressanta synpunkter på vår politiska verksamhet. Visst skulle vi väl kunna göra offentliga hearingar om det också?

Det har kommit en intressant rapport från professor Daniel Tarschys om hur vi kan förbättra det demokratiska arbetet i riksdagen. Jag hoppas att regeringen med en gång tar fasta på de förslag som kommer därifrån.

Jag vill precis som Göran Magnusson ha ett högt valdeltagande. Det är det som ger det politiska systemet legitimitet. Men jag och många med mig är djupt oroad över det valfusk som uppenbarligen förekommer i Stockholms stad och som kanske, utan att vi vet det, kan förekomma på andra håll också. Jag vill höra vad Göran Magnusson anser att vi ska göra åt sådana saker för att förhindra att valdeltagandet minskar. Följden kan ju bli att folk tycker att det är meningslöst att gå och rösta eftersom systemet är fyllt av fusk.

Slutligen vill jag säga något om presstödet. Det är orättvist i dess nuvarande form. Jag återoppar igen de 56 chefredaktörerna som inte gillar presstödet. Skälet till att jag säger att det riktade presstödet ska avvecklas är att jag inte tror att man kan få fram en rättvis modell. Jag vet att det har diskuterats en utredning om detta, men jag tror inte att den kommer att lyckas få ett mer rättvist system än det vi har i dag.

Anf. 30 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Först vill jag säga något om valfusk. Allt agerande i anslutning till val som inte är förenligt med vallagens regler är naturligtvis oacceptabelt och ska utredas och hanteras på det sätt som är föreskrivet.

När det gäller JO:s ämbetsberättelse vill jag säga att det naturligtvis vore bra om den finge större uppmärksamhet. KU:s problem har ju hittills ansetts vara att ämbetsberättelsen innehåller berättelser som rör andra utskotts arbetsområden. Min förhoppning är naturligtvis att andra utskott studerar JO:s ämbetsberättelser och ser om det finns anledning att på ett eller annat sätt agera i de frågor som JO har tagit upp.

Helena Bargholtz säger att jag hellre diskuterar demokrati än pengarna till Regeringskansliet. Jag kan diskutera båda sakerna, men jag tycker att man också ska se båda sakerna samtidigt. Det handlar ju faktiskt om politiken och politikens innehåll. Det är då utomordentligt viktigt att också ett regeringskansli har tillräckliga resurser för att svara mot de anspråk och behov som finns.

Jag vill också säga ytterligare ett par ord om presstödet. Rättvist kan presstödet aldrig bli som det är utformat nu. Det är rättvist bara i den meningen att man skapar en chans för en andratidning att överleva. Man skapar en chans för tidningar att tekniskt förnya sig och förbättra sig. I övrigt blir det orättvist därför att det i allt väsentligt riktar in sig på andratidningarna.

Anf. 31 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik:

Herr talman! Jag ska inte säga att jag har fått ett löfte från Göran Magnusson, men jag vill fråga honom: Detta med att man skulle se över vallagen, är det något vi kan räkna med att regeringen kommer att ta initiativ till för att se om man kan göra ändringar så att inte valfusk uppstår? Det kan till exempel vara att alla ska behöva legitimera sig, oavsett om de har röstkort med sig eller inte när de kommer till vallokalen. Jag

känner att det är väldigt angeläget att göra allt vad vi kan för att se till att vi har lagar som inte möjliggör valfusk.

När det gäller JO:s ämbetsberättelse vill jag bara säga att vi i KU ändå har ett övergripande ansvar för att se till att ämbetsberättelsen blir känd också i de andra utskott vars verksamhet JO berör i sin ämbetsberättelse. Därför vore det väl bra att ha en stor, offentlig hearing om det också.

Slutligen vill jag återkomma till presstödet, som vi har debatterat många gånger men som är väldigt väsentligt. Det finns ju andra länder som vad jag förstår klarar att ha en bra, fri press utan att ha den svenska modellen för presstöd. Vad det handlar om är att ge rimligare villkor för tidningarna som företag, till exempel att sänka skatter. Jag är övertygad om att ett riktat presstöd inte är särskilt bra för en fri press.

Anf. 32 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Presstödet är väl inte något problem ur pressfrihetssynpunkt? Det är ju inte förknippat med några regler om vad man får tycka och inte tycka i den enskilda tidningen. Så presstödet är väl inget pressfrihetsproblem? Problemet är väl utifrån Helena Bargholtz utgångspunkter att det i praktiken är en marknadsintervention? Avsikten är också att det ska vara det, nämligen att försöka tillgodose en bättre mångfald än vad marknaden på egna villkor skulle kunna åstadkomma om man ser på andratidningssituationen.

Distributionsstödet, där Helena Bargholtz och jag uppenbarligen har samma uppfattning, är väsentligt för att tidningarna ska kunna nå ut till prenumeranterna. Särskilt lördagsutdelningen har varit ifrågasatt med hänsyn till annan marknadsutveckling på distributionsområdet, nämligen Postens egen utveckling i detta sammanhang. Det är viktigt att man faktiskt får möjligheter inte bara att trycka en tidning utan också att distribuera den så att den kan nå ut till läsarna, prenumeranterna.

När det gäller valfusk tror jag inte att det i första hand är fråga om att se över vallagen. Jag sade nog inte ens att det handlade om det. Vad partierna och andra som är engagerade i valproceduren i så fall kan se över och bör se över är efterlevnaden av vallagen – bättre information till valarbetare i den mån som det är till partierna mer direkt knutna valarbetare som har agerat på ett klandervärt sätt. Det kan ju tänkas att det sker på annat sätt också. Det är möjligt att man ska göra något åt vallagen, men det är inte en översyn av den som det handlar om, utan det är framför allt efterlevnaden av vallagen som det handlar om.

Anf. 33 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Som redan har noterats är de förslag som föreligger i konstitutionsutskottets betänkande 1, *Utgiftsområde 1 Rikets styrelse*, ett resultat av en samverkan mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det innebär inte att budgetförslaget är det optimala i och för sig. Men jag skulle vilja säga att det är det optimala givet den parlamentariska situation som vi har. Därför kan jag med glädje yrka bifall till detta förslag i dess helhet.

Här tas politikområdet demokrati och en del av politikområdet mediepolitik upp. Dessutom finns förslag gällande vad man skulle kunna kalla för demokratins fysiska förutsättningar, alltså de institutioner i vilka

demokratins, åtminstone i bästa fall, realiseras och de förvaltningar som bär upp dessa institutioner. I första hand handlar det givetvis om riksdagen som folkets främsta företrädare, därutöver regeringen, Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, stödet till de politiska partierna och ytterligare något.

Detta är alltså demokratins materiella grund, om jag får uttrycka det så. Demokratins är icke dess institutioner, men demokratins måste ha institutioner för att kunna förverkligas. Det innebär att vi här inte har att göra med vilken politisk verksamhet som helst. Den är inte riktigt jämförbar med sjukvårdspolitik, utbildningspolitik eller något annat. Här har vi att göra med själva fundamenten för folkstyrelsen i vårt land. Detta faktum bör man kanske ägna en och annan tanke innan man går in och letar efter utgifter som kan finansiera, genom nedskärningar, en eller annan käpphäst på något annat område.

Inom parentes sagt har vi här också en institution som inte tillhör demokratins materiella struktur utan snarare en rest av en gammal odemokratisk struktur, nämligen Kungliga hov- och slottsstaten. Men nog sagt om det i detta sammanhang. Det kan vi nog återkomma till.

Kan demokrati vara ett eget politikområde? Man skulle kunna hävda att demokrati är det som ska karakterisera det som vi gör på alla de andra områdena. Jag tror att det finns en poäng i att peka ut demokrati som ett politikområde, dels därför att det poängterar att demokrati inte är någonting givet utan något som måste vårdas, utvecklas och återskapas genom medvetna politiska beslut, dels därför att det tvingar oss att försöka formulera vad vi egentligen menar med demokrati och därmed klargöra både ideologiska skillnader i synen på demokratins och vad som också förenar oss i synen på demokratins, vilket jag tror är viktigt att göra ur demokratisk synpunkt.

Jag ska försöka begränsa mig till två kommentarer till det som tidigare har sagts. Det gäller två besparingar som har förts fram från några av de borgerliga partierna. Den ena gäller partistödet, och den andra gäller presstödet.

Låt oss tänka oss situationen att vi faktiskt avskaffar partistödet. Partierna har då, om de ska kunna fullgöra sina uppgifter i demokratins, att söka sig andra källor för finansiering. Vilka andra källor för finansiering finns? I huvudsak handlar det om det privata näringslivet och i något mindre utsträckning om fackföreningsrörelsen och kanske i någon liten utsträckning ett litet skikt av mycket förmögna människor. Där måste pengarna hittas. Det innebär att de partier som har möjlighet att få bidrag, sponsring, från dessa källor kommer att gynnas på andra partiers bekostnad. Det innebär också att dessa finansiärer självfallet väljer vilka partier de ger sitt stöd till utifrån vad de tror att de har den största nyttan. Detta skapar beroende, och detta skapar orättvisor i det politiska systemet. Därför ska vi slå vakt om partistödet.

Man säger från Folkpartiet och Moderaterna att presstödet snedvrider konkurrensen på medieområdet. Det kan nog diskuteras. Men låt gå att det i någon mån skulle göra det. Vad händer om vi avskaffar presstödet? Då uppstår inte någon rak och icke snedvridd konkurrens, utan då avskaffas konkurrensen. Vad som händer på ett par tre års sikt är att vi får en serie lokala och regionala mediemonopol, och konkurrensen upphävs. Ibland låter det i den borgerliga retoriken som att om man avstår från

regleringar så uppstår konkurrens. Men det är ju precis tvärtom. Utan regleringar avskaffar marknaden konkurrensen och upprättar monopol. Statliga regleringar av olika slag är nödvändiga just för att upprätthålla konkurrensen. I detta fall är det inte den näringspolitiska konkurrensen som är själva syftet med presstödet utan den mediepolitiska mångfalden, alltså som grund för yttrandefriheten och yttrandemöjligheten i samhället.

Presstödet är icke perfekt utformat i dag. Det behöver ses över. Jag ska mycket kortfattat nämna ett område som jag tror är särskilt viktigt att se på, nämligen det som kallas för medieskugga. I våra storstadsområden finns kommuner med betydande befolkningar som nästan helt saknar egna dagliga medier. Detta klarar det nuvarande presstödet inte av att rätta till. Det är en av de punkter där vi behöver se närmare på presstödet, men vi ska inte avveckla presstödet, vi ska utveckla det.

Anf. 34 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Jag ska inte förlänga debatten alltför mycket. Mycket av det som Mats Einarsson sade har berörts tidigare. Att Mats Einarsson ser staten som den stora garanten för mångfald är naturligtvis inte helt överraskande, att han ser de statliga bidragen som ett sådant nödvändigt stöd.

Men jag blir ändå lite förvånad när Mats Einarsson säger att partier som inte är beroende av statligt stöd blir beroende av ett av tre andra stöd – företag, fack eller möjligen mycket rika medborgare. Har Mats Einarsson aldrig tänkt tanken att fria partier ska bäras upp av medlemmarna via vanliga någorlunda rimliga medlemsavgifter och annan typ av verksamhet som man kan ägna sig åt i det sammanhanget med hjälp av frivilliga krafter, de som vill vara med i partierna? Är inte det en rimlig inställning i ett demokratiskt samhället?

Anf. 35 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Jo, i den bästa av alla världar är det naturligtvis så att väldigt många medborgare engagerar sig i politiska partier och bidrar med medlemsavgifter till finansieringen av den demokratiska struktur som vi behöver.

Låt oss titta på hur det faktiskt ser ut och på vad som skulle bli konsekvensen av ett avskaffande av partistödet i dag. Det innebär *inte* att helt plötsligt uppstår alla dessa hundratusentals medborgare som betalar sina medlemsavgifter på ett sådant sätt att partierna får en rimlig möjlighet att utföra sina uppgifter i det demokratiska systemet. Vad som uppstår är en situation där ett litet fåtal av partierna har möjligheter att snabbt skaffa sig stora inkomster från vissa källor, medan andra partier inte kommer att kunna klara sig. Det är effekten av ett avskaffande av partistödet.

Partistödet är en av de klokaste demokratiska uppfinningar som gjorts över huvud taget sett till problemen med bindningar och beroende mellan politiska partier, det vill säga folkliga företrädare, och ekonomiska intressen av olika slag i samhället. I många länder är det stora demokratiska problem. I Sverige är dessa ovanligt små på grund av partistödet.

Anf. 36 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Det var lite överraskande med den starka kopplingen mellan den svenska demokratins frånvaro av problem, som Mats Einars-

son uttrycker det, och partistödet. Naturligtvis är det inte bra om politiska partier är beroende av till exempel fackföreningar eller av företag. Det är något som partierna i en fungerande demokrati måste kunna avstå från, och besluta sig för att avstå från. Så har skett med åtminstone några partier.

Att tänka sig att utomstående, enskilda individer, direkt ska kunna styra ett parti genom att ge mycket pengar tycker jag är att underkänna vitaliteten i en demokrati av svensk typ. Vad man vill ha är naturligtvis engagerade medborgare som känner att de vill bidra till debatten och bidra när det gäller det parti som de sympatiserar med. Ett slags konstgjord andning med hjälp av statliga medel för att på det sättet bevara demokratin och mångfalden kan jag inte tycka är en riktigt bra utveckling.

Anf. 37 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! För tydlighetens skull: Jag har aldrig sagt att den svenska demokratin saknar problem; så är det inte. Men problemen vad gäller kopplingar mellan politiska partier och ekonomiska intressen är, vill jag påstå, ovanligt små i Sverige jämfört med hur det är i många andra länder. Skälet till detta är just systemet med statligt partistöd.

Jag vill också understryka att jag, till skillnad från en del andra i denna kammare, *inte* är anhängare av lagstiftning mot att ekonomiska bidrag ges till partier från till exempel fackliga organisationer, eller för den delen från företag. Jag är en bestämd motståndare till den typen av lagstiftning.

Vad är det då som gör att detta förekommer i relativt liten utsträckning i Sverige i dag? Jo, just att vi har ett statligt partistöd.

Vad var det som gjorde att Moderaterna kunde avstå från de tidigare väldigt generösa bidragen från näringslivet? Jo, att ett statligt partistöd infördes.

Varför kände man ett behov av att göra det? Jo, därför att detta stöd från näringslivet satte Moderaternas, högerpartiets, trovärdighet i fråga.

Det problemet går det inte att komma ifrån i ett system där man inte har en offentlig finansiering av partierna utan låter de partier som så kan skaffa sig bidrag där pengarna finns.

Självfallet är grunden för demokratin, för partiväsendet, inte finansieringen i sig, utan grunden är – och måste vara – engagerade medborgare.

Anf. 38 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Bland de många anslagsposter som ryms inom utgiftsområde 1, rikets styrelse, finns det en post som nästan aldrig förorsakar någon debatt. Det gäller då anslaget till Expertgruppen för EU-frågor. När myndigheten inrättades skedde det under nästan kompakt tystnad, och så har det förblivit trots att skapandet av den nya myndigheten är en åtgärd av principiell betydelse.

I kronor räknat utgör anslaget till den institution som tagit sig namnet Svenska institutet för Europapolitiska studier, Sieps, en försvinnande liten del av utgifterna både för utgiftsområdet och för statsbudgeten i dess helhet – drygt 9 miljoner kronor.

Inrättandet av den nya myndigheten har dock en vikt som är större än vad storleken på anslaget anger. Genom Sieps har Sverige fått en myn-

dighet som ska styra och initiera viktig Europapolitisk forskning. Det är, precis som nästan alla andra myndigheter, en institution som lyder under regeringen och som därför är politiskt styrd. Det är regeringens önskemål och verklighetsuppfattning om vad som är viktig forskning och viktig kunskap som ska avgöra forskningens inriktning.

Sieps innebär enligt min och Folkpartiets mening ett tydligt avsteg från principen om fri forskning, en tydlig betydelseförskjutning bort från den oberoende forskningen mot en mer styrd och politiskt uppifrån initierad forskning. Det skadar kvaliteten i forskningen och ökar likriktningen i den Europapolitiska debatten. För att Sverige ska få en mer aktiv och livaktig Europadebatt behöver vi mer pluralism – fler röster som får höras, inte färre.

Det är naturligtvis både riktigt och viktigt att mer pengar tillskjuts forskningen kring den europeiska unionen. Det hade kunnat ske genom att större resurser i stället hade tillskjutits den reguljära forskningen vid landets universitet och högskolor – antingen till forskningsråden eller, som jag föredrar, direkt till de högre lärosätena.

Folkpartiet föreslår vad gäller årets budget en förstärkning av forskningsanslagen med nästan 2 miljarder kronor sett över tre år. Om riksdag och regering hade gjort på det sättet skulle tanken på forskarstyre inom akademien ha kunnat värnas. Det är nämligen forskarna, inte politikerna, som är bäst på att avgöra vad som är bra forskning och på vilka punkter som de bästa utsikterna till forskningsframgångar finns.

Att den socialdemokratiska regeringen dessutom har valt att lägga Sieps direkt under Statsrådsberedningen är extra stötande. Tydligare än så kan den nya myndighetens funktion av att legitimera regeringens Europapolitik inte illustreras. Tydligare än så kan den socialdemokratiska regeringen vilja att styra och ställa och att kontrollera svensk forskning inte exemplifieras. Det är trist att ett så viktigt avsteg från det som är kungstanken i svensk forskningspolitik röner så lite diskussion och så lite principiell debatt.

Jag är särskilt förvånad över att inte minst Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som ju annars ofta har hög svansföring i de Europapolitiska frågorna, är så svaga och har uppmärksammat frågan så pass lite. Det här är ett viktigt avsteg från centrala principer för svensk forskningspolitik och har också bäring på den Europapolitiska debatten. Jag beklagar att varken Vänsterpartiet eller Miljöpartiet vågar ta den här debatten.

Vad som naturligtvis måste ske när det handlar om Expertgruppen för EU-frågor är att myndigheten bör läggas ned. De pengar som satsas där bör i stället satsas på den reguljära forskningen.

Mitt och Folkpartiets förslag kommer således också fortsättningsvis att vara att verka för att den här myndigheten läggs ned, inte främst av ekonomiska skäl utan framför allt av principiella skäl.

Anf. 39 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Det här blir ett kort inlägg med en reflexion kring hur lätt det är att ta skattepengar i anspråk. Vi i Folkpartiet har i flera år haft synpunkter på den snabba utvecklingen av kostnaderna för Regeringskansliet, så också i år. Och inte blir det bättre under den kommande mandatperioden. Göran Persson har ju, för att få med Miljöpartiet och Vänstern som släptåg till regeringen, lovat bort 16 tjänster inom departemen-

ten. Jag tror inte att jag gissar fel om jag säger att dessa 16 tjänster inte medför att 16 andra tjänster dras in.

Som före detta personalchef tänker jag ofta i kostnader när jag hör om personalökningar. Jag har gjort en liten överslagsberäkning, och jag tror inte att de här miljöpartisterna och vänsterpartisterna arbetar i departementen för undersköterskelön. En beräkning, i sig helt utan reell kunskap, pekar på att de kanske har en årslön på 400 000 kr.

Därtill kommer lönebikostnader, och då är vi uppe i 550 000 kr. Sedan tillkommer kostnader för eventuella sekreterare, rum, telefon, datorutrustning, traktamenten, resekostnader med mera, vilka säkert drar ytterligare en kvarts miljon per person. Detta multiplicerat med 16 ger nästa 13 miljoner kronor per år, alltså drygt 50 miljoner kronor under mandatperioden.

Dessutom, mina vänner, tar Miljöpartiet och Vänstern ut partistöd i riksdagen som om de är oppositionspartier, och om jag skulle ha fel i det så rätta mig gärna. Om Miljöpartiet och Vänstern skulle ha ingått i regeringen hade partistödet på två punkter minskat, och det hade tillsammans för mandatperioden inneburit ca 15 miljoner kronor. Jag bara undrar lite stillsamt om det etiska i att dels få 16 tjänstemän i departementen, dels få ut partistöd som om man är oppositionsparti och också hur lätt det är att singla i väg över 50 miljoner i skattepengar under mandatperioden.

Herr talman! Jag vet åtminstone ett område som skulle behöva dessa pengar, och det är det jag ska ta upp i nästa ärende, nämligen kulturen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

6 § Kultur, medier, trossamfund och fritid

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2002/03:KrU1

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (skr. 2001/02:176 och prop. 2002/03:1 delvis).

Anf. 40 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Årets förslag till kulturbudget innehåller en del nyheter men känns ändå ganska traditionell. Det är inget större fel i det på många punkter. Till nyheterna hör bland annat Forum för levande historia, ökat anslag till filmen, ökat anslag till Statens museer för världskultur, avisering om fri entré på statliga museer år 2004 – de flesta angelägna projekt och bra förslag. Debatten om fri entré på statliga museer gäller egentligen budgetmässigt för 2004, så jag återkommer med den frågan inför det budgetåret.

Vad jag också konstaterar i budgetförslaget är att efter att på drygt nio sidor ha beskrivit ökningsförslag ägnar man några få rader åt besparingsarna. Man får verkligen leta efter dem för att hitta dem, men det är kanske mänskligt. En fundering är dock: När regeringen bedömer att det inte finns särskilt mycket mer pengar till kultur undrar jag om det inte ibland är bättre att prioritera det som redan finns, i stället för att försöka rationalisera dem och komma med en och annan nyhet.

Prot. 2002/03:34
11 december

Rikets styrelse

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Regeringen lägger rationaliseringskrav på institutionerna, och det kanske man kan göra något eller några år, men inte ständigt. Det är inte lätt för fem personer att spela som en sextett, och det är inte lätt att minska en teaterensemble och låta en rollfigur försvinna. Det är det som blir resultatet eftersom en så stor del av kostnaderna är löner. Detta gäller oberoende av om det handlar om statliga institutioner eller bidrag till regionala institutioner eller till fria grupper.

Utskottet har också uppmärksammat vad vi hoppas var ett tryckfel, nämligen att när man väl återför några kronor under rubriken Teater, dans och musik så försvann musiken. Jag vet inte om det var den mänskliga faktorns fel, men vi blev uppmärksammade på förhållandet, och ett enigt utskott har valt att göra ett tillkännagivande för att musiken inte skulle bli lidande. Från Folkpartiets sida har vi i flera år sett att musiken inte får tillräckligt och har därför, hittills utan större framgång, föreslagit mer pengar till framför allt länsmusiken.

Förrföra veckan var jag i Kalmar län och fick höra hur deras situation var. Den bild de visade var inte uppmuntrande, och jag tror att det är tämligen likadant på andra håll. Vi har Göteborgsmusiken med deras speciella problem som en kombination av en regional orkester och en orkester också involverad i försvaret. Risker finns att de hamnar mellan stolarna, och det är viktigt att detta uppmärksammas. En uppmaning är därvid att kulturministern tillsammans med den nya försvarsministern tar en överläggning om hur dessa försvars- och regionalanknutna orkestrar ska överleva.

Apropå ekonomi tycker vi att det är viktigt att det finns många finansierare att tillgå, och det är därför bra med Stiftelsen Framtidens kultur. Sedan kan man starkt ifrågasätta personunionerna som finns, för det innebär att det ändå riskerar att bli en för stor samkörning med Statens kulturråd.

Sedan har vi också sponsringen, inte som ett huvudnummer i finansieringssträvandena utan som ett komplement. Problemet är nu att kultursponsringen minskar drastiskt, och jag tror att det finns minst två orsaker till det: dels den allmänna nedgången för företag och antalet företag, dels och framför allt ett resultat av den dom som kom häromåret för Pharmacia, den dom som innebär att bara 50 % av kostnaden blev avdragsgill eftersom Högsta domstolen inte ansåg så kallad goodwill vara värd mer. Det här har inneburit en minskning av sponsringen med många miljoner, och jag tror att det är till skada för kulturen. Folkpartiet har motionerat om en översyn av lagtexten.

Totalt sett innebär Folkpartiets budgetförslag att vi lägger ytterligare 50 miljoner utöver regeringens förslag, samtidigt som vi också gör ett antal omfördelningar, men tiden räcker inte för att i detalj gå in på våra förslag. De finns i vårt särskilda yttrande i betänkandet. En del av folkpartiförslagen kommer Cecilia Wikström och Hans Backman att återkomma till senare i debatten.

När jag ändå är inne på det ekonomiska området kan jag inte underlåta att kommentera Moderaternas förslag, som innebär en minskning av kulturbudgeten med 801 miljoner. Det är ju faktiskt nära 10 %, och det är självklart att om ett sådant förslag skulle vinna gehör, skulle den offentligfinansierade kulturen fara tämligen illa. Det finns inslag i Moderater-

nas kulturpolitik som jag kan ha sympati för i sig, till exempel att statens kulturpolitik ska renodlas.

Jag har en vision om ett i framtiden betydligt större regionalt ansvar för den regionala kulturen. Problemet är bara – det säger jag med den erfarenhet jag har av regionalt kulturarbete, och den är längre än av riksdagsarbetet – att Moderaterna vill minska ännu mera på kulturanslagen till förmån för andra ändamål. Så det hänger inte riktigt ihop eller också gör det verkligen det, och då är det faktiskt väldigt stora bekymmer för kulturen enligt mitt sätt att se.

Jag vill så fortsätta med att ta upp regionfrågorna, ett ofta återkommande område i kulturdebatterna, inte minst mot bakgrund av den aversion, eller vad jag ska kalla det, som Socialdemokraterna visar mot regionerna. Jag vet inte om jag ska säga att de har som motto: Gärna en del pengar till regionerna bara de styrs centralt. Det är kanske ett förslag. Tyvärr kan jag inte se något ökat förtroende för regionerna i årets budgetproposition heller.

Jag har fortfarande inte förstått varför man på så många områden inte har tillit till regionala och kommunala företrädare. Det förs av och till en debatt om det kommunala självstyret, och det förstår jag verkligen, och det märks också på kulturområdet. Försöket med kulturpåsen har avbrutits i Kalmar län, och det verkade ett tag till och med som om försöken med Skåne och Västra Götaland i sin helhet också höll på att få ett snöpligt slut. Nej, ta och tänk om och lägg ned landstingen, inför ett direktvalt regionfullmäktige med betydligt större ansvar för bland annat den regionala kulturverksamheten, låt statsbidragen komma ut i form av den så kallade kulturpåsen och lägg också kulturanslagen till länsstyrelserna över till regionen. Jag tror på mina liberala kamrater på regionplanet och ser inget skäl till att detaljstyra dem.

I avvaktan på en genomförd kulturpåse har vi i Folkpartiets särskilda yttrande om budgeten angett flera områden där vi ökar anslagen ut till regionerna och kommunerna. Det gäller musik, teater och museer, det gäller anslag för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek.

Ett annat område som vi inte debatterat särskilt mycket är anslaget till trossamfunden. Det är en omfattande verksamhet som kyrkorna bedriver, och det är faktiskt 34 olika samfund, inräknat ett antal österländska kyrkor, som får bidrag. En del av det här bidraget används till andlig vård inom sjukvården och är en mycket uppskattad och efterfrågad del på våra sjukhus. Folkpartiet har i sitt budgetalternativ tagit upp en förstärkning på 10 miljoner kronor till kyrkorna av flera skäl. Dels finns här ett ökat antal invandrarkyrkor, dels behöver sjukhuskyrkan få ökat anslag för sin del. Jag tror att de flesta här direkt eller indirekt har upplevt vikten av att det finns en sjukhuskyrka och vad den kan betyda för enskilda människor på sjukhusen.

Jag tänker också ta upp idrotten i den här debatten även om ansvarigt statsråd inte finns här. Jag kan inte låta bli att beklaga att idrotten som ämne ska flyttas omkring bland departementen. Jag vet inte vilken minister det är i ordningen på kort tid som nu fått ansvaret för den. Det får mig att tro att idrotten är ett slags utfyllnad som ska reglera statsrådets arbetsinsatser. För mig är idrotten mycket mer betydelsefull än att forslas omkring på det sättet.

Prot. 2002/03:34
11 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Men jag är förhoppningsvis en positiv människa, och jag hoppas att den nuvarande idrottsministern ska kunna göra en del bra för idrotten, även om inledningen och uttalandet om förhoppningen att proffsboxningen skulle komma tillbaka i Sverige inte var precis vad jag hade hoppats på. Jag har ingen som helst förståelse för den inställningen, speciellt inte som det sitter en utredning som ska se över frågan.

Vad jag egentligen vill ta upp är exempel på vad Riksidrottsförbundet gör. Riksidrottsförbundet fyller 100 år nästa år, och jag tycker att det är en mycket vital 100-åring. Man tar tag i kontroversiella frågor på ett förtjänstfullt sätt, åtminstone på central nivå. Det har kommit handlingsplaner för jämställdhet för att motverka sexuella trakasserier och för att integrera invandrarungdomar, och Riksidrottsförbundet har länge arbetat för en ren idrott utan dopningstillsatser – bara för att nämna några områden.

Likaväl som det är skrämmande med trakasserier inom övriga samhället mot till exempel homosexuella, lika illa är det att idrottsutövare och idrottsledare ska utsättas för samma sak på grund av sin sexuella läggning – eller för att ta det senaste exemplet: att barn utsätter varandra för det våld som kallas galgning och som är mycket värre, nämligen ett gräsligt våld och en grov kränkning.

Riksidrottsförbundets snabba agerande är välkommet, och jag hoppas bara att det fortsätter ned i organisationen. Här finns mycket att göra, och vi ska inte heller glömma drogfrågan. Rapport efter rapport visar att alkoholkonsumtionen ökar på ett mycket oroväckande sätt, och där ser jag idrotten som ett instrument för att minska problemen i stället för att problemen ökar bland ungdomar. I den mån ni inte redan gör det så läs tidskriften Svensk idrott eller gå in på Riksidrottsförbundets hemsida. Där presenterats utomordentligt goda initiativ för att idrottsrörelsen ska kunna vara en bra hemvist med drogfri miljö för ungdomar oberoende av kön, oberoende av etnisk bakgrund och oberoende av sexuell läggning. Idrotten ger jättefina förutsättningar för bra motion och en god förebyggande hälsovård.

Herr talman! Slutligen några ord om TV-avgiften. Vi har en reservation – som jag yrkar bifall till – som innebär att vi inte vill gå med på avgiftshöjningen. Som vi tidigare har sagt här i kammaren har vi en helt annan syn på finansieringen av *public service*, men jag ska inte ta upp det ämnet i dag. Det kommer vi säkert att få åtskilliga tillfällen till framöver under mandatperioden. Vi vill ju helt avskaffa TV-avgiften och ser andra finansieringsmöjligheter. Då vore det ju underligt om vi i avvaktan på ett sådant beslut skulle stödja en avgiftshöjning. Jag yrkar alltså bifall till reservation 27.

Självfallet står jag bakom övriga reservationer från Folkpartiet, men jag vill inte förlänga voteringsförfarandet genom att yrka bifall till dem.

Anf. 41 KENT OLSSON (m):

Herr talman! För en och en halv vecka sedan tillbringade jag en helg i Stockholm. Lördagskvällen tillbringade jag på Globen med att titta på hästhoppning. Det var mycket folk och många ungdomar. Speciellt intressant var det att se de ungdomar som ägnade sig åt ponnyridning inför 12 000 människor.

Dagen därpå var jag på Skansen och tittade på det betydelsefulla kulturarvet som finns där med alla byggnader och verksamheter såsom smedjor och bondgårdar. Man hade en känsla av att det var mycket som gjordes för att bevara det gamla industrisamhället och för att visa det för dagens unga generation.

På kvällen var jag på Augustgalan där det lilla Augustpriset utdelades. Detta evenemang anordnades av förläggarföreningen, det vill säga av branschen själv.

Dessa tre evenemang ger en god bild av svensk kultur och svenskt idrottsliv, precis som vi moderater vill ha det. Satsning på ungdomar inom ridsport och litteratur, kulturarvet och allt annat som finns på Skansen, det egna engagemanget från förläggarna, sponsringen inom hästhoppningen, stöd från samhälle och privat engagemang – det är så som vi moderater vill se kulturen utvecklas.

Kultur handlar väldigt mycket om kreativitet, upplevelser och engagemang. Kultur handlar alltid om människors egna engagemang.

Det finns goda exempel runtomkring oss på hur levande kultur förmår att existera utan garantier från samhället: körsång i kyrkor och i andra sammanhang, bildkonst, hembygdsföreningar med mera. Men självfallet behöver kulturen också det allmännas stöd. Bibliotek, opera, teater, dans och musikskola är exempel på kulturverksamheter där samhället kan behöva ge ett stöd. Det är viktigt att vi bevakar att kulturen får bra betingelser både i storstäder och ute på landsbygden. Man ska kunna uppleva teater både i Lysekil och i Stockholm.

Men vår utgångspunkt när det gäller den offentliga delen rör sig i princip om tre huvudområden, nämligen att befrämja barn- och ungdomskultur, att värna vårt gemensamma kulturarv och att ge landets kulturskapare ordentliga förutsättningar för sitt konstnärsutövande.

När vi talar om barn och ungdomar är skolans roll oerhört väsentlig. Ungdomar ska ha tillgång till olika typer av kultursatsningar under sin skoltid. Kommunerna måste satsa pengar på detta, antingen genom att kulturen kommer till skolan eller genom att eleverna tar del av teater, dans, konst och så vidare. Det är alltså ett ansvar som vi har för att den uppväxande generationen ska få tillgång till kultur.

Med detta sagt tänkte jag gå över till de områden som vi har tagit upp speciellt i våra motioner.

Vi anser att de fria teatergrupperna ska få mer pengar än vad kulturministern har föreslagit. Vi vill ge 20 miljoner ytterligare 2003 och 2004. Dessa teatergrupper gör en stor insats genom att sprida teater över landet och de drivs ofta av stora entusiaster.

Vi tycker också att det är viktigt att Statens kulturråd ser till att Göteborgsoperan får mer pengar – ca 20 miljoner – för att den ska kunna behålla sin höga kulturella standard. Det är viktigt att det finns god teater inte bara i Stockholm utan också ute i landet, i det här fallet i Göteborg.

När det gäller litteraturen tycker vi att integration är viktigt. Därför vill vi ge 2 miljoner kronor mer till stiftelsen Lättläst nyhetsinformation och litteratur. Det är ett sätt att visa att vi tycker att det är viktigt att integrationen går bra, och den kanske går bättre om man kan följa med och läsa om vad som sker.

Vi har inte så mycket avvikande uppfattningar om museerna. Men vi anser inte att Arbetets museum i Norrköping är ett sådant museum som

staten ska ge bidrag till. Det är ett fint museum – jag har själv varit där – men vi tycker att det ska drivas av de intresseorganisationer som från början skapade det.

När det gäller kulturskaparnas villkor tycker vi att deras situation behöver förbättras. Lägre skatter är en självklar väg att gå så att de får mer pengar över. Anna Lindgren återkommer till kulturskaparnas villkor senare i debatten och Lena Adelsohn Liljeroth kommer också att ta upp ungdomspolitiken.

Vi från Moderaterna har också föreslagit att det ska skapas en kulturfond. Jag är lite förvånad över att majoriteten inte ser positivt på en sådan eftersom den jobbar på precis samma sätt när det gäller idrott. Inom idrotten satsar staten en viss summa pengar och sedan förväntar man sig att företagen ska ge lika mycket pengar.

I vår kulturfond ska botten utgöras av statliga pengar – 100 miljoner – och den ska sedan kunna fyllas på av olika typer av företag. Men på något sätt verkar det som att den socialdemokratiska majoriteten tycker att det ena är bra medan motsvarande sak på ett annat område inte är bra. Det kan kanske bero på kulturministerns inte alltför positiva inställning till sponsring, men det får vi kanske höra om lite längre fram under dagens debatt.

Då är nästa fråga: Är kulturministern beredd att ändra sin inställning till sponsring?

För ett antal veckor sedan var det ett kultursponsringsevenemang, det vill säga ett grand prix-evenemang där man fick den bästa typen av kultursponsring. Det man kunde höra från nästan samtliga företrädare från hela landet, från olika teaterinstitutioner och andra institutioner var hur positivt det är med sponsring. Men man sade också att det är klart att det är lite svårt att vara så positiv till sponsring när landets minister inte visar samma positiva attityd. Då skulle jag som sagt vilja fråga: Är kulturministern beredd att ändra sin attityd, och är kulturministern beredd att därmed se till att vi kan få mer pengar till våra kulturinstitutioner?

Liksom Lennart Kollmats vill jag ta upp idrotten. Detta är en gammal moderat fråga. Vi hann ju tyvärr inte överföra Tipstjänst till idrottsrörelsen själv. Men vi anser att idrotten ska få en större andel av spelmarknaden och därmed öka sin självfinansieringsgrad.

Vi har ingen idrottsminister här, men en före detta sakkunnig inom detta område är här. Jag skulle vilja fråga Annika Nilsson om hon tycker att det är riktigt att idrotten får lite pengar här och lite pengar där och att staten ställer villkor. Anser inte Annika Nilsson att idrotten själv kan få bestämma över de här pengarna? Jag är nämligen väldigt kritisk till det som regeringen håller på med nu.

Det ena är att man duttar ut 10 miljoner då och 20 miljoner då, för att man ska få positiva poäng i pressen varje gång man gör detta, i stället för att ge hela anslaget på en gång.

Det andra är: Varför ställer man villkor? Anser man inte att Riksidrottsförbundet självt kan klara av dessa frågor utan att man måste ställa villkor för detta? Det här tycker jag är en oerhört viktig fråga, och jag förväntar mig ett svar på den.

En annan fråga som vi har sett som väsentlig är frågan om fria entréer till museer. Kulturministern har ju aviserat att detta kommer att ske år 2004. Det finns stark kritik mot detta, framför allt från museerna själva.

Man säger att det kommer att kosta mer pengar än de 90 miljonerna. Man har dragit erfarenheter från många andra länder, till exempel Storbritannien, där det konstateras att detta inte har fungerat på önskat sätt.

Dessutom skulle jag vilja ställa en fråga till ministern: Hur tror ministern att regionala museer ska kunna klara att inte vara avgiftsfria när staten går före? Kommer ministern att se till att de regionala museerna får de pengar de behöver för att kunna ha avgiftsfria entréer? Annars blir det ju en osedvanligt snedvriden konkurrens på vissa håll. De statliga museerna är avgiftsfria, medan de regionala inte kommer att vara det.

Jag ser att jag börjar överskrida min talartid, herr talman. Men jag skulle bara vilja nämna något som vi måste lösa nu, och det är pensionsavtalet. Vi kan inte ha sångare som är 57 år och dansare som är 62 år. Jag tror att det är ett bekymmer med det pensionsavtal som vi här i riksdagen gemensamt har beslutat om. Jag tror att man måste se över detta och göra det ganska snabbt och kanske också se över frågan om längre avtal för teatrar än de ettåriga.

Till slut en liten kommentar till Lennart Kollmats och hans angrepp på Moderaterna. Det var ju inte oväntat. Folkpartiet tycker att ger vi 2 miljoner mer än regeringen här, 3 miljoner mer där och 4 miljoner där, kan vi gå runt och inhösta ett antal beröm. Vi moderater tycker att det är viktigt att människor själva får pengar över för att göra kultursatsningar. Vi har en strukturerad budget som vi vill satsa på. Vi tycker inte att man ska dutta lite grann här och där för att få positiva poäng.

Sedan en liten sak: När Folkpartiet har makten i västra Sverige då höjs skatten. Och då kan man få mer kulturpengar, självklart.

Låt mig slutligen, herr talman, yrka bifall till vår reservation nr 4.

Anf. 42 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Beträffande det sista duttar jag hellre än jag drar bort 801 miljoner från kulturen. Det är en väldig skillnad. Jag håller med Kent Olsson om att det är definitivt inget duttande. Det är rejäla tag. Däremot tror jag att resultatet inte blir särskilt bra.

Det var en annan fråga som jag tänkte ta upp, och det var Kent Olssons i sig glädjande besked om 20 miljoner till Göteborgsoperan. Jag har för mig att det förslaget har lagts fram i en enskild motion från några moderater. Jag skulle vilja höra med Kent Olsson om Moderata samlingspartiet står bakom det förslaget i sitt budgetförslag för kulturen, det vill säga den kommitté- eller partimotion som finns om Göteborgsoperan. Vi har i Folkpartiets partimotion tagit upp 5 miljoner och har dem finansierade. I det särskilda yttrande som ni har skrivit hänvisar ni bara till motionen och talar om vad motionärerna tycker, men jag skulle vilja veta vad Moderaterna tycker som parti.

Anf. 43 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Vad Moderaterna tycker som parti i den frågan framgår av reservationen från vår grupp här i riksdagen. Liksom vi sade förra året anser ett enigt kulturutskott – jag är ledsen att det inte blir så i år – att det är viktigt att lägga ca 20 miljoner kronor till Göteborgsoperan och att de pengarna tas från Statens kulturråd. Vi har inte skrivit någon kommittémotion om detta, utan förslaget ligger i en enskild motion. Vi moderater tycker att Statens kulturråd ska kunna ge 20 miljoner till Göteborgsope-

ran. 5 miljoner begriper jag inte varför man ska ha, för är det någonting de behöver ha är det i så fall 20 miljoner till detta.

Vad sedan gäller att vi minskar anslaget till kulturen är ju allting en fråga om avvägningar. När man gör budgetar har man avvägningar att göra mellan olika områden, men det är inget som säger att just de pengar som vi har gett till kulturen är de precisa pengarna. Man måste alltid göra avvägningar. I vårt parti har vi avvägt hur mycket pengar vi i det här läget kan satsa på kulturen, och jag tycker faktiskt att det vi har gjort har vi gjort bra. Jag må säga att jag tycker faktiskt att vår kulturpolitik med ett antal miljoner mindre än vad Folkpartiet anslår gott och väl håller i kvaliteten.

Anf. 44 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Det är möjligt att kvaliteten håller, men jag tror att mångfalden blir avsevärt minskad. Jag har läst i motionen vad Kent Olsson skriver när det gäller kulturen: Förvaltandet betalas gemensamt, men bruket av kulturutbudet måste vara vars och ens eget beslut och ekonomiska prioritering. Det tror jag säger väldigt mycket om den politik ni för. Men det skulle bli väldigt stora kostnader för var och en om vi inte hade de här subventionerna och bidragen till kulturen som vi i dag tar fram.

Anf. 45 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Vi talar inte om att vi inte har några subventioner och bidrag till kulturen. Vi talar om vissa summor som vi är oense om. Jag poängterade i inledningen av mitt anförande att det är viktigt att vi har både offentliga och privata bidrag. Lennart Kollmats kan läsa innantill var vi ska ta bort pengar. Det är exempelvis ingen hemlighet att vi i vårt förslag tar en hel del pengar från bidrag till folkbildning, då vi anser att den kan bedrivas på ett effektivare sätt och att man kanske kan samordna olika studiecirkel. Sedan finns det en uppräknings av varifrån vi tar pengarna.

Skulle vi få mer pengar är det klart att vi skulle kunna sätta sprätt på dem också, likaväl som jag är helt övertygad om att Lennart Kollmats skulle kunna sätta sprätt på mer pengar om han fick det från sin folkpartistiska grupp. Men en budget är faktiskt en fråga om budgetering, både när det gäller offentlig budget och när det gäller privat budget. Vi har gjort prioriteringen inom partiet att de här pengarna tar vi till kultur. Med det tycker jag att vi har ett bra förslag i vår budget.

Anf. 46 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! Jag vill inleda mitt anförande med att påminna om att vi kristdemokrater har avstått från att delta i utskottets beslut om medelsanvisning för budgetåret 2003 och erinrar i ett särskilt yttrande om våra budgetförslag och argumenten kring dessa.

Jag vill också ta tillfället i akt och hälsa kulturministern välkommen till riksdagen och till denna debatt.

Jag kommer att lyfta fram några av de områden som vi kristdemokrater tar upp i våra motioner med anledning av kulturbudgeten. Min partikamrat Helena Höij kommer senare under debatten bland annat att ta upp frågor rörande amatörkultur och samlingslokaler.

Den kristdemokratiska kulturpolitiken bygger på en helhetssyn där ideella insatser från kulturens eldsjälar – för det är verkligen eldsjälar som vi talar om – samverkar med medel från offentlig och ibland också privat sektor. Det är dock så att det offentliga har en särskild roll och ett nationellt ansvar för att säkerställa en kulturell infrastruktur över hela landet. Där står Kristdemokraterna orubbligt fast. Vi menar att de offentliga medlen ska stå för långsiktigheten i den kulturella verksamheten. Det måste finnas förståelse för den kulturella verksamhetens natur. Engångs-satsningar kan i vissa fall vara välbehövliga injektioner, men erfarenheterna måste tas till vara och användas i det långsiktiga arbetet.

Kulturrådet, herr talman, har beräknat att för de regionala teater-, dans- och musikinstitutionerna har anslaget urholkats med 70 miljoner kronor de senaste fem åren. Vi kristdemokrater anser med stöd av Folkpartiet att regeringen måste ta ett helhetsgrepp på detta problem och återkomma till riksdagen med information om på vilka grunder man beräknar pris- och löneuppräknings för kultursektorn. Vi utvecklar detta i en gemensam reservation i betänkandet.

Herr talman! Under våren lade regeringen fram en skrivelse, *Kultur och delaktighet*. Det är en redovisning av hur väl regeringen anser sig ha uppfyllt ett av de kulturpolitiska målen, det så kallade jämlikhetsmålet. Jag tycker att det är ett av de viktigaste kulturpolitiska målen. Om inte alla människor känner att kulturen finns tillgänglig för dem så har kulturpolitiken misslyckats. Det är oacceptabelt att regeringens redovisning är så bristfällig. Det saknas i stort sett helt skrivningar om de funktionshinderades delaktighet i kulturlivet. Barn och ungdomar under 16 år omnämns över huvud taget inte eftersom de inte ingår i det statistiska material som regeringen har utgått ifrån, säger man. Men regeringen väljer ju själv vilket material den utgår ifrån! I dag finns det utmärkt statistik för barns delaktighet i kulturlivet hos Kulturrådet.

Intressant är också att trots att utskottets ledamöter stöder mig i min kritik så avslås den kristdemokratiska motionen med motiveringen att utskottet utgår ifrån att regeringen bättrar sig till nästa gång. Jag hoppas att kulturministern kommer att ge en förklaring i dag till att skrivelsen är så uppenbart bristfällig.

Teater, dans och musik får inte begränsas till nationalinstitutionerna. Runtom i landet bedrivs en levande och kraftfull verksamhet i olika former. Eftersom vi menar att staten kan bidra till ett levande Kultur-Sverige genom att ge näring till regionala kulturcenter anser vi också att bidragen till regionala och lokala musik-, dans- och teaterinstitutioner är central. Tidigare har stora nedskärningar gjorts på detta område. Regeringen satsade förra året, men det täcker inte de behov som finns. Vi gör därför en satsning på 10 miljoner kronor under de kommande två åren som bland annat ska minska effekterna av bristande löneuppräknings.

Herr talman! De fria grupperna är som en frisk vind som blåser genom Kultur-Sverige. De är nyskapande och söker sig på otraditionella vägar fram till en ny publik. I dag står de fria grupperna för mer än en tredjedel av alla föreställningar som framförs i Sverige varje år. Ingen ifrågasätter i dag de fria gruppernas betydelse. Det är därför en självklarhet att de ska ges rimliga ekonomiska villkor för att fortsätta verka. Många skådespelare, dansare och musiker arbetar under förhållanden som vi aldrig skulle acceptera när det gäller andra yrkesgrupper. Krist-

demokraterna tillför ytterligare 3 miljoner kronor till de fria grupperna för år 2003.

Vi välkomnar att ett nytt nationellt uppdrag inrättas inom dansen. Vi har krävt detta i flera år, och nu kommer det. Det är bra!

I dag har många konstnärer svårt att klara sitt uppehälle. De stödformer och försäkringsvillkor som finns är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor. Utredningar visar att de statliga ersättningarna och bidragen har ökat väsentligt i betydelse för de yrkesverksamma konstnärerna och för deras möjlighet att ägna sig åt just konstnärligt arbete. Det är mycket angeläget att frågan om pensionerna för de fria grupperna får en lösning. Vad jag har förstått behandlas det inom Regeringskansliet, men ännu har inte något förslag presenterats. Det är oacceptabelt. Frågan har diskuterats år ut och år in. Följdfrågan till kulturministern blir i dag: När kommer ett förslag på området?

När det gäller frågor rörande läsning och bibliotek och om bokens betydelse för oss – barn och vuxna – har vi utvecklat våra tankar i en särskilt motion. Vi har begärt en utvärdering av samtliga stödformer inom anslaget litteraturstöd, vilket ett enigt utskott står bakom i dag. Det är vi glada för.

Herr talman! Runtom i landet finns ett antal arkiv av olika karaktär. De här arkiven förvaltar ett betydande arkivbestånd. Det ökade intresset för släkt och hembygdsforskning har gjort att arkiven har fått ett uppsving när det gäller allmänhetens användning av materialet. Men syftet med det statliga stödet är att främja regional arkivverksamhet för att nå ett fungerande nätverk över hela landet och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Trots att arkiven har genomgått en stark utveckling och fått ett vidgat arbetsfält och ett vidgat uppdrag bland annat i syfte att tillgängliggöra samlingarna för bredare användargrupper så har resurserna relativt sett inte ökat. Kristdemokraterna föreslår en ökning av anslaget med 1 miljon kronor.

Herr talman! Så här stod det i förra årets budgetbetänkande: För att möjliggöra ökade insatser på kulturmiljöområdet föreslår regeringen att området tillförs 57 miljoner kronor. Ökningen gör det möjligt att möta de krav som nytillkomna enskilda byggnadsminnen och ett bredare miljötankande ställer.

Satsningen var välbehövlig och välkommen. Behovet av kulturmiljövård är stort och omfattar alltför många enskilda byggnader och miljöer. Men regeringens satsning blev kortvarig. I år sänks nämligen anslaget till kulturmiljövård med 22,7 miljoner kronor, det vill säga nästan hälften av de resurser som tillfördes föregående år. Hur tror regeringen att Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna ska kunna genomföra sitt arbete om de resurser de har till förfogande förändras med tiotals miljoner kronor från ett år till ett annat? För att minska regeringens jojobolitik i frågan höjer vi anslaget till kulturmiljövård med 4 miljoner kronor från och med nästa år.

Herr talman! Jag ska också säga något om museerna. De har ett särskilt ansvar för en stor del av vårt materiella kulturarv. Museerna har ett ansvar för att bevara föremål men också för att se till att de är tillgängliga för allmänhet och forskarsamhälle. I bevarandet ligger också samlandet. Upprepade gånger har vi påpekat att det långsiktiga arbetet vid museerna

behöver stöd. Den statliga budgeten måste därför fokusera på långsiktighet. Tyvärr är det så att alltfler ekonomiska satsningar på museisidan framför allt kan beskrivas som arbetsmarknadspolitiska insatser. Museerna blir därför beroende av arbetsmarknadens svängningar. Vi kristdemokrater känner oro för museerna eftersom vi menar att regeringen trots att den vet om problemen inte tar ett samlat grepp för att förbättra situationen. Det gäller även frågorna om museernas hyreskostnader. Länsmuseumerna fungerar som centrum för den regionala museiverksamheten. Kulturrådet har i en utredning som fick namnet Regionala museer och nationell kulturpolitik konstaterat att det för de regionala museerna råder en mycket oklar bild vad gäller huvudmännens och statens mål och förväntningar. Jag hoppas att regeringen tar till sig utredningens kritik och återkommer till riksdagen med ett förslag. Vi kristdemokrater vill för att stärka det långsiktiga arbetet vid regionala museer avsätta 5 miljoner kronor i anslagsökning.

Avslutningsvis, herr talman, ska jag säga några ord om den fria entrén vid de statliga museerna. Som vi som är med här i kammaren i dag känner till har regeringen lagt fram ett förslag om att från och med 2004 ska gratis inträde till de statliga museerna genomföras. Ja, visst kan man säga så. Det är bra att många människor får möjlighet att delta i och tillgång till museernas verksamhet.

Samtidigt ser vi kristdemokrater risker med denna satsning. Det är framför allt en satsning som kommer att kosta väldigt mycket och som måste ställas mot andra kulturpolitiska satsningar. Vi befarar att regeringens beräknade 91 miljoner kronor är i underkant. Det finns en överhängande risk att en sådan satsning från statens sida kommer att slå hårt mot de icke-statliga museerna som får en mycket svår konkurrenssituation.

Vi vill förändra regeringens satsning för att minska de negativa effekterna men också för att nå ut med satsningen i hela landet. Vi anser att barn och ungdomar ska vara en av de mest prioriterade grupperna när kultursatsningar görs. Vi vill därför begränsa satsningen till att enbart omfatta barn och ungdomar upp till 18 år och samtidigt utöka den till att även gälla de regionala museerna. Satsningen sprids då i hela landet, vilket gör att fler kan få ta del av denna kulturpolitiska satsning.

Herr talman! Avslutningsvis står jag givetvis bakom Kristdemokraternas samtliga reservationer, men av tidsskäl yrkar jag bifall till reservation 8 under punkt 8 och reservation 17 under punkt 33.

Anf. 47 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Vänsterpartiet står som bekant bakom kulturutskottets betänkande KrU1 avseende utgiftsområde 17 när det gäller fördelningen på anslag inom detta utgiftsområde. Jag kommer därför inte att ägna speciellt mycket tid åt alla de förträffligheter som jag och Vänsterpartiet tycker finns i betänkandet. Jag kommer i stället att lyfta fram vissa saker som vi tycker kunde göras ännu bättre och där vi kommer att återkomma i framtiden. Vi har därför lagt fram ett antal reservationer och särskilda yttranden där vi lyfter fram vissa frågeställningar, problem och inriktningsbeslut inför framtiden. Vi står förstas bakom samtliga v-reservationer och särskilda yttranden, men av tidsskäl nöjer jag mig med att nu yrka bifall till reservation 2 som handlar om efterlevnaden av de kultur-

politiska målen och frågan om strukturen för kulturpolitiken. Tasso Stafilidis från Vänsterpartiet kommer senare att ta upp detta i ett eget anförande tillsammans med frågor om den fria scenkonstens förutsättningar i framtiden.

Herr talman! Det är ett stort privilegium för mig personligen att få ägna huvudparten av det politiska arbetet här i riksdagen till kulturfrågor. Här kan man säga att fritidsintressen sammanfaller med det intressanta arbetet som riksdagsledamot.

Man kan inte påstå att kulturen är det till penningomfånget största utgiftsområdet eller politikområdet. Men kultur ger å andra sidan en mycket bra avkastning på varje satsad krona. Därför blir vi ibland nästan lite småhånade av andra parlamentariker för att vi diskuterar miljoner hit och miljoner dit samtidigt som de pratar om miljarder. Men för kulturarbetet är en miljon hit och en miljon dit väldigt betydelsefullt och ger stor avkastning i form av kultur som kommer många människor till del.

Debatten här i kammaren blir inte sällan ekonomistisk. Där har vi kulturpolitiker svårt att göra oss hörda. Jag tror att jag förs säga att för vanliga människor utanför kammaren är de frågor om kulturpolitik som vi diskuterar minst lika intressanta som de viktiga saker som hanteras i till exempel finansutskottet. Det vi diskuterar berör många människor. Många människor i vårt land i olika åldrar, av olika kön och med olika etnisk tillhörighet ägnar sig varje dag åt eget kulturskapande, och man tar del av kulturupplevelser på en rad olika sätt. Det är därför med stort nöje som jag har läst det här betänkandet ett antal gånger och sett den stora kulturkälla och det breda kulturliv som finns i det här landet på riksnivå och länsnivå och även ute i kommunerna, men det behandlar vi inte så mycket här.

Men det finns vissa kvarstående problem. Fortfarande finns det intrycket hos många att konstnärer ska vara något slags egocentriker som ska leva på vatten och bröd, och de får vara nöjda om de får lite betalt för det de gör. Det tycker jag är en totalt felaktig uppfattning. Det är viktigt att konstnärer får en rimlig ekonomisk ersättning för det viktiga arbete man tillför hela samhället.

Funktionshinderades tillgång till kultur och möjlighet att skapa egen kultur är också en sak som måste diskuteras och analyseras ytterligare. Hur kultur utövas och erbjuds i olika delar av landet måste också analyseras, liksom hur detta fördelas mellan könen och i olika åldrar.

Vi som var på Kungliga biblioteket i fredags fick höra Jan Guillou hålla ett föredrag om mannen som den svagaste kulturlänken. Där kom han bland annat in på detta att vi tar del av kultur på olika sätt. Män går mer på fotboll och läser vissa former av böcker medan kvinnor går mer på teater och opera. Då får man diskutera vad man menar med kulturbegreppet.

Dessutom kom det fram – eftersom några har varit inne på detta med fri entré – att det har haft stor effekt att ha fri entré på Historiska museet. Man har nått nya grupper. Som förälder har man kunnat ta med sig underåriga barn dit. Med fri entré skulle man slippa springa genom Nationalmuseum och känna att man måste se varje rum, varje tavla och hålla en lång utläggning. Efteråt tar man med sig de små barnen ut, och de är alldeles utmattade efter en hel dag på Nationalmuseum. Sedan orkar man kanske inte gå tillbaka eftersom man tänker på den upplevelsen med

skräck. Man skulle ta in alla nya intryck och springa trappa upp och trappa ned.

Nu kan man som förälder gå till de här viktiga institutionerna och visa upp det breda kulturarv vi har. I det sammanhanget är det viktigt att betona att vi här pratar om statliga riksmuseer. Vi har lyft upp några museer som ska vara tillgängliga för alla, och då är detta med fri entré en viktig sak för att kunna erbjuda det till så många som möjligt. Sedan är det inte oss emot om detta kan spridas ut i regioner, och även lokalt. Jag tror att det skulle vara en bra satsning. Vissa länmuseer har för övrigt redan fri entré.

I betänkandet behandlas också regeringens skrivelse 2001/02:176, *Kultur och delaktighet*, med tillhörande motioner. Kortfattat tycker vi i Vänstern att det är bra att utskottet i sina texter lyfter fram vikten av att regeringen i framtiden ska visa målpuppfyllelse även vad gäller barn och ungdomar, funktionshindrade, det egna kulturskapandet, hur kultur fördelas och utövas i olika regioner och även den mångkulturella aspekten, vilket till stor del saknas. Men vi har en viss förståelse för detta eftersom det här är den första skrivelsen i sitt slag som handlar om kulturpolitik. Vi nöjer oss med den här skrivningen i nuläget. Vi får återkomma om det inte blir några förbättringar på det området.

Herr talman! Jag vill göra församlingen uppmärksam på att det på näst sista raden på s. 117 står att motion 2002/03:Fi230 är en s-motion, men på alla andra ställen står det mycket riktigt att det är s, v och mp som har skrivit den här motionen. Där lyfter man fram vissa saker som gör saker och ting ännu bättre än i budgetpropositionen. Det gäller bland annat medelsfördelningen till allmänna samlingslokaler och att sortimentsstödet till bokhandeln räddas genom olika beslut och diskussioner i kulturutskottet.

Herr talman! Huvudmannskapet för filmvårdscentralen i Grängesberg har diskuterats flitigt. Redan i förra årets budgetproposition föreslog regeringen att Stiftelsen Svenska Filminstitutet skulle vara huvudman för centralen. Riksdagen biföll delvis detta men tillkännagav samtidigt för regeringen att Filminstitutet borde få ett tidsbegränsat uppdrag för år 2002 och att det framtida huvudmannskapet skulle analyseras ytterligare. Regeringen skulle återkomma till detta i budgetpropositionen för 2003. Regeringen redovisar också i årets budgetproposition att man har analyserat huvudmannsfrågan ytterligare och nu gör bedömningen att Filminstitutet även i fortsättningen är den lämpligaste huvudmannen för filmvårdscentralen.

För att uttrycka det milt kan man säga att det finns minst sagt delade meningar om hur djuplodande dessa analyser om huvudmannskapet har varit och om den tillsatta organisationskommittén verkligen har analyserat frågan på ett fördjupat sätt. Därför vill jag nu poängtera att utskottet skriver att Filminstitutet ”skall komplettera sin sakkunskap på filmområdet med ämneskunskap i exempelvis kulturhistoria och etnologi”. Vidare att man ska ”samverka med organisationer och institutioner som besitter dessa viktiga kunskaper. Utskottet utgår från att Filminstitutet samarbetar med de regionala museerna och hembygdsrörelsen eftersom dessa besitter kunskaper som är viktiga för verksamheten vid filmvårdscentralen.”

Prot. 2002/03:34
11 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Vidare framhåller utskottet ”vikten av att en uppföljning och utvärdering av denna nya verksamhet påbörjas redan från början och förutsätter att regeringen senast år 2006 redovisar resultaten för riksdagen”.

Detta är mycket tydliga skrivningar för att vara en betänkandetext. Dessutom vill Vänsterpartiet tillsammans med andra partier, främst Centerpartiet, lyfta fram ytterligare frågeställningar som har med filmvårdscentralens arbete att göra, till exempel vikten av att man där upprätthåller teknisk och laboratorieteknisk kompetens på området. Detta med tanke på de ständiga teknikskiftena. När jag var ung kunde man titta på film på superåtta eller dubbelåtta eller vad det hette. Sedan kom olika videoformat. Det sker ständigt nya saker. Det är jätte viktigt att vi bevarar alla dessa filmformat och videoformat. Men det är också viktigt att man behåller kunskapen och de tekniska apparater som krävs för att man ska kunna se på de här filmerna och de här videobanden. Det är viktigt att man kan se filmerna på originalapparater för att upprätthålla den känsla som fanns när man tittade på video på 1980-talet med en viss typ av teknisk apparatur. Vi tycker att man tar lite lättsinnigt på att upprätthålla det här. Andra signaler säger att det här är på väg att försvinna. De människor som kan det här håller på att sluta sitt arbete på olika myndigheter och institutioner.

Herr talman! Avslutningsvis tycker förstas Vänsterpartiet att det är glädjande att regeringen nu vill anslå ytterligare pengar till idrotten och att man i stället för 60 miljoner, som brukar vara den summa som man försöker få Svenska Spels bolagsstämma att anslå till idrottens barn- och ungdomsverksamhet, nu föreslår att summan ska höjas till 160 miljoner och att detta ska gå till barn- och ungdomsverksamhet, att idrotten ska öppna sin verksamhet för fler, att man ska hålla nere avgifterna, satsa på flickidrotten, intensivifiera arbetet och samarbetet med skolan och motarbeta drogerna ytterligare. Till det kommer ungefär 455 miljoner som satsas på idrotten via statsbudgeten, men dessutom tillkommer 80 % av det överskott som genereras av de värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att driva runt om i landet och som går till barn- och ungdomsverksamhet främst inom idrotten. Förra året handlade det om 363 miljoner kronor, och summan blir i år sannolikt mycket högre.

Vänsterpartiet tycker förstas att det är jättebra att barn- och ungdomsverksamheten inom idrott och kultur får pengar, men vi ogillar fortfarande mycket skarpt den direkta koppling som finns mellan barns och ungdomars verksamhet och spel på de aggressiva värdeautomaterna. Vi menar att det nu är hög tid för regeringen att föreslå ett vinstdelningssystem som skulle ge lika stora pengar till idrotten, men som skulle ta bort den direkta koppling som nu finns mellan detta bidrag och en viss spelform. Det är bättre att man kopplar det här med vinstdelning till AB Svenska Spels totala överskott, där ju även mindre kontroversiella och mindre aggressiva spelformer ingår.

Avslutningsvis vill jag kort säga att jag tycker att det är glädjande i kulturdebatten att det även här, till skillnad från på vissa andra håll, finns en viss kultur som gör att Folkpartiets representant och dessutom ordförande i kulturutskottet, Lennart Kollmats, kan framföra ganska omfattande kritik av Moderaternas kulturpolitik, en uppfattning som jag delar. Moderaterna återkommer ständigt med kraftiga nedskärningsförslag på kulturens område. De måste vara de enda som tror att man kan få bättre

kultur och bättre kulturskapare i landet genom att sänka anslaget till kultur. Ständigt återkommer de med minskade bidrag och anslag till folkbildning och till Arbetets museum. Av någon märklig anledning är just Arbetets museum inte värt att beakta. Allting som börjar på "Riks-" vill man lägga ned: Riksutställningar, Rikskonserter och så vidare. Bidrag till allmänna samlingslokaler är det inte heller värt att upprätthålla.

Sedan undrar Kent Olsson om det är rimligt med krav på idrotten. Ja, vi har ju redan i dag vissa krav på idrotten. De 455 miljoner som delas ut delas inte bara ut hur som helst, utan vi ställer vissa krav på hur de pengarna ska fördelas. Vi för vår del tycker, utan att man inkräktar på idrotten som en fri folkrörelse och en självständig rörelse, att man i statens bidragsgivning och när man anslår pengar från AB Svenska Spels överskott kan säga vad man anser att pengarna ska gå till, utan att därför detaljstyra verksamheten. Jag tror dessutom att idrottsrörelsen har en stor förståelse. Jag har inte sett någon vidare skarp kritik för att man nu föreslås få ytterligare 100 miljoner kronor.

Anf. 48 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja återknyta till den del som Peter Pedersen var inne på tidigare, nämligen fritt inträde till de nationella museerna. Det var två delar jag uppfattade i Peter Pedersens funderingar kring Kristdemokraternas ställningstagande. Den ena delen var en utvärdering av Historiska museet som hade kommit. Det är alldeles riktigt. Den har vi också tagit del av, och vi har tagit intryck av den. I den utvärderingen framgår det väldigt tydligt att en viktig orsak till att man var så positiv var just möjligheten för barn och ungdomar att ha tillträde till museet avgiftsfritt och att den möjligheten hade getts till alla barn och ungdomar som så önskade. Det tyckte Peter Pedersen var bra, och det är precis vad Kristdemokraterna också tycker.

Den andra delen var att Peter Pedersen inte var emot att det här skulle utvidgas till regionala museer. Men då måste jag få fråga en sak, därför att nu handlar det också om ett ekonomiskt ansvar. Är Peter Pedersen och Vänsterpartiet beredda att tillföra de medel som man måste tillföra för att klara av även de regionala museerna? Vad Kristdemokraterna gör är ju att tydligt tala om på vilket sätt vi vill använda pengarna. Jag skulle vilja höra Peter Pedersens kommentar när det gäller att ge alla barn i hela landet tillgång till en fri entré till museerna som har någon form av stöd. Jag skulle också vilja fråga om de pengar som kommer att behövas finns inom Vänsterpartiet.

Anf. 49 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Gunilla Tjernberg från Kristdemokraterna är mycket väl medveten om att det inte fungerar på det sättet att vi kan bryta loss en liten del som vi tycker är bra i Kristdemokraternas politik, och så lägger vi in de pengarna, sedan tycker vi eventuellt att någonting är bra från Folkpartiet och Moderaterna och så vidare. Jag tycker att det är ett ohelderligt sätt att diskutera, vilket ofta framförs i kammaren. Man frågar: Varför gör ni inte så eller så? Man diskuterar ju faktiskt olika konstellationer, och sedan får man stå bakom en helhet. Det förslag som man tycker är bäst står man bakom. Om man ser till helheten tycker vi i det här fallet tveklöst att den uppgörelse som har gjorts mellan s, v och mp är

bäst. Vi ser inte den praktiska möjlighet som Gunilla Tjernberg försöker anvisa genom att säga att vi skulle kunna bryta ut en liten del. Det får konsekvenser för helheten som vi inte är beredda att ta.

Vad gäller barns och ungdomars fria entré till museer tycker vi att det är en riktig ordning att man provar det här på ett museum, nämligen Statens historiska museer, ser att det får ett bra utfall och sedan vidgar försöket till att gälla fler statliga museer. Sedan får man se längre fram. Om det här får ett bra utfall är inte vi tveksamma till att man kan gå vidare.

Jag konstaterade i mitt första anförande att det redan nu finns regionala museer som har fritt inträde. Tittar man på helheten har inträdet en liten del av den finansiering som de olika institutionerna har. Men det är också viktigt att poängtera att det måste finnas någon vits med att vi utser vissa institutioner till nationalscener, som till exempel Dramaten och Operan, eller att vissa museer är riksmuseer. Då lyfter vi upp dem till en nivå där vi säger att vi har ett nationellt ansvar för dem. Det ska vi inte blunda för. Vi har ett viktigt museum hemma i Degerfors, men jag inser att det inte har status av riksmuseum. Inga statliga pengar går dit. Det vi har ansvar för här i första hand är de statliga museerna. Försöksverksamhet är viktigt, och sedan kan man gå vidare.

Svaret är kort och gott: Nej, vi har inga pengar just nu, men vi ser fram emot att kunna ha en diskussion, om det här får ett bra resultat, om att kunna göra det i framtiden tillsammans med s och mp.

Anf. 50 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Herr talman! Jag får tacka Peter Pedersen för svaret. Jag kunde förstå och tycker att det är riktigt att Peter Pedersen hänvisar till att det finns en överenskommelse mellan tre partier och att det bör tydliggöras att det kan vara en stor del av skälet till att man inte kan gå en egen väg, vilket jag ändå har uppfattat att Vänsterpartiet skulle kunna tänka sig i den här frågan. Det var lite både det ena och det andra, men det är ju så i politiken många gånger.

Jag skulle ändå vilja fortsätta diskussionen med att säga så här: Peter Pedersen tar upp behovet av att få starta försöksverksamhet så att vi börjar här i Stockholm. Vi började med Historiska museet, vilket faktiskt var ett beslut som man fattade där, vad jag förstod. Men man kunde ju börja ute i regionerna. Varför ska man börja en försöksverksamhet i Stockholm medan man ute i regionerna kan se det lika väl motiverat att börja en sådan här satsning just för att uppnå en spridning i hela landet? Det finns ju också regionala museer här i Stockholm.

Anf. 51 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Svaret är att vissa museer ute i regionerna och ute i länen redan har infört fri entré, och jag tror att det är en klok åtgärd om man vill sprida kulturbudskapet till fler. Det är ett viktigt budskap.

Jag glömde säga i den första repliken här att det är jättebra att barn och ungdomar får gå fritt på museer, men de har ju ofta föräldrar som är med. Om jag åker hit från Degerfors till Stockholm och ska gå på ett nationellt museum så vill jag gärna vara med. Jag tror inte att jag lämnar de små vind för våg på något museum under hela dagen. Då ska inte vi bygga in spärrar för föräldrar som är mindre bemedlade. Det är ju bra att

deras barn kan gå avgiftsfritt, men varför inte låta även föräldrarna följa med och ha möjlighet att få en gemensam upplevelse med barnen? Jag förstår inte den motsättningen.

Om vi ska införa någonting på försök någonstans, så ska det plötsligt införas överallt. Ja, men då är det ju ingen försöksverksamhet per definition. Då är det ju generellt fritt inträde. Jag tror att det är klok politik att man prövar sig fram. Nu har man börjat med ett museum och går vidare till fler. Får det ett gott utfall så finns det ingenting som hindrar att man går vidare till nästa och ytterligare nästa nivå. Jag hoppas och tror att det kan vara en framtida lösning.

Anf. 52 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Att Peter Pedersen inte skulle vara nöjd med den moderata politiken är väl ingen överraskning. Jag satt länge och väntade på att angreppen skulle komma, och de kom lite grann i slutet.

Vi kan börja med idrottspolitiken. Företrädare för idrottsrörelsen tycker att de borde få större självständighet. De är inte överdrivet förtjusta i att man ger anvisningar om hur pengarna ska användas. Det är faktiskt så. Sedan är det klart att de måste anpassa sig efter situationen. Det är ju bättre att få 50 miljoner nya pengar med vissa anvisningar än att inte få några pengar alls. Man kanske inte alltid framför så hård kritik. Men när vi talar med idrottens företrädare säger de att de vill ha en ökad självständighet och att de själva kan se till hur deras pengar ska användas.

Så till frågorna om att Moderaterna föreslår minskade anslag i vissa delar. Vi har klart och tydligt sagt varför. När det gäller stöd till icke statliga lokaler anser vi att det bör kunna skötas av den lokala huvudmannen. Vi anser att man bör kunna minska byråkratin inom exempelvis Kulturrådet.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Peter Pedersen. Vi har föreslagit en kulturfond. Jag vet att Peter är väldigt idrottsintresserad och kunnig i idrottsfrågor. Jag har aldrig hört honom opponera sig mot att man ger statliga pengar. Dessutom vill man att näringslivet ska stödja med ytterligare pengar. Nu för vi fram precis samma förslag som regeringen, stödd av Vänsterpartiet, men det gäller en kulturfond. Men vi har inte hört från er sida att det vore bra.

Varför är det som är bra på idrottens område inte bra på kulturens område? Det vore intressant att få höra en utläggning kring det. Eller är kultur bara bra om den bedrivs på statligt sätt?

Anf. 53 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag förstår inte riktigt kopplingen mellan förslaget till kulturfond och det som finns inom idrottens område. Däremot ser jag en klar skillnad mellan sponsring av idrottsverksamhet och kulturverksamhet. Visst kan det vara störande att se stora sponsringsplakat runtom på idrottsarenor och på dräkterna. Men jag ser med fasa fram mot en utveckling som innebär att det kommer in på teaterföreställningar och påtagligt påverkar den kulturella upplevelsen. Där tror jag att vi har delvis olika uppfattningar. Det är viktigt att vi lever upp till den kulturella friheten. Jag ser fram mot ett klarläggande på den punkten, vilka regler som ska gälla. Både de som är kulturarbetare på institutioner och de som

vill sponsra ska veta vilka regler som gäller. Där finns det delade meningar.

Jag var med och jobbade fram den proposition som gav oss en idrottspolitik för 2000-talet. Där framgår tydligt att idrotten är en självständig folkrörelse. Det ska den vara. Men det innebär inte att staten, när staten ger anslag och bidrag, inte kan ställa upp vissa krav för att anslagen ska gå ut. Det tror jag att man har full förståelse för inom idrottsrörelsen. Sedan ligger det i sakens natur att man från Riksidrottsförbundet, vid de träffar som bland annat Kent Olsson och jag har med dem, säger att man vill ha så stor frihet som möjligt.

Jag har inte hört någon allvarlig kritik mot satsningarna på 100 miljoner. Man tycker att de är bra. Vad jag kan se är det helt okontroversiella satsningar. Däremot är de mycket viktiga: Vi satsar på jämställdhet, tillgänglighet för många och så vidare.

Vi är överens i sak om att idrotten ska vara en självständig rörelse. Men när det gäller statens anslag dit är det rimligt att vi kan fastställa vissa mål, till exempel att man ska bidra till god folkhälsa och jobba mot dopning.

Om vi bara lämnade pengarna fritt skulle de kunna åka in i ren elitidrottsverksamhet som dessutom är bolagiserad vilket knappast kan vara meningen. Det är ett krav vi ställer. Är det ett rimligt krav? Det tycker jag. Vad tycker moderaterna?

Anf. 54 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Det sista som Peter Pedersen sade var intressant: Lämnar man bara pengarna fritt kan vad som helst hända. Det visar den totala skillnaden mellan Vänsterpartiets politik och den moderata politiken. Vi tror nämligen att idrottsrörelsen klarar att sköta de 100 miljonerna, om man ger det anslaget. Det gäller både satsning på ökad jämställdhet och mot det som hänt inom idrotten med sexuella trakasserier. Det tror vi att man klarar själv inom idrotten. Men Peter Pedersen säger att om man bara lämnar pengarna fritt så vet man inte vad som händer.

Peter Pedersen tror väl inte att en balettdansör inne på Operan skulle springa omkring med namnet Skanska på ryggen? Det är fullständigt barockt att tro det. Däremot kan vi vara överens om att vi kanske ska ha klarare regler när det gäller sponsring. I den debatt som förs i dag anser nästan alla kulturinstitutioner att man behöver sponsring. Sponsring är det som så att säga ger grädde på moset.

Nu har vi gett moset i form av 100 miljoner till en kulturfond. Jag förstår inte varför inte Vänsterpartiet kan vara med och ge grädden, det vill säga det ni stöder när det gäller idrotten. Där tycker ni att det är bra att elitidrottsatsningen ger 100 miljoner från staten och att de andra 100 miljonerna ska komma från näringslivet. Varför är det då inte bra om vi satsar 100 miljoner från staten i en kulturfond och näringslivet är med och stöttar med 100 miljoner, utan att man dansar med Skanska eller något annat företagsnamn på ryggen?

Anf. 55 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Som vanligt glömmar Moderaterna att berätta hur det ska finansieras. Det är via neddragningar på en rad områden. Vi tror inte att det är en bra väg att gå. Vi har ingenting emot att man har schysta

villkor där även andra än stat, kommun och landsting bidrar med pengar till både idrott och kultur. Men det är viktigt att vi har tydliga riktlinjer och krav för de pengar som anslås från det offentliga, för det finns alltid andra saker man kan lägga pengarna på. Då måste man kunna ställa krav utan att det för den skull sägs att man lägger sig i enskildheter.

För mig är det självklart att man lyfter fram folkhälsofrågor, jämställdhetsfrågor och så vidare när man anser att det är viktigt att vi avsätter 455 miljoner kronor ur statsanslagen.

Sedan kan man alltid fråga varför vi ska diskutera detaljer. Det är väl bara att skriva 825 miljarder i statsbudgeten. Sedan fördelar vi det på utskotten och så får de göra vad de vill. Så funkar ju inte systemet. Det vet Kent Olsson mycket väl, att vi reglerar mer eller mindre på detaljnivå hur mycket pengar som ska gå till respektive myndighet. Det gäller inte speciellt för idrotten, som jag ser det.

Jag tycker att man inom idrotten gör fantastiska saker på integrationsområdet. Men det kvarstår en hel del att göra vad gäller jämställdhet. Det kvarstår en hel del att göra vad gäller synen på olika människor, deras sexuella tillhörighet och så vidare. Det är bra att idrottsrörelsen nu har kommit till skott vad gäller trakasserier av homosexuella idrottsutövare. Men nog har debatten i medierna och hos oss politiker haft en viss påverkan på hastigheten när handlingsplanen skulle tas fram.

Det är glädjande att politiken inte backar utan att man talar om vad vi tycker är rimligt, med tanke på de anslag som tilldelas idrotten. Därmed inte sagt att inte idrotten gör ett bra jobb. Men det som är bra kan bli betydligt bättre, bland annat med anslag från det offentliga.

Anf. 56 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Kulturen är själva grunden till mänsklig utveckling, demokrati och mänsklig värdighet.

Kulturen stärker inte bara vår framtidstro och samhörighet, den är också en källa för att skapa sysselsättning och en drivkraft för människors kreativitet och vilja att utveckla det egna samhället. Olika regioner har skapat sig olika kulturella identiteter och även påverkats av olika invandrarkulturer. Kulturen handlar också om det historiska arvet, att ta till vara traditioner och livsmönster och att formulera vad vi vill föra vidare till omvärlden och om ett nytänkande att ta till sig samtida kulturella aktiviteter.

Om vi ska kunna möta morgondagens kulturrörelse måste vi också ge förutsättningar för det och tänka nytt. Centerpartiet tar några steg i den riktningen i vår kulturmotion genom att ge utrymme till att förnya kulturrörelserna, ge nya lösningar, nya organisationsformer och inte minst nya idéer.

I dag går en stor del av det statliga kulturstödet till det etablerade kultursystemet. Centerpartiet vill initiera en diskussion och en utredning om utbud och efterfrågan stämmer överens eller inte.

Herr talman! Ungdomar ska kunna starta kulturprojekt för att det är roligt. Vi ger förutsättningar genom att vi inrättar ett anslag som går till kultur för unga i hela landet – KUL-miljoner. Det har visat sig att de kommunala kultur- och fritidsbudgetarna många gånger till stor del är uppbundna i fasta anläggningar, institutioner eller projekt. Förutsättningarna för kommunerna att ta till vara ungdomars idéer är därför ganska

dåliga. Vi vill förbättra det med våra KUL-miljoner. Vi har tänkt att ungdomarna på orten själva ska få bestämma hur resurserna ska användas.

När vi har budgeterat detta fullt ut kommer varje kommun att få en miljon var, oavsett invånarantal i kommunen. Med det visar vi att vi har tilltro till ungdomarnas förmåga att utveckla och ta ansvar för sin fritid. Ett större ansvar behöver tas ute i kommunerna för att ungdomarna ska ha möjlighet att få en meningsfull fritidssysselsättning. Vi vill med detta nå alla ungdomar i landet, även de föreningslösa, som ofta har svårt att få pengar till de arrangemang som de vill anordna.

Enligt Ungdomsstyrelsens rapport *Ung 2002* har endast 46 av landets 289 kommuner tagit fram ett mål- och strategidokument för ungdomspolitiskt arbete. Det är skrämmande dåligt, och jag hoppas verkligen att det under denna mandatperiod kommer fler dokument runtom i landet.

En kommun som har kommit långt i detta arbete är Nacka kommun. Jag besökte i går deras kulturhus Dieselverkstaden, och det var en oerhört positiv upplevelse. De har tagit fram ett strategidokument där de säger att 90–95 % av deras arbete riktar sig till barn och ungdomar. Det gäller alla aktiviteter som bedrivs i Dieselverkstaden. Verksamheten har än så länge bara tre månader i ryggen, men de har redan många besök och också studiebesök. Som ett exempel kan nämnas att under oktober månad kom 20 000 besökare till deras bibliotek. Detta ska jämföras med Kungl. biblioteket som samma månad hade 35 000 besökare.

Gör gärna ett besök i Nacka och ta del av deras tankar kring ungdomspolitiken. Där har de satt kulturen i centrum för den personliga utvecklingen. De skriver bland annat att ”kulturen för barn och unga prioriteras som en investering i livskvalitet för kommande generationer och som en grund för ett meningsfullt liv”, och att ”stödet till tonåringars olika kulturyttringar ges friare former och anpassas för snabba förändringar”. Man skulle nästan kunna tro att det är en centerpartist som har skrivit programmet. Det bygger på samma hörnpelare som vår politik, nämligen självbestämmande, livskvalitet och livskraft.

Herr talman! Jag vill ta upp en något kontroversiell fråga. Graffiti – är det klotter eller konst? Vi i Centerpartiet anser att graffiti är här för att stanna. Det märks inte minst genom att den tillåts ställas ut i de fina salongerna. Därför frågar vi oss: Hur ska vi låta graffiti växa och samtidigt komma till rätta med klotter?

Vi vill inte lagstifta bort en ungdomskultur, utan i stället öka kunskapen om och skapa förutsättningar för graffiti som konst. Fryshuset i Stockholm är många ungdomars naturliga samlingsplats, och av den anledningen vill vi ge det ett nationellt uppdrag. Fryshuset bör enligt Centerpartiet få ett treårigt nationellt uppdrag att arbeta med graffiti och skapa information. Det skulle vara intressant att höra vad kulturministern har för syn på detta. Graffiti är ett problem ute i samhället, men genom utbildning kan den bli en möjlighet.

Ute i landet är de allmänna samlingslokalerna ofta centrum för kulturlivet. Där repeterar amatörteatergruppen och skolans rockband, där uppträder gästande dansgrupper och Riksteatern med föreställningar, och där hålls studiecirkel för unga och gamla. Där träffas man för att diskutera bygdens framtid, och man söker sig också dit för att befolkningen behöver den sociala kontakten.

Centerpartiet tillför därför samlingslokalerna många fler miljoner än regeringen, närmare bestämt 40 miljoner. Efter debatt i kulturutskottet har utskottet tillfört något mer, och nu är differensen 37,5 miljoner. Det är synd att vi inte har fått gehör för vårt budgetförslag. Samlingslokaler-
na är en viktig träffpunkt, och de behövs i både glesbygd och tätort.

I valrörelsens slutspurt togs det första spadtaget till en filmvårdscentral i Grängesberg av kulturminister Ulvskog och Filminstitutets vd Åse Kleveland. Den ska byggas upp etappvis. Vi i Centerpartiet tycker att det är bra. Det ger möjlighet att förverkliga visionen om en filmvårdscentral som kan bli ett nationellt filmarkiv, oavsett genre eller upptagningsteknik.

Vi satte dock upp ett varningens finger beträffande några saker, bland annat den tekniska kompetensen. I dag utvecklas tekniken snabbt, och det som var modernt för 20 år sedan är i dag ute. De som behärskar den gamla tekniken har snart alla gått i pension. Därför är det viktigt att filmvårdscentralen får ansvaret för att teknisk och laboratorieteknisk kompetens byggs upp och bibehålls vid filmvårdscentralen i Grängesberg.

När det gäller det dokumentära filmmaterialet i landet finns cirka hälften i olika ägares händer. Det gäller allt från privatpersoner till statliga företag och organisationer. En inventering är på gång, men det är knappast troligt att de privata samlarna kommer att lämna ifrån sig sina filmer. Detsamma gäller hembyggsfilmer. En anledning är att de inte vill lämna filmerna till den huvudman som är utsedd av regeringen, nämligen Svenska Filminstitutet – SFI.

Herr talman! Den här frågan diskuterades i riksdagen även under förra riksdagsåret, och då uttalade riksdagen att den var tveksam till om det var lämpligt att SFI ska vara huvudman. Detta belyste också Peter Pedersen ganska tydligt i sitt anförande. Vi bad regeringen att återkomma i frågan efter att ha diskuterat med filmägarna.

I årets budgetproposition kan vi läsa att regeringen står fast vid att SFI ska vara huvudman. Efter debatt i utskottet har majoriteten beslutat skriva bland annat följande: ”Utskottet konstaterar att vissa kompetenser krävs som i dag inte finns inom Filminstitutet för att uppdraget i Grängesberg skall kunna fullföljas”. Där har utskottet alltså pekat på vad man måste ta ansvar för. Utskottet skriver också att det ”utgår från att Filminstitutet samarbetar med de regionala museerna och hembygdsrörelsen eftersom dessa besitter kunskap som är viktig för verksamheten vid filmvårdscentralen”. Det är ett viktigt påpekande som utskottet har gjort.

Om huvudmannen säger utskottet att man ”har inte något att erinra mot regeringens avsiktsförklaring att låta Filminstitutet även fortsättningsvis, dvs. fr.o.m. år 2003, vara huvudman för filmvårdscentralen”. Utskottet har lagt till – och det är verkligen värt att uppmärksamma och komma ihåg – att ”utskottet vill i sammanhanget framhålla vikten av att en uppföljning och utvärdering av denna nya verksamhet påbörjas redan från början och förutsätter att regeringen senast år 2006 redovisar resultaten för riksdagen”.

Jag är glad att vi har fått med denna skrivning, även om jag inte är riktigt nöjd. Vi i Centerpartiet anser att det borde ha tillsatts en interimistisk huvudman fram till dess att definitivt beslut fattats om vem som ska vara huvudman.

Herr talman! Centerpartiet har drygt 90 miljoner mer än regeringen i sitt budgetförslag. Mer om detta kan man läsa i vårt särskilda yttrande. Jag står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 23 och 24.

Det finns många fler områden som jag skulle kunna prata om, till exempel Hemslöjden, de funktionshindrades rätt till kultur, jämställdheten och inte minst idrotten, där så mycket positivt har hänt. Det är roligt att man i dag satsar pengar på idrotten och ser på den också ur folkhälsosynpunkt. Det är bra att man inte diskuterar idrotten bara i kulturutskottet, som har ansvaret för den, utan också inom utbildning, i socialutskottet och så vidare.

Dessutom har jag en förhoppning om att vårt förslag till idrottskonto, som vi har skrivit om i vår motion, kommer att ses över. Enligt en intervju med nuvarande idrottsminister Sahlin kommer så att ske. Jag är övertygad om att vi återkommer med dessa frågor i fler betänkanden under året och därför säger jag inte mer om dem nu.

Vi har givetvis skrivit mycket mer i vår motion, och en del av det kommer Lars-Ivar Ericson att tala om senare i debatten.

Anf. 57 ANNIKA NILSSON (s):

Herr talman! Kultur är en av våra viktigaste drivkrafter både för den enskilde individen och för samhällsutvecklingen i stort. Att leva i ett gott samhälle innebär inte bara att man får sina materiella behov tillgodosedda. Det innebär att man också får möjlighet till personlig utveckling och förkovring. Kultur ger livskvalitet men kräver samtidigt engagemang och att vi tänker och tar ställning.

När vi möter kultur öppnas dörrar till rum och upplevelser som vi inte tidigare mött. Vi kan aldrig gå tillbaka och stänga dörrarna, utan känslorna följer med oss var vi än går. I dessa nya rum ökar vårt eget medvetande och våra sinnen vidgas. Det gör att vi växer som människor och får förståelse för det som verkar svårt och okänt. Eftersom förståelse och respekt för människors olikhet är en viktig förutsättning för demokratin har kulturen en central betydelse för dess utveckling.

Inom socialdemokratien är målet att alla människor ska få ta del av kultur i hela landet. Tillgängligheten är av stor betydelse. Det ska inte ha någon betydelse om du bor i någon liten ort i de småländska skogarna eller om du bor här i Stockholm. Kulturen ska finnas inom räckhåll. Det gäller likaså för människor med olika social bakgrund. Det ska inte ha någon betydelse vilken utbildningsbakgrund du eller dina föräldrar har. Alla människor ska få möjligheten att hitta en plats, och kanske sin plats, inom kulturen.

Att nå nya grupper är därför en prioriterad fråga för oss. Arbetet med att väcka intresse och öka kunskapen och förståelsen för kultur är viktigt. Här tycker vi att främjandeorganisationerna har en betydelsefull uppgift. Det har även de regionala institutionerna och folkbildningen. För oss socialdemokrater handlar det om att satsa både på amatörkultur och på det professionella kulturlivet. Det är lika viktigt att det finns en balans mellan den lokala, den regionala och den centrala nivån, eftersom varje nivå är unik och har en särskild roll att fylla i kulturpolitiken.

I den budget som vi i dag diskuterar har vi valt att göra särskilda satsningar inom bland annat dansen, filmen och museisektorn. Svensk film

får i år ett extra tillskott på 30 miljoner kronor och under de kommande två åren 25 miljoner kronor årligen. Detta gör vi eftersom vi vill säkra den positiva utveckling som skett inom svensk film och garantera att vi även i fortsättningen får många bra svenska filmer. Dansen tillförs sammanlagt 10 miljoner kronor. Bland annat får dansen ett nationellt uppdrag.

Vi kommer att införa fri entré på alla statliga museer från och med år 2004. Förhoppningen är att nya grupper kommer att söka sig till våra museer. Utgångspunkten för denna satsning är att museerna ska vara öppna rum dit människor söker sig och där man ska kunna gå in enbart för att titta på ett föremål eller ett konstverk. Det finns i dag inte många platser för spontana möten utan att det ska tas avgifter för att man ska få komma in. Folkbiblioteken är ett undantag. Vi vill nu att museerna även ska bli det.

Herr talman! Budgeten innehåller ett rejält tillskott till idrotten. Betydelsen av en bred idrottsrörelse är ovärderlig inte minst för barn och ungdomar. Idrotten har en plats för både motion och fostran, och betydelsen för exempelvis det brottsförebyggande arbetet är stort. Statens stöd till en fri och demokratiskt uppbyggd idrottsrörelse ska främja en god hälsa, ge många människor positiva upplevelser och erbjuda underhållning i en idrott som präglas av god etik.

Vetskapen om idrottens betydelse är anledningen till att vi nu väljer att göra en rejäl prioritering på detta område. Därför tillförs 100 extra miljoner kronor årligen från Svenska Spels överskott till idrottens barn- och ungdomsverksamhet genom det lokala aktivitetsstödet. Förutsättningarna är att idrottsrörelsen öppnar fler dörrar, håller tillbaka avgifterna, satsar på flickidrotten och deltar i kampen mot droger.

Budgetförslaget innebär att stödet till Kulturarvs-IT nu permanentas. Tyvärr har några missförstånd spridits inom berörda museer och bland personal. Därför vill jag passa på att nu göra några förtydliganden.

Kulturarvs-IT vänder sig till personer som på grund av funktionshinder har mycket nedsatt arbetsförmåga. Projektet har subventionerats med arbetsmarknadspolitiska medel genom att lönerna för arbetsledarna betalas i sin helhet. Lönebidraget för personal med mycket nedsatt funktionsförmåga kommer även i fortsättningen att uppgå till 100 %. Museerna får med andra ord full kostnadstäckning för projektets fortsättning.

Herr talman! Vi har gjort några ändringar i regeringens budgetförslag under utskottets behandling. Den första ändringen rör allmänna samlingslokaler där Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet har valt att lägga tillbaka den besparing på 2,5 miljoner kronor som regeringen föreslagit. För oss är samlingslokalerna en av de viktiga grundpelarna i vårt demokratiska samhälle. I möteslokalen lär vi oss vad demokrati betyder och innebär. Genom att delta kan vi förändra, och tilliten och respekten för varandras likheter och olikheter växer sig stark. Vi tycker att samhället måste erbjuda en infrastruktur av allmänna samlingslokaler för det engagemang som den ideella sektorn genererar.

Den andra ändringen har vi också gjort i samverkan med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det handlar om stödet till bokhandeln som regeringen avsåg att avskaffa då bokmarknaden nu ser ljusare ut, mycket på grund av den momssänkning som vi införde den 1 januari 2002. Vi håller med om att utvecklingen på bokmarknaden är positiv. Men för att försäkra oss

om att de små bokhandlarna inte förlorar på neddragningen har vi valt att behålla sortimentsstödet.

Syftet med stödet är att underlätta för små bokhandlare att lagerhålla ett bra urval av god och efterfrågad litteratur. Stödet bidrar till att den mindre bokhandeln kan hålla ett bredare sortiment än vad som annars skulle vara möjligt. Vi har lyckats rädda den delen av stödet genom att ta bort den del av distributionsstödet som riktas till de hundra bokhandlarna. Vi har dessutom valt att överföra administrationen av sortimentsstödet från Bokbranschens Finansieringsinstitut till Statens kulturråd.

Herr talman! Det finns i kulturpolitiken en bred politisk förankring. Det tycker jag är mycket positivt. De budgetramar som vi har att behandla i utskottet innebär från tre av de borgerliga partierna marginella förändringar. Vi har också i utskottet kunnat få en bred syn på förändringar och på viktiga frågor som stödet till Bokbranschens Finansieringsinstitut och huvudmannskapet för filmvårdscentralen i Grängesberg. Jag vill här i kammaren säga att jag uppskattar den öppenhet som finns i utskottet och att vi faktiskt oftast kan resonera oss fram till breda och gemensamma lösningar. Jag tror att det är bra för kulturen som helhet.

Bland partiernas budgetförslag är det som vanligt för oss Moderaterna som sticker ut. I deras motion föreslås en neddragning på 800 miljoner kronor. Neddragningarna slår ett hårt slag mot de delar av Folkrorelse-Sverige som får stöd via utgiftsområde 17. Det gäller bland annat stödet till folkbildningen, ungdomsorganisationer, samlingslokaler och Riksteatern. Det som är genomgående för dessa verksamheter är att de engagerar människor på en lokal nivå och att de finns i hela landet.

Stödet till ungdomsorganisationerna tas i praktiken bort, vilket innebär att mycket av den föreningsverksamhet som i dag finns för tusentals ungdomar försvinner. Det är uppenbart att i Moderaternas värld är detta inget viktigt. Det är nästan så att man med ett enkelt penndrag kan ta bort stödet helt och hållet. För oss visar detta på en syn på människors engagemang som vi absolut inte delar. Vi vill i stället utveckla folkrörelserna och människors engagemang, och därför är dessa stöd oerhört viktiga.

Fru talman! Den majoritet som finns i riksdagen för den här budgeten har en gemensam syn på att kultur och folkrörelser är viktiga, och vi ser behov av framtida satsningar. Därför är vi tillsammans en garant för att kulturen även i framtiden får ökade resurser.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 58 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Annika Nilsson inledde sitt anförande med att tala om att kultur är en av våra viktigaste drivkrafter och att det är väldigt viktigt för kultursektorn att nå nya grupper. Jag och Annika Nilsson är helt överens på den punkten. Jag instämmer i detta.

En konsekvens av detta bör då vara att vi gemensamt – jag vill i alla fall lyfta fram den frågan – ansvarar för att vi har en situation där kulturarbetare kan arbeta och verka och ge oss alla del av sin konst inom alla olika genrer. Då måste jag få gå till den del jag hade i mitt anförande som handlade om behovet av att se över löne- och prisuppräknningen. Kulturrådet, orkestrar, fria teatergrupper och andra teatrar har kritiserat rege-

ringen och framhållit sin oro över att den här delen inte tillgodoses. Då blir min fråga: Hur tänker Socialdemokraterna i den här frågan?

Vi kristdemokrater har med stöd av Folkpartiet begärt att regeringen ska komma tillbaka till riksdagen, låt oss säga till utskottet, och beskriva grunderna för pris- och löneuppräknigen. Tyvärr fick vi inte med oss Socialdemokraterna. Därför måste jag fråga här i kammaren: Hur tänker Annika Nilsson och Socialdemokraterna arbeta för att rimliga villkor ska ges våra viktiga konstutövare?

Anf. 59 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt anförande tycker jag att det är väldigt positivt att vi har en bred gemensam syn på kulturpolitiken. Jag tror att kulturpolitiken kan stå ännu starkare när det finns en bred politisk förankring.

Vi har från Socialdemokraternas sida under hela den förra mandatperioden medvetet satsat på att öka resurserna till kultursektorn. Under förra mandatperioden tror jag att vi ökade resurserna med omkring 600 miljoner kronor, så kultursektorn har inte fått stå tillbaka under de år som har gått.

Sedan handlar det om pris- och löneuppräknigen. Regeringen kommer tillbaka till riksdagen varje år när man lägger fram en budgetproposition, och den socialdemokratiska gruppen i kulturutskottet utgår från att regeringen naturligtvis tar till sig den kritik och de diskussioner som har kommit upp angående pris- och löneuppräknigen och tar med det i diskussionerna inför kommande budgetar. Vi har inte sett det som nödvändigt att regeringen kommer tillbaka i något annat sammanhang än när de presenterar budgetpropositionen.

Anf. 60 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag får tacka Annika Nilsson för svaret. Jag känner med det här svaret en fortsatt oro, eftersom svaret är detsamma som jag har fått tidigare när jag har ställt den här frågan.

Kulturrådet har i sina analyser kunnat konstatera att anslagen under fem år har minskat med många miljoner när det gäller de regionala musik- och teaterinstitutionerna men också de nationella institutionerna. Enligt Kulturrådet rör det sig om 50 miljoner bara för de nationella institutionerna.

Kulturrådet har sagt till utskottet – men vi har också kunnat läsa det – att man kommer att tvingas att ge färre grupper stöd om det inte blir en kompensation. Därför vill jag hävda, fru talman, att det är bråttom.

Jag utgår från att Annika Nilsson på ett ännu tydligare sätt än vad jag har uppfattat här i dag tar den här frågan med sig, så att vi får se förslag komma till riksdagens bord där man också garanterar ett fortsatt kulturliv som ger oss den drivkraft som jag och Annika Nilsson är överens om. Men det är bråttom, och det behöver ske någon förändring när det gäller just villkoren för de kulturutövare, kulturskapare, som vi har i vårt land i dag.

Anf. 61 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill bara slå fast att det under den gångna mandatperioden – och även i den här budgetpropositionen – har varit satsningar på

kultursidan. Det är ökade resurser till kulturområdet. Jag kan tycka att det är lite olyckligt att det i debatten ibland uppfattas som att vi har dragit ned anslaget, vilket vi inte har gjort. Vi har under de senaste åren ökat anslaget drastiskt till kultursektorn. Sedan får man inför varje år bedöma var man ska satsa, och de prioriteringarna gör man ju inför varje budgetproposition. Därför utgår jag från att man i Regeringskansliet och på Kulturdepartementet tar till sig den diskussion som Kulturrådet har lyft fram och har med den i sitt kommande budgetarbete.

Anf. 62 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Jag har två frågor. Förra året begärde riksdagen en utredning om proffsboxningens eventuella återkomst till det här landet, och den nya idrottsministern behagade gå ut och tala om att hon tyckte att den skulle få återkomma. Jag ska inte ta upp någon diskussion om proffsboxningen, men jag skulle vilja fråga Annika Nilsson om hon inte tror att det uttalandet i sig kan verka som en styrning på den här pågående utredningen.

Den andra frågan gäller att Annika Nilsson sade att det är bra om det finns en balans mellan statlig, regional och lokal nivå. Det håller jag med om. Men måste det vara en så detaljerad statlig styrning som det är i dag?

Anf. 63 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller den första frågan utgår jag från att den utredning som sitter är självständig och kan lägga fram de förslag som den anser vara de bästa när det handlar om frågan om proffsboxningens och kampsporternas vara eller icke vara. Jag vill faktiskt samtidigt ta tillfället i akt och tala om att jag och s-gruppen i kulturutskottet inte ser det som aktuellt att ensidigt avskaffa proffsboxningslagen. Men när det gäller utformningen och diskussionen anser vi att vi ska invänta utredningen.

Sedan handlar det om balansen mellan det regionala, lokala och centrala. Jag tycker att det är oerhört viktigt att man inte bara säger att det är statens ansvar. Vi ska vara medvetna om att man både på lokal nivå och på regional nivå tar ett oerhört stort ansvar. Majoriteten av våra kommuner har i dag ingen institution som på något vis får något statligt stöd, utan detta bärs upp av det lokala, det kommunala, engagemanget, och mycket av den verksamhet som finns bedrivs också av folkrörelser med engagerade människor. Det tycker jag är viktigt att lyfta fram.

Jag tycker att staten har ett ansvar för att se till att det finns en infrastruktur på kulturområdet. Det tycker jag att vi har varit med om att bygga upp. Sedan kan vi alltid diskutera de olika nivåerna på stödet och stödets utformning, men jag tycker att det är viktigt att slå fast att staten har ett ansvar för att det finns en regional infrastruktur.

Anf. 64 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Det var ett glädjande tillkännagivande som Annika Nilsson gjorde beträffande kulturutskottsgruppen inom socialdemokratin och proffsboxningen. Det var överraskande och glädjande.

Vi har ju talat om och hört att idrottsrörelsen ska få vara tämligen fri från statliga ingrepp – en del medskick kommer ju med pengarna. Men jag tycker ändå att man från statlig nivå är mycket mindre släpphänt där

– då pratar jag inte om kommunerna så mycket som om regionerna – och vill styra betydligt mera. Där finns också ett antal institutioner.

Jag har tidigare sagt att jag tyckte att det var bra med 1974 års beslut och att man gick ut och ställde krav på regionerna, för då hade de inte klarat av detta. Men i dag, 28 år senare, tycker jag att regionerna är myndiga nog att klara av sitt kulturansvar själva. De skulle själva kunna få ansvar. Jag tror dessutom att det ökar den regionala identiteten.

Anf. 65 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Från Socialdemokraternas sida har vi sagt att det är oerhört viktigt att staten har ett ansvar för den nationella kulturpolitiken. Med detta följer att vi har ett ansvar att se till att det finns en infrastruktur. Jag tycker att det är rimligt att man ställer vissa krav på de pengar som man skjuter till på regional och kommunal nivå.

Det är alltid uppfriskande med diskussioner om var ansvaret ska ligga. Men jag har inte sett någon anledning att ompröva vårt ställningstagande.

Anf. 66 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Kulturen ska finnas inom räckhåll för alla, sade Annika Nilsson. Det är ett glädjande budskap. Jag ställer mig bakom många av Annikas budskap.

Eftersom vi inte har någon idrottsminister här och har tangerat idrott i våra anföranden vill jag passa på att ställa en fråga till Annika Nilsson. Det är en bra tanke bakom det brottsförebyggande att många ska vara delaktiga i idrottsaktiviteter. Men jag tänker på publikproblemen, huliganerna, våldet och drogerna som finns bland huliganerna. Hur sker diskussionerna om sambandet mellan idrott och publik när man ger pengar till idrotten? Samarbetar man då med Justitie- och Socialdepartementen med flera för att få ett helhetsgrepp om problemen?

Drogerna ökar bland publiken. Vi vill jobba mot droger inom idrotten, men hur diskuteras det andra problemet? Är det något som Annika Nilsson kan ge ett svar på? Det är kanske lite utanför området.

Anf. 67 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Det är lite utanför området. Men med den vetskap jag har kan jag säga att det alltid pågår diskussioner mellan de olika departementen, framför allt när det handlar om polisinsatser vid idrottsevenemang, huliganer och problem på läktaren. Jag tror att idrotten själv kan göra den viktigaste insatsen för att minska de problem som har funnits. Idrotten ska präglas av god etik och se till att lyfta fram diskussionerna. Jag tror att idrotten kan göra väldigt mycket själv. Om idrotten kan få bort problemen med dopning och andra droger kan det också sprida sig till publiken. Idrottsledare, tränare och utövarna själva kan vara goda föredömen.

Jag tror inte att man kan komma till rätta med problemet på myndighetsnivå. Idrotten själv kan göra väldigt mycket och måste göra väldigt mycket.

Anf. 68 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Jag håller med Annika Nilsson om att idrotten måste göra mycket. Jag vet att de gör oerhört mycket i dag men att de naturligtvis inte har makt att klara precis allt. Jag håller med om att man kan vinna mycket med satsningarna. Själv hoppas jag på att den så kallade svansen, de som hänger med idrottarna men som själva inte är aktiva och som har saboterat kring träningar med saker som försvinner och dylikt, kan hänga på och bli aktiv inom idrotten.

Jag är glad över Annika Nilssons svar till Lennart Kollmats angående proffsboxningen. Jag kan ge en information och en möjlighet. Den 21 januari kommer jag att ha en interpellationsdebatt med idrottsministern om just proffsboxningen. Kom gärna och delta i den!

Anf. 69 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag får tacka för inbjudan att vara med i debatten.

Jag tycker att idrotten gör ett fantastiskt arbete. Den engagerar väldigt många. Det har blivit mer av tävling, mer elitistiskt och till viss del mer kommersialiserat med mer pengar. Men jag har stora förhoppningar på idrottsrörelsen. Jag tycker att den gör ett fantastiskt arbete. Jag tror att den med ökade resurser kommer att kunna se till att få in ännu fler, barn, unga och vuxna, att ta del av den idrottsrörelse som vi har i Sverige.

Anf. 70 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag är glad att Socialdemokraterna och Annika Nilsson har insett att idrotten behöver mer pengar. Vi moderater lade för länge sedan fram ett förslag om att gamla Tipstjänst skulle överföras till idrotten. Den hade fått mer pengar då. Men jag är glad, även om det kommer stegvis, att ni är på väg att följa efter oss.

Så kommer då de vanliga angreppen på Moderaterna. Det kommer alltid på slutet någonting om att vi ger mindre pengar, och det gör vi. Jag har förklarat tidigare varför vi ger mindre pengar till idrotten. Vi har ett annorlunda synsätt. Vi vill att människor ska få lägre skatter och mer pengar över. Vi tror också på ett större eget engagemang. Vi har väckt en motion om konstnärernas villkor som vi ska redovisa sedan. Den innebär också bättre villkor.

Det är inte så enkelt att man kan mäta de 800 miljonerna på sedvanligt sätt som Annika Nilsson gör. Vi tillför en hel del på annat sätt. Jag har tidigare nämnt vår kulturfond men har nästan gett upp om att få ett positivt besked i frågan.

Låt mig ställa två andra frågor i stället. Den ena frågan gäller Levande historia. Varför är man från utskottets majoritet inte beredd att utveckla denna till att fråna att bara gälla nazismens förbrytelser också omfatta kommunismens? Det hade varit skönt att kunna få ett ja. Det är viktigt att man tar upp även denna del. Kommunismen har gjort minst lika stora förbrytelser som nazismen.

Den andra frågan handlar om sponsring och skatter. När kommer det en utredning som gör klart vad som är avdragsgillt och inte? Skattemyndigheterna undrar vad man kan göra och inte göra. Annika Nilsson som själv är från Helsingborg känner ju till Helsingborgsfallet.

Anf. 71 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Det är inte konstigt att Moderaterna får ta emot angrepp när det gäller budgeten med de kraftfulla neddragningar som de gör på kulturområdet. Om Moderaterna fortsätter att gå denna väg får de nog räkna med att vi fortsätter att ha synpunkter på deras kulturpolitik.

När det handlar om Levande historia har vi en fyllig skrivning i utskottets betänkande. Vi har fått beskrivet att det handlar om förbrytelser mot mänskliga rättigheter. Man hindras inte att lyfta fram annat än nazismen. Den redogörelse som vi har fått tycker vi väl möter de behov som motionerna beskriver.

Om Kent Olsson förväntar sig någon utredning kring sponsring får han vända sig till ministern och ställa frågan. Det är regeringen som har hand om utredningsväsendet.

Jag ser sponsring som ett komplement. Jag är oerhört rädd för att sponsring ska komma att ersätta den ordinarie verksamheten, att man ska bli tvingad att förlita sig till sponsringsmedel för att klara den grundläggande verksamheten. Det innebär att man blir oerhört sårbar.

Jag har en fråga till Kent Olsson efter hans anförande. Han talade om att Göteborgsoperan borde få 20 miljoner kronor. Jag blev lite fundersam och läste i betänkandet. Det finns inte 20 miljoner kronor extra som Moderaterna har föreslagit under anslaget till regionala musik- och teaterinstitutioner. Jag undrar vilka som då ska få mindre pengar?

Anf. 72 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi är inte det minsta rädda för angrepp. Det är positivt att vi kan ha denna debatt. Men det blir schablonartat: Moderaterna ger ett antal miljoner mindre till kulturen. Därmed är det så illa.

Det är riktigt att vi ger mindre pengar till kulturen direkt. Men vi tillför kulturskapare pengar på ett annat sätt. Jag vill ha en lite mer seriös debatt när det rör sig om pengar.

Därför har jag också tagit upp detta med kulturfondsdelen, där vi också tillför pengar. Där har vi inte med oss de övriga partierna, men genom att företag och andra är villiga att satsa på kulturen kan vi på så sätt ge mer pengar till kulturen. Det är inte så enkelt som att bara sätta plus där uppe och minus där nere och få en sammantagen siffra. Detta rör sig om andra delar.

Därmed är vi också inne på sponsringsfrågan. Jag ska i och för sig ställa samma fråga till kulturministern om en stund. I dag anför Riksskatteverket att skattelagstiftningen saknar direkta regler om avdrag för sponsring. Vi vet alla att många företag är osäkra på hur man ska göra. Det var därför jag ställde frågan kring detta.

Vad gäller den levande historien tycker jag att det går åt rätt håll. Man skulle dock ha kunnat bifalla vår motion i det fallet.

Jag får som sagt återkomma till frågan om sponsring. Det borde vara en fråga som är lika viktig för Annika Nilsson som för mig. Vi har berömda fall där det inte kommit några pengar till vare sig idrott eller kultur beroende på oklara skatteregler. Jag hade hoppats att Annika Nilsson var positiv till att göra någon form av utredning så att detta blev klart, och framför allt så att man inte behandlar detta på olika sätt i olika skattemyndigheter som man nu gör.

Men jag kan återvända till ministern med samma fråga.

Anf. 73 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick någon kommentar när det gäller Göteborgsoperan. Det finns nämligen inga extra pengar i Moderaternas motion, utan Moderaterna vill i så fall göra en omfördelning på Statens kulturråd. Det skulle innebära att ett antal länsteatrar, musikteatrar och andra därmed fick mindre pengar. Jag tycker att det hade varit intressant att här i kammaren i dag få veta vilka av de institutioner vi har runtom i vårt land som Moderaterna inte tycker ska få stöd i framtiden eller inte samma nivå på stödet.

När det handlar om sponsring tycker jag naturligtvis att det är olyckligt att det råder osäkerhet om reglerna för sponsring. Det är dock viktigt för mig att göra klart att sponsring är någonting som ska vara lite extra. Jag tror att det var Kent Olsson som sade att sponsring kan vara grädden på moset. Det förutsätter dock att man har moset.

Anf. 74 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Några av regeringens och riksdagens ledamöter, men också alla som tog sig tid att sitta framför TV:n, kunde i går kväll uppleva en av Nobelfestligheternas absoluta höjdpunkter: nycirkusgruppen Cirkus Cirkör – som haft det nationella ungdomskulturuppdraget, beslutat av regering och riksdag – som tillsammans med Romeo och Julia-kören och ungdomar från nycirkusutbildningen i Botkyrka kommun och i samarbete med vår nationalscen Dramaten framförde en fantastisk föreställning.

För mig var detta ett mycket gott exempel på vad svenskt kulturliv står för och vad svensk kultur kan åstadkomma med stöd av den kulturpolitik som vi just nu diskuterar.

En av regeringens viktigaste utgångspunkter är det kulturpolitiska målet om allas möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande. Kultur är helt enkelt för viktigt för att vara en angelägenhet för ett fåtal. Det är en demokratiskt mycket bred målsättning och en målsättning som i allra högsta grad också gäller för barn och unga.

Vi vet också sedan i våras att kulturen når alltfler och har en omfattning som aldrig tidigare. Aldrig någonsin har det funnits så mycket kultur i hela landet som i dag, och aldrig någonsin har så många människor tagit del av eller själva varit en del av detta kulturliv. Teaterbesöken har ökat. Konsertbesöken har ökat, liksom besöken på konstutställningar och film. Tidskriftsläsandet och biblioteksbesöken ökar. Bakom dessa siffror gömmer sig också mycket viktiga inbrytningar mot grupper som tidigare har stått lite vid sidan av. Skillnaderna mellan kön, klass, bostadsort och etnicitet minskar.

Med årets budgetproposition tar vi ytterligare ett steg mot detta kulturpolitikens jämlikhetsmål och tillgänglighetsmål. Där vill jag gärna säga till dem som har varit uppe i talarstolen tidigare att den tillgängligheten självfallet gäller också funktionshindrade. Däremot är det så att Statistiska centralbyrån inte har något material som följt de funktionshindrade under decennier, och därför fanns det inte med i den skrivelse regeringen lämnade till riksdagen i våras. Det betyder inte att denna grupp inte finns med i regeringens politik eller i det uppdrag som gäller de funktionshindrade som Kulturrådet har.

Det frågades efter några exempel på tillgängligheten. Det vi aviserar till 2004 års budgetproposition om slopad entréavgift för ett antal statliga museer är naturligtvis en stor fråga. Därmed görs kulturarvet enligt vår mening tillgängligt för alla medborgare oavsett bakgrund och oavsett plånbok. Det är, vill jag hävda, den kanske enskilt största reformen på kulturarvsområdet på mycket lång tid.

Den försöksverksamhet som gjordes av Historiska museet med särskilt stöd från regeringen, och som nämnts här i talarstolen, visade att besökstalet ökade med 154 % när man hade fri entré. Skolklasser och personer med invandrarbakgrund var bland de grupper som ökade mest. De guide turerna beställdes i ökad omfattning; de ökade med 30 %. De jämförelser som gjorts med andra museer, till exempel Nationalmuseum och Nordiska museet, visar att de i princip inte påverkades av dessa försök med fri entré. Folk gick ändå på museum. Det slog alltså inte ut de andra museerna så länge försöken pågick.

Regeringens utgångspunkt är den enkla, precis som Annika Nilsson också nämnde, att de statliga museerna har ett mycket tydligt samhällsansvar och bildningsansvar. De ska därför vara en naturlig del av samma avgiftsfria offentliga rum som exempelvis biblioteken. Våra icke-kommersiella, avgiftsfria offentliga rum krymper. Här vill vi faktiskt öka detta utrymme.

Man kan problematisera denna reform om man vill. Men den grundfråga man måste ställa sig är: Är det bra om det är väldigt tomt på våra statligt finansierade museer, eller är det bra om det kommer väldigt många människor dit? För mig är svaret självklart: Har vi en kulturpolitik som har de ambitioner den har är det fantastiskt om våra museer fylls av människor som kommer dit för att titta, lära och inspireras. Det är ju inte bara Åhléns som behöver ha fullt när det är julrusch.

Varför ska man då ha en tröskel på museer i form av entréavgift? Oftast är det ekonomiska skäl som gör att vi tvingas ha det. Nu har regeringen plockat fram nästan 100 miljoner kronor för denna stora reform, för att vi ska slippa entréavgifterna på ett antal av de statliga museerna. Det tycker jag är ett väldigt bra förslag om man vill att kulturen ska vara en angelägenhet för alla och att man ska kunna få använda dessa institutioner fullt ut.

Vi har tagit gott om tid på oss. Det är därför vi har aviserat detta redan i den här propositionen. Vi vill tala med varje enskilt museum. Vi vill att det ska vara en diskussion i denna kammare och i andra sammanhang kring vad denna stora reform innebär. Vi befinner oss nu i ett skede där vi talar med vart och ett av museerna, för lösningarna kan behöva se lite olika ut för de olika museimyndigheterna. Det vill vi göra i gott samarbete med dem. Jag kan säga att vi hittills icke har mött några negativa reaktioner.

Man kan naturligtvis säga att det här är någonting som bara gynnar Stockholm. Men de nationella museerna är allas vår angelägenhet. De är allas vår egendom. Vi är alla med och betalar för dem.

Sedan kan vi ha ambitionen att se till att det skapas fler nationella museer runtom i landet. De finns: Marinmuseum i Blekinge, nya Världskulturmuseet i Göteborg, Flygvapenmuseet i Linköping. Men det är klart att det är ett annat spår, som vi bör fortsätta att engagera oss i.

Det viktiga är att denna nationella tillgång öppnas för skolelever och för vuxna från olika delar av landet. Är det fri entré är det ju lättare också för dem att besöka museerna när de kommer till Stockholm.

Man kan anföra konkurrensproblematiken och säga att de regionala museerna nu kommer att få problem. Men inte är det så att folk i Luleå slutar att gå på läns museet i Norrbotten eller slutar gå på Åjttemuseet i Jokkmokk för att det är gratis entré på Historiska museet i Stockholm. Tvärtom måste man se den dynamik som ligger i att vi inte vill ransonera kulturen utan att vi tycker att det här är en fantastisk tillgång för många människor. Då kommer ju museiintresset sannolikt att öka. Länsmuseumna blir ännu intressantare. Som sagt var har en del redan valt att ta bort sina avgifter, men andra väljer naturligtvis att ha dem kvar. Jag tror inte att en låg avgift på ett länsmuseum 50–100 mil från Stockholm kommer att innebära något slags konkurrensnedvridning på kulturområdet.

Jag tycker alltså att det här är en mycket bra reform. Vi tar gott om tid på oss. Vi har valt att tala om detta redan i denna proposition för att vi med stor omsorg och en nära dialog med er och med varje museum ska kunna göra detta till något som är väldigt bra.

Jag vill också gärna säga att erfarenheterna från Storbritannien, i motsats till det som sades från denna talarstol för en stund sedan, är mycket goda. Där har man utvärderat de första sju månaderna med fri entré. Det visar en närmare 70-procentig ökning av antalet människor som besöker museerna. Det har varit av stor betydelse. Nu arbetar man i regeringen för att fortsätta driva denna verksamhet men tillföra pengar, vilket man inte hade gjort på det sätt som vi nu föreslår i den tidigt aviserade 91-miljonerssatsning som kommer i 2004 års budgetproposition.

Jag kan också säga att museisektorn utöver den aviserade satsningen på fri entré i årets budgetproposition tillförs ytterligare 50 miljoner kronor utöver den ordinarie automatiska pris- och lönekomensationen. De senaste sex sju åren har de statliga anslagen till museisektorn ökat från några hundra miljoner kronor per år till 1,2 miljarder kronor.

Fru talman! Konstnärers villkor har länge varit en röd tråd i den socialdemokratiska kulturpolitiken, och vi vill ge konstnärerna fler arbetsmöjligheter, bättre försörjningsmöjligheter och fler tillfällen att möta sin publik. Så också för i år. Dansen och dansarna får en kraftfull och välbehövlig förstärkning. Ett nytt nationellt uppdrag inrättas inom området Samtida dans. Konstnärsstöden till fria dansare och koreografer förstärks med ett antal miljoner årligen. Ett nytt arrangörsstöd och ett nytt turnéstöd inrättas. Den kulturella infrastrukturen för dansen rustas helt enkelt upp. Att förbättra villkoren för professionella konstnärer kommer också fortsättningsvis att vara en grundläggande målsättning för den statliga kulturpolitiken.

Filmarbetarna i allmänhet och svensk film i synnerhet har fått ytterligare betydande ekonomiska resurser. Filmavtalet från år 2000 har som huvudsyfte att främja produktion och distribution av svensk kvalitetsfilm. Den har visat sig vara mycket framgångsrik. Fler svenska filmer har producerats. Publiksuccéerna har varit många. Vi är ett av de länder inom EU som ser allra mest av inhemsk film. En helt ny filmkarta har växt fram då filmproduktion alltmer har kommit att etableras utanför Stockholm, främst i Västsverige, men även i Norrbotten och i Sydsverige.

Anslaget till svensk film förstärks nu återigen med ytterligare 80 miljoner kronor under den återstående avtalsperioden. Därmed uppgår det statliga bidraget till 230 miljoner kronor för i år och 225 miljoner kronor för åren 2003 och 2004. Jag tycker att det känns skönt.

Fru talman! Vi har satsat mycket mer pengar på kulturen under de senaste sex åren. Det här är en del av budgeten som har tillåtits öka rätt ordentligt reallt när andra delar har fått stå tillbaka. Det finns goda förutsättningar för att driva en kulturpolitisk utveckling vidare som innebär att det finns ännu mer kultur i Sverige och att ännu fler kan få uppleva den.

Precis som Birgitta Sellén nämnde kommer det under den närmaste mandatperioden att vara viktigt att utveckla samarbetet med det icke institutionaliserade kulturlivet och med ungas kulturengagemang. Det kommer att vara en viktig fråga för oss, precis som folkrörelse- och folkbildningsaspekterna på kulturen.

Det som också är självklart för regeringen är att se till att det finns kultur i hela landet och att ta ett statligt ansvar för detta i gott samarbete med andra aktörer. Det har vi gjort de senaste sex åren. Vi har kraftigt ökat stödet till den regionala kulturen. Det kommer vi att fortsätta att göra. Teoretiska räkneexempel som säger någonting annat ger vi inte mycket för.

Anf. 75 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Först vill jag uttrycka en uppskattning av att kulturministern deltar i debatten.

På grund av dagens begivenhet hade jag tyvärr inte möjlighet att se gårdagskvällens begivenheter på TV utan har bara sett några enstaka snuttar i morse. Jag måste säga att jag tycker att det är dålig journalistik av ett *public service*-företag att skildra en så stor begivenhet med de snuttar man visade i morse. Det handlade mest om sovande Nobelpristagare.

De frågor jag skulle vilja ställa handlar bland annat om kulturarvs-IT. Annika Nilsson redogjorde, men inte fullt ut, för ärendet. Det är bra med en permanentning, men det här innebär ju också att de som är anställda nu blir tillsvidareanställda. Det innebär att det med all sannolikhet blir kollektivavtal som gör att de får löneökningar över de bidrag som staten hjälper till med. Vi har ju lagt till ett antal miljoner till museerna, och då undrar jag: Hur menar kulturministern att det här ska betalas?

Det anknyter till ytterligare en fråga som jag bara ska ställa rakt ut: Hur länge anser kulturministern att man kan fortsätta med rationaliseringskrav i förhållande till pris- och löneutveckling? Vi har ett exempel med Drottningholms Slottsteater som inte har fått någon uppräknings sedan 1992 och där man när sponsringen minskar måste minska produktionen. Det är bara en tidsaspekt alltså. Hur länge kan man hålla på och säga att man rationaliserar inom kulturen? Jag nämnde musik som exempel i mitt anförande. Ska en sextett få spela med fem personer, eller vad är det man vill när man ständigt ställer rationaliseringskrav?

Anf. 76 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Jag tror att det är en liten sammanblandning här. Vi har inget rationaliseringskrav när det gäller kulturen. Det PLO-index som gäller för all statlig konsumtion etablerades under den borgerliga rege-

ringen i början av 90-talet. Den socialdemokratiska regeringen har inte ändrat på detta.

Vi tycker att det viktiga är att kulturen får kraftigt ökade resurser. Det har den fått. Vi behöver inte binda dem bara till index. Ett problem är dock – det är där det kanske har blivit en missuppfattning – att det finns ett antal anslag på kulturens område som inte PLO-uppräknas, som aldrig har varit så kallade PLO-anslag. Till dem hör Drottningholms Slottsteater. Därför lägger vi i stället fram förslag om reformmedel som syns i budgeten varje år. Vi har visserligen ett engångsanvisat anslag som fyller på och kompenserar för att man inte får PLO-uppräkning. Den har beslutats fyra år i rad, och jag kan förutse att vi kommer att föreslå det för året därpå.

Just Drottningholms Slottsteater visar på vådan av att vara sponsringsfinansierad. Om börskurserna rasar, rasar också en hel del av den verksamhet som en sådan institution kan ägna sig åt. Jag är väl medveten om att Drottningholms Slottsteater sannolikt hellre skulle ha mer av statliga anslag än att vara beroende av sponsorer. Det är sådant som vi prövar i varje budget. Museet och teatern får tillsammans ca 15 miljoner kronor per år. Det är en viktig verksamhet som vi kommer att fortsätta att verka för att stödja.

Anf. 77 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Det är i och för sig roligt när Socialdemokraterna efter åtta och ett halvt års regeringsinnehav fortfarande tycker att det som borgerligheten införde var bra, men i detta fall tycker jag att det finns en tidsgräns för hur länge man använder sig av PLO-index.

Kulturministern ser uppenbart så negativt på sponsring att hon inte ser att det är tack vare att den har funnits som Drottningholmsteatern kunde öka produktionen under en viss tid. Man ska se det positiva i detta i stället för att ha kulturministerns uppenbarligen negativa syn.

I och med att domen kom var vi i Folkpartiet förutseende nog att hålla på 2 miljoner för Drottningholms Slottsteater så att verksamheten kan fortsätta. Så länge domen finns och så länge lagtexten inte ändras – vilket vi i och för sig har begärt, men det är en fråga för skatteutskottet – tycker jag att kulturministern till nästa budgetproposition kan lägga fram ett förslag till långsiktigt anslag i stället för årliga engångsanslag. Jag har förstått att även kulturministern prioriterar långsiktighet.

Jag har en liten fråga, som jag också ställde till Annika Nilsson, som handlar om det regionala självbestämmandet. Anser kulturministern fortfarande att det är ett hot mot nationell kulturpolitik att ha ett betydligt ökat regionalt självbestämmande i kulturfrågor?

Anf. 78 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Det är klart att vi var tvungna att behålla PLO-indexet när vi tog över makten 1994 med den ekonomiska situation som landet då befann sig i. Jag tänker inte ge mig in i någon sådan diskussion just nu, men det är klart att behoven har funnits under en betydande del av 90-talet. Vi väljer fortfarande att i stället öka resurserna till kulturen genom direkta reformmedel i stället för automatisk indexuppräkning. Det viktiga är att pengarna kommer på plats. Det går att göra teoretiska räkneexempel som visar på att det skulle ha skett någon utarmning av de

regionala institutionerna på si och så många miljoner. Man tar fram det år när PLO-indexet var som saftigast, och sedan räknar man om det till samtliga år framöver. Men sådan ser inte verkligheten ut. Det är därför det blir bara teoretiska siffror som inte stämmer med verkligheten, varken sådan den blivit eller sådan den hade kunnat bli i ett annat alternativ.

Det vore bra om vi kunde se till att stödet, den tillfälliga extramiljonen, till Drottningholmsteatern kunde vara ett nivåhöjande anslag och inte bara tillfälligt. När vi har gjort bedömningarna varje år har vi hittills inte lagt fram något förslag, men det betyder inte att det är uteslutet att det blir så. Det blir en sak för varje budgetbehandling.

Jag, Annika Nilsson och Socialdemokraterna i utskottet har samma uppfattning om sponsring. Den ska vara komplementär. Vi tycker att det är en rimlig nivå i dag, 1 % av till exempel de stora kulturinstitutionernas omsättning upp till 4–5 % för de allra största. Vi tycker inte att det ska vara mer än så, men självfallet är vi positiva till dem som står för dessa sponsorsprocent.

Anf. 79 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag fortsätter med sponsringsfrågan. Ministern anser det inte vara positivt om Dramaten och Operan kan utöka sina sponsorsevenemang för att därmed få mer pengar, bland annat mer pengar med tanke på den situation som nu kanske inträffar där artister, dansare och sångare har rätt att gå i pension senare. Teatrarna är i dag rädda för att det kommer att kosta stora pengar i pensionsavtalet. Vad avser ministern att göra i den frågan? Kommer teatrarna och Operan att få mer pengar för de artister de kommer att ha under en längre tid eftersom de inte kommer att gå i pension enligt det gamla pensionsavtalet? Vad avser man att göra i den frågan?

Sedan var det frågan om de fria entréerna. Det är många museer som är rädda att de 91 miljonerna inte kommer att räcka. Kommer ministern att tillföra mer pengar? Är tanken att detta ska gälla museer som Historiska museet som har haft ett fåtal besökare, medan populära statliga museer fortfarande ska ta ut entréer? Finns det någon tanke kring detta?

Kommer man att lyssna till vad museerna säger? Kommer personalen på Kulturdepartementet vid besök på museerna att lyssna till de museer som säger att de är beredda att ha fri entré om de får si och så mycket pengar? Eller kommer Kulturdepartementet att säga att de och de museerna ska ha fri entré?

Anf. 80 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! När det gäller sponsring tycker jag att det senaste årets händelser är ett så tydligt exempel på vad som kan hända om man försöker att bedriva basverksamhet inom kulturinstitutionerna med hjälp av sponsringsmedel. Det är en mycket osäker bas att stå på. Det rasar, och man får nu göra sig av med fast anställd personal. Det är inte bra.

Sponsringen ska vara komplementär. Den ska vara något man kan använda för till exempel gästspel, turnéer eller sådant som går lite utöver det vanliga. Så fungerar det på de allra flesta kulturinstitutionerna och i de allra flesta kulturverksamheterna. Vi tycker från regeringens sida och s-gruppens sida i kulturutskottet att det är rimligt att det komplementet utgör 2–4 %, kanske i något fall upp till 5 %, av omsättningen.

De stora kultursponsorer som jag talar med anser att Pharmacia & Upjohn-domen inte är något som helst hinder för deras sponsringsverksamhet. De tycker att det går alldeles utmärkt att sponsra kultur i Sverige, och de gör det utifrån ett ofta personalvårdande perspektiv. Jag lyssnar gärna till de exempel de anför, och jag lyssnar gärna till de erfarenheter som organisationen Kultur och Näringsliv har att komma med. De handlar allt oftare om helt andra saker än Pharmacia & Upjohn-domen, som icke behöver vara något hinder för sponsringsverksamheten.

Anf. 81 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi får hoppas att ministern i nästa svar svarar på frågan om fria entréer och kostnaderna för pensionsförmånerna.

Jag vill lägga till en liten sak om sponsring. Det är lite oroväckande att landets kulturminister signalerar att hon inte tycker att sponsring är speciellt bra. Ministern talar hela tiden negativt om sponsring.

Ett antal av oss deltog i arrangemanget om kultursponsring. Det var ganska många som sade att det är besvärligt att bli sponsrad när det finns en minister i den högsta operativa ledningen som säger att hon inte tycker att sponsring är speciellt bra – men som inte heller är beredd att ge pengar i stället för denna sponsring.

Jag tycker att det svar som ministern ger här är oroväckande, att vi hellre ska överföra de fasta pengarna. Jag har inga fasta pengar att ge, så därför kan vi ha sponsring.

Alla vet att sponsringen kommer att fluktuera upp och ned, men det är de pengar som man får sponsringsvägen som kan, som ministern själv säger, möjliggöra vissa utländska besök, resor utomlands eller saker och ting som man inte kan göra om man enbart ska lita på entréintäkter och det statliga stödet.

Det hade varit trevligt att höra ministern säga att sponsring är ett bra sätt att komplettera de statliga pengarna, i stället för att hon har denna negativa syn.

Anf. 82 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att svenskt försvar ska finansieras med hjälp av sponsring. Jag tycker inte att svensk socialpolitik ska finansieras med hjälp av sponsring. Jag tycker att kulturen är precis lika viktig för Sverige, för oss som individer och medborgare, som det svenska försvaret och den svenska socialpolitiken.

Följaktligen tycker jag att det är något som vi ska ha en stadig, generös och kontinuerlig finansiering av via statens budget, som beslutas av Sveriges folkvalda. Därför tycker jag att det är väldigt viktigt att slå fast att man kan ha sponsring som ett komplement till det som vi beslutar om i denna kammare.

När det gäller detta med den fria entrén kan jag säga att samtliga statliga museimyndigheter ska omfattas av förslaget om fri entré. Sedan för vi en dialog med varje museimyndighet om avgränsningar och om andra saker som kan vara viktiga att diskutera. Självfallet är detta ett samarbete, en dialog, där det är två parter, men oftast med helt samma utgångspunkt och önskan, som för dessa diskussioner.

Anf. 83 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Även jag missade Cirkus Cirkör i går kväll eftersom jag satt och förberedde mig för dagens övningar. Men jag har sett dem tidigare i olika sammanhang. Och tack och lov för att de var envisa och verkligen jobbade för att få komma i gång! Deras direktör, som är upphov till det hela, sade att de fick vända sig till mer än 20 olika kommuntjänstemän innan dessa blev lyhörda – alla sade att ”det är inte mitt bord”.

Det här är en aktivitet som verkligen står för nytänkande, som jag pratade ganska mycket om i mitt anförande. Det är ett nytänkande rätt i tiden, som jag tror väldigt mycket på. Andra nytänkande saker är graffitin, som jag lyfte fram, som är en ny kultur i Sverige bland de unga. Jag skulle vilja höra ministrernas syn på det.

Ungdomars delaktighet är viktig. Det är vi rörande överens om i våra båda partier. Då är det viktigt att bejaka även de ungas kulturyttringar, som jag ser det. Oroande i sammanhanget är då att vi i den skrivelse som kom i våras kan se att ungdomarna inte längre i lika stor utsträckning är delaktiga i aktiviteter. De spelar mindre, och det gäller andra saker.

Vad kan det bero på? Ja, det kan bland annat vara detta att det fattas lokaler. Då kommer jag till käpphästen samlingslokalerna. De behöver mycket mer pengar för att upprustas. Vi har 66,5 miljoner i vårt budgetförslag, medan utskottet ligger på 29. Anledningen till att vi har så mycket pengar är att vi vill att unga människor ska ha mötesplatser, men också att folk i bygderna, inte minst äldre, ska ha tillgång till dessa lokaler. Då är handikappanpassningen, som kostar mycket, väldigt viktig. Det finns många äldre med rörelsehinder, hörselnedsättningar och så vidare.

Jag skulle vilja få en förklaring till att man satsar så pass lite på samlingslokalerna, förutom att jag undrar över graffitin.

Anf. 84 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! När det först gäller Cirkus Cirkör började vi från regeringens sida, redan när jag var civilminister och hade ungdomsfrågorna, att stödja den uppbyggnad av Cirkus Cirkör som Tilde Björfors då inledde. Vi har sedan fortsatt att stödja henne via kulturbudgeten och via storstadssatsningar. Det hon hade problem med var den borgerligt styrda Stockholms kommun, som inte var beredd att ge Cirkus Cirkör ett hem i Medborgarhuset. Då flyttade de till Botkyrka, en socialdemokratiskt styrd kommun, där de har fått kraftfullt stöd och där de finns i en miljö med kulturhus, Riksteatern och gymnasieutbildning. Där har de utvecklats väldigt väl. Allt stöd till Cirkus Cirkör har visat sig vara väldigt värdefullt och rätt tänkt.

Graffitin är självfallet en konstart. Det är en ung konst. Den ska inte blandas samman med klotter och skadegörelse. Det finns en för mig väldigt konstig debatt, där man är beredd att tillgripa mycket hårda repressiva metoder mot graffitin – fast man kallar det klotter. Det där kommer vi säkert att ha många fler diskussioner om. Jag vill tillägga att det naturligtvis inte innebär att vi vill ge den minsta legitimitet åt klottret.

När det gäller samlingslokaler måste jag be Birgitta Sellén att vända sig till det statsråd som ansvarar för samlingslokalerna. Även om de ligger inom vårt utgiftsområde är det inte jag som har ansvar för dem i regeringen.

Anf. 85 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Det är kanske lite synd. Jag skulle tro att kulturministern gärna skulle se mer pengar till samlingslokalerna, med tanke på att vi är rörande överens om hur viktig folkrörelsen är. Då måste det finnas möjligheter att ha platser att vara på.

Jag är också glad över att ministern poängterar att man inte får blanda ihop graffiti och klotter, vilket tyvärr görs alltför ofta. Jag tycker också att det är väldigt tråkigt när man ser klotter. Att gå i Gamla stan och titta på klottret på husen är tragiskt. Men graffitin är en vacker konst.

En annan fråga som jag hade uppe i mitt anförande gällde Grängesberg. Vi vill från Centerpartiet gärna bygga ut verksamheten till ett nationalarkiv för rörliga bilder. Vi anser att där finns rätt miljö och rätt temperatur för att förvara filmen och att det bör vara bättre att ha den förvarad på ett ställe än att ha mycket film i till exempel Italien, som i dag.

Det skulle vara intressant att veta hur ministern ser på framtiden för filmvårdscentralen i Grängesberg. Det känns lite grann som om den är naggad i kanten nu, som om den inte kommer att bli det som sades från första början. Så har det känts när man har hört mediediskussionerna. Därför hoppas jag att ministern kan bekräfta att man tänker fortsätta att utveckla det här och att det kommer att bli en stor sak, och förhoppningsvis ett nationellt arkiv för rörliga bilder.

Anf. 86 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Det vore väl alldeles utmärkt. Jag skulle verkligen göra vågen om Grängesberg fick vara platsen för ett nationalarkiv för rörliga bilder. Men det är en lång väg att gå.

Vi gör inte längre så att vi etablerar jättelika institutioner på det viset. Man har fått en chans att visa att man kan vara absolut bäst i Sverige på detta. Vi börjar i en lite mindre skala och bygger upp en verksamhet som jag har väldigt gott hopp om ska utvecklas i en mycket positiv riktning. Visst är man så duktig att man kan göra anspråk på att bli ett nationalarkiv. Då blir det säkert så, men det kommer att ta tid.

Det gäller att vara väldigt duktig i början när många ögon studerar resultatet i Grängesberg. Jag vet att de också lägger en enorm energi på detta.

Anf. 87 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja knyta an till det som kulturministern inledde sitt anförande med, om det viktiga mål som var ett av de viktigaste målen, om jag förstod ministern rätt, det så kallade jämlikhetsmålet. Det är ett mycket viktigt mål – det instämmer jag och Kristdemokraterna i.

Man kan tycka att man som en följd av den känsla och viljeinriktning som ligger i detta skulle vara angelägen om att få veta och ta reda på hur vi lever upp till jämlikhetsmålet. Där fanns den kritik som vi kristdemokrater riktade med anledning av den skrivelse som regeringen kom med under våren.

Jag sade något om att det saknades statistik om funktionshindrades möjligheter och delaktighet, och jag vidhåller detta. Jag har här i dag i anförandet fått svaret att SCB inte har denna statistik. Då kanske det hade varit värdefullt om det hade stått något om det i skrivelsen. Vi sökte och ville veta varför.

Nu kommer jag till den del som jag vet att det finns statistik över, nämligen det som gäller barn och ungdomar under 16 år. Det är en grupp som vi som kulturengagerade tycker är viktig. Jag har upplevt att kulturministern har tagit upp denna fråga många gånger. Det är viktigt att man har tillgång till kulturupplevelser. Någon statistik över hur vi klarar att möta det behovet fanns inte med i skrivelsen. Det saknade vi. Jag vet att det finns statistik om detta, men hur kom det sig att den inte fanns med i skrivelsen? Vi måste veta att vi lever upp till målen. Det var ju anledningen till att vi ville få skrivelser om de olika målen. Det här var ett första försök.

Anf. 88 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Den här statistiken går väldigt långt tillbaka och mäter nästan hela den tidsperiod då vi har haft en statlig kulturpolitik. Som jag sade i mitt inledningsanförande: Att den inte finns i statistiken betyder inte att den inte finns i politiken. Den redovisar vi ju i en rad andra sammanhang. Det är likadant med de förslag som finns i budgetpropositionen. Många av dem har en direkt inriktning på barn och unga, till exempel det som handlar om fri entré, som naturligtvis kommer att vara av väldigt stor betydelse för de unga.

Anf. 89 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag kanske har missförstått det hela, men jag har uppfattat att de skrivelser och rapporter som ska komma med anledning av de olika målen också ska innehålla vad som görs, så att inte vi i riksdagen läser dem och tänker att det som inte står där görs ändå. Det är ju det som skrivelserna är till för. Så hade jag uppfattat det hela.

Fru talman! Jag måste ändå få ta tillfället i akt och ställa ytterligare en fråga till kulturministern. Den handlar om den fria entrén till museerna. Kulturministern nämnde – precis som riktigt är – att man inte slutar gå på museer i Luleå för att det är gratis entré på de nationella museerna i Stockholm. Men verkligheten är ju att om jag eller någon annan går på ett museum i Luleå eller i Umeå, där jag bor, så ska vi betala, men om vi går på ett museum i Stockholm ska vi inte betala. Det är ju vad det hela handlar om.

Den andra delen handlar om barn och ungdomar. Vi är angelägna om att göra kultursatsningar som gör det möjligt för barn och ungdomar att uppleva kultur och som skapar intresse för ett fortsatt kulturutövande. Därför har Kristdemokraterna lagt fram ett förslag om att det ska ges möjlighet till alla barn och ungdomar runtom i landet, så att de har tillgång till de regionala museerna. Det är den pedagogiska politiken.

Jag skulle vilja få en kommentar till dessa två delar: dels varför det är en skillnad – att man ska betala om man bor på ett ställe, men på ett annat ställe ska man inte betala – dels frågan om barn och ungdomar i det här sammanhanget.

Anf. 90 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Det som är det karakteristiska med de nationella museerna är, utöver en rad olika saker, att vi som befinner oss här är de enda som tar ansvaret för dessa statliga institutioner. Vi är huvudmän och huvudkvinnor för den verksamheten.

När det gäller de regionala museerna står staten för ett ekonomiskt stöd på ca 10 %. Där har man helt andra huvudmän, och det är klart att de regionala huvudmännen vill ta sitt ansvar. De vill sköta detta utan klåfingrig inblandning från staten. I en del fall har man för länge sedan beslutat om att ha avgiftsfritt på de museerna. På andra håll har man valt att ha en avgift. Om vi får den dynamik som innebär att museiintresset och skolans intresse för att använda museerna ökar i hela landet kommer de kanske att ta en diskussion om att ta bort avgifterna på sina regionala museer. Men detta är något som de regionala huvudmännen beslutar om. Vi får inrikta oss på det som vi har att besluta om. Sedan ska vi med statliga medel stödja en kraftfull kulturinfrastruktur i hela landet, och det gör vi på olika sätt.

De regionala museerna fick ett kraftigt tillskott i den förra budgeten. Vi har också tillfört dem särskilda museipedagogiska medel just för uppgiften att möta barn och unga som kommer till museerna. Det har varit en viktig väg att gå, och jag är övertygad att vi kommer att fortsätta att jobba vidare på liknande sätt under den kommande mandatperioden. Det Gunilla Tjernberg tar upp är väldigt viktigt. Museerna ska vara rum dit barn och unga gärna söker sig.

Anf. 91 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Funktionshinder och tillgänglighet till kultur har varit på tapeten här, inte minst i ministerns inlägg. Vi delar förstås uppfattningen att det är viktigt att jämlikhetskravet ska gälla även för dem som har funktionshinder.

Men något som vi har lyft fram i en motion – och även i en reservation, som vi inte har tryckt på särskilt här i kammaren – är att det finns en stor grupp utomordentligt begåvade konstnärer som råkar ha ett funktionshinder och vara handikappade på något vis. Men handikappet betyder bara att de har någon typ av funktionshinder, inte att de egentligen har sämre förutsättningar eller är mindre talangfulla i att utöva konstnärligt skapande.

Vi har fått medhåll. För några veckor sedan var vi på Kulturrådet och tog upp denna diskussion. Så fort man diskuterar funktionshinder och kultur handlar det om tillgänglighet, hörselslingor och handikappramper, och det är en viktig del. Men även om man är funktionshindrad har man rätt och ska ha möjlighet att på amatörnivå eller som professionell utövare kunna vara kulturskapare. Kulturrådet erkände att detta är en mer eller mindre förbisedd faktor, och man skulle titta vidare på detta.

Vi föreslår helt enkelt en handlingsplan där man tar fram olika åtgärder som krävs. Vi tar bort de hinder som finns. Även om man har ett funktionshinder ska man kunna vara en professionellt kulturutövande konstnär. Jag skulle gärna vilja höra vad kulturministern har för syn på de här frågorna.

Anf. 92 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik:

Fru talman! Detta blir nästan en filosofisk diskussion. Problemet för funktionshindrade konstnärer sitter inne i huvudet på oss alla, det vill säga att man ser funktionshindret, men man ser inte konstnären. Det är en attityd som hela samhället måste göra någonting åt. Vi försöker natur-

ligtvis med olika politiska insatser åstadkomma en förändring, men många andra har också ett stort ansvar.

Är man redan konstnär och blir funktionshindrad vet vi att det sällan är några större problem. Det finns en massa konstnärer – Tomas Tranströmer för att nämna bara ett exempel, men det finns naturligtvis många andra – som har fått någon form av funktionshinder genom sjukdom, olyckor eller liknande. De har sällan problem med sitt konstnärliga utövande, med att få tillgång till de arbetsredskap och de resurser som de behöver. Men det är svårt om man inte redan är etablerad som konstnär och har ett funktionshinder, för då blir det ett hinder i förhållande till oss alla.

Jag tycker att det är en viktig fråga i kulturpolitiken att göra det möjligt för icke etablerade konstnärer, antingen de är unga, kvinnor, män eller har ett funktionshinder, att få en chans att visa vad de kan och att i bästa fall leva på sitt arbete.

Just när det gäller de funktionshindrade är jag väl medveten om problemen, och jag kommer att ägna mig även åt detta under den mandatperiod som vi har framför oss.

Anf. 93 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det känns bra att ministern från talarstolen säger att hon är beredd att arbeta aktivt med detta. Faktum är att den här frågan lyser med sin frånvaro i nästan alla skrifter som tar upp funktionshinder och kultur. Det är alltid det andra perspektivet – tillgängligheten – som tas upp. Det är en mycket viktig sak.

Jag tror att det ligger mycket i det som ministern säger. Det handlar om rådande konventioner.

Har man en gång sett en människa som inte har några funktionshinder och som sedan får det tänker man inte på det. Men om någon har det från början är det ingenting som säger att det inte kan överbryggas. Ett funktionshinder ska inte behöva vara ett handikapp för konstnärligt skapande. Då kan vi försöka bidra på olika sätt och bryta de konventioner som finns och faktiskt poängtera att det för någon som råkar vara rörelsehindrad eller har en synskada inte per definition innebär att denna person inte kan utöva konst som dans, teater och så vidare. Det finns en rad internationella exempel som visar motsatsen. Där har vi i Sverige kanske en hel del att lära.

Anf. 94 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Kultur-Sverige har aldrig haft så mycket pengar som i dag, sade Annika Nilsson häromdagen. Men hon frågade också sig själv öppet och ärligt, vilket jag uppskattar, om de används på rätt sätt. Det finns som bekant ingen som lyfter fram offentligt stöd som någonsin har tyckt att de har haft för mycket pengar. Den vissheten är också ett skäl till att vi moderater gärna talar om att det går att sänka skatterna och att låta människor själva i högre grad avgöra vad de vill att deras egna intjänade pengar ska användas till.

Sverige är ett land med klyftor, framför allt generationsklyftor. Det har inte minst alla våra nya svenskar fått oss att inse. Det är få andra kulturer i världen där man lever så segregerat som vi gör i Sverige. Det är barn för sig, tonåringar för sig, vuxna förvärvsarbetande för sig, pension-

ärer för sig och riktigt gamla för sig. Mötena är det si och så med. Och då blir det inte bättre av att man har en särskild ungdomsstyrelse och en ungdomspolitik.

Men nu har vi en ungdomsstyrelse som ska följa upp den så kallade ungdomspolitiken. I Sverige finns det ungefär en miljon ungdomar om man räknar dem som är mellan 15 och 24 år. Det är en ungdomsgrupp som ökar, glädjande nog vill jag tillägga. Men det säger sig självt att detta inte är någon enhetlig grupp. Därför blir det lätt märkligt när man ska tala om ungdomsfrågor. I den här miljonskaran ryms nämligen såväl anarkister som nazister, såväl narkomaner som nykterister, såväl storstadsungdomar som glesbygdsbor och såväl arbetslösa som högskolestuderande. Vad jag vill säga är att man inte behöver ha gemensamma intressen bara därför att man tillhör samma åldersgrupp.

Det är viktigt, står det i budgetpropositionen för kultursektorn, att samhället tar till vara engagemang och skapande förmåga samt kritiskt tänkande från ungdomar med olika bakgrund. Absolut, säger jag. Det tycker jag med.

Det står vidare i propositionen: ”Ungdomars förutsättningar att leva ett självständigt liv beror i hög grad på hur skolan lyckas med sitt uppdrag att alla barn och ungdomar ska ges möjlighet att nå skolans kunskapsmål.”

Det håller jag också med om. Men här ser det faktiskt inte särskilt bra ut. Var fjärde elev slutar grundskolan utan tillräckliga kunskaper, och i många fall är de fullständigt utleda på allt vad skola heter.

Fru talman! Ungdomsstyrelsen förmedlar också bidrag till föreningslivet. 128 miljoner kronor delar man ut i år. Jag håller i och för sig med om att många organisationer som får bidrag gör ett mycket bra arbete. Scoutrörelsen är ett exempel, Röda korsets ungdomsförbund är ett annat och Sveriges roll- och konfliktspelesförbund är ett tredje. Fryshuset, där jag är engagerad, har säkert också fått projektbidrag via Ungdomsstyrelsen.

Men det tar ändå inte bort den starka känslan av styrning. Som så ofta när Socialdemokraterna drar upp sina visioner, och det gäller även ungdomars verksamhet, blir det ett uppifrånperspektiv. Bidrag ska delas ut till verksamheter som man tycker är lämpliga.

Väldigt många av de föreningar som söker bidrag får självfallet inte bidrag. Det finns en mängd musik-, idrotts- och filmsällskap, antivåldsgupper och så vidare som står på avslagslistorna. Alla föreningar är inte heller anslutna till Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer och därmed inne i den gemensamma värmestugan.

På Fryshuset är man väl medveten om hur stor misstänksamheten är i etablissemang mot uppstickare. Hade det handlat om offentliga bidrag hade inte Fryshuset, som i dag är en livskraftig organisation med flera tusen ungdomar och vuxna, funnits. Det är jobbigt med eldsjälur. Det tycker man i alla fall inom etablissemangen. Problemet är att de som har makten inte alltid har lösningarna. Tvärtom fungerar maktens representanter ofta som proppar.

Vi moderater har föreslagit att Ungdomsstyrelsen i sin nuvarande form avskaffas och att exempelvis Kommunförbundet, tillsammans med Kulturdepartementet, får ett större ansvar när det handlar om stöd till organisationer som i första hand riktar sig till ungdomar. Det innebär inte

att vi tycker att man ska spara på verksamheter för ungdomar. Snarare borde vi satsa mer, men det kan finnas andra kanaler än Ungdomsstyrelsen. Vanliga engagerade vuxna, både föräldrar och andra, är faktiskt vad de flesta ungdomar frågar efter.

Jag kan rekommendera dem som inte såg Anders Carlbergs artikel på s. 3 i Svenska Dagbladet i går, som handlar om just detta, att läsa den.

Frivilligrörelsen drar ett jättelass och engagerar många, unga såväl som äldre. Ibland är bristen på ekonomiska resurser en källa till uppfinningsrikedom. Man tvingas testa nya vägar. I andra fall kan denna brist innebära att verksamheten blir lidande. Många ungdomsorganisationer får stöd, sponsras som det brukar heta, av privatpersoner och företag. Sponsring kommer aldrig att bli en dominerande pengakälla inom vare sig kulturen eller för den delen sociala ungdomsprojekt. Men sponsringen ger, förutom pengar, också en möjlighet att nå nya grupper, att öka kontaktytorna. Och det ser vi som väl så viktigt.

Det är inte ovanligt att vuxna beskärmar sig över vad ungdomar gör, eller inte gör, som att rösta i valen till exempel. Vi moderater tror till exempel inte att unga människors bristande engagemang i politiska ungdomsförbund beror på att de har haft för lite pengar för att marknadsföra sin verksamhet. Snarare är det så att samhällsintresset tar sig andra vägar. Många unga anmäler intresse för att bli volontärer i olika frivilligorganisationer, inte minst i dem med social inriktning. Stadsmissionen är ett exempel.

Den senaste demokratiutredningen visar också att sakfrågorna för många unga är viktigare än föreningsformen. Detta är något för de traditionella politiska organisationerna att fundera vidare på, och det gör de säkert också.

Fru talman! Regeringen inrättade 1999 en så kallad ungdomsdelegation som skulle fungera som ett stöd för regeringen i genomförandet och uppföljningen av den nationella ungdomspolitik, som det står i budgetpropositionen. Denna delegation var klar med sitt arbete i juni i år och har i en rapport som heter *Gör så här!* presenterat sina råd för regeringen.

Vad som ofta återkommer när tonåringar får berätta om vad de saknar är kontakter med vuxna, som jag nämnde tidigare, detta trots att så många professionellt arbetar med barn och ungdomar. Men många av dessa professionella verkar sitta fast på förvaltningar av olika slag. De är sällan ute på fältet. Det framkommer också som en kritik i Ungdomsdelegationens rapport till regeringen. Bland förslagen till regeringen fanns till exempel extra stöd till ungdomspoliser som arbetar framför allt med ungdomar och som vill och vågar befinna sig där ungdomarna är.

Det ska därför bli intressant att se hur regeringen tacklar de råd som de själva har bett om att få. Till saken hör också att Ungdomsstyrelsen har visat hur svårt det är för unga att starta eget eller förverkliga sina idéer. Delegationen påpekar att möjligheterna för unga människor att starta eget företag måste bli bättre. Ingen blir väl särskilt förvånad över att vi moderater har samma uppfattning.

I regeringens delmål för det den kallar ungdomspolitik står, glädjande nog:

”Ungdomar ska ha kunskap om förutsättningar för företagande i olika former samt se det som realistiskt att själva driva företag.”

Det är jättebra. Men det räcker inte att göra bra ifrån sig på träningen. Man måste vara bra under matchen också. Men då har det socialdemokratiska laget slängt in handduken.

För vad har man egentligen gjort för att underlätta företagande för ungdomar? Nutek, Verket för näringslivsutveckling, fick i uppdrag av Näringsdepartementet att tillsammans med Ungdomsdelegationen ta fram en handlingsplan med förslag som skulle underlätta företagande för ungdomar.

Konstigt nog var planen försvunnen när materialet skulle lämnas över till den dåvarande biträdande näringsministern Mona Sahlin. Jag ringde Nutek. Där konstaterade man att rapporten nog ansågs för kontroversiell. Slutsatserna föll inte i god jord, och det är tveksamt om materialet ens finns kvar, sade man på Nutek. Så är det kanske i Socialdemokraternas Sverige – de sanningar som skaver under den ideologiska skjortan ska bort.

Förmodligen har Nuteks och Ungdomsdelegationens gemensamma förslag landat långt ned i någon låda på departementet, liksom Simplex-gruppens olika förslag och idéer. Visst låter det bra att säga att man vill ha många företagare och att tillväxten beror på vårt gemensamma arbete och på investeringsviljan. Men i själva verket är det ju så – eller hur? – att det är besvärligt med egna företagare. De gör inte som överheten vill. De är runda proppar i fyrkantiga hål, kan man säga.

Fru talman! Vi stöder förstås de moderata motioner och reservationer som handlar om Forum för levande historia. Den som inte lär av historien riskerar att upprepa den. Därför är det viktigt med en permanent utställning om Förintelsen. Nazismens systematiska massmord på judar får inte ske igen.

Vi talar sällan om de ohyggliga grymheter som begåtts, och som begås, i kommunismens namn. I helgen kunde vi i Dagens Nyheter läsa om Stalins terror och om svältkatastrofen i Ukraina. Sju miljoner ukrainare dog i början av 1930-talet som ett direkt resultat av Stalins medvetna politik för att knäcka det ukrainska folket.

Jag vill gärna återge vad den tidigare socialdemokratiska ministern Annika Åhnberg skriver i sin mycket läsvärda bok *Isprinsessan*: Det är märkligt att vissa ideologier, nazism och fascism, bedöms efter sina gärningar och andra, kommunism, efter sina vackra ord.

Avslutningsvis, fru talman: Vi moderater beskylls ibland för att vilja minska utrymmet för kultur. Ingenting kunde vara mer fel. Vi ser gärna att mer satsas på kultur, men allt behöver faktiskt inte styras uppifrån med statliga anslag till sådant som Statens kulturråd eller departementet anser lämpligt eller viktigt.

Folkpartiets Ana Maria Narti har i tidigare debatter frågat sig varför AMS har tio gånger så mycket pengar som kultur, religion, medier och idrott får. Förmodligen är det fråga om ännu mer i dag. Jag tycker att frågan är berättigad. Säkert skulle omflyttning av så kallade rehabiliteringspengar till kultursatsningar bidra till att göra många människor friskare. Men till detta återkommer vi gärna i en annan debatt.

Anf. 95 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har också några frågor. Naturligtvis ska man alltid fråga vad pengarna går till och om de går till det bästa. Det är dock en annan sak att helt och hållet avskaffa bidrag än att ifrågasätta.

Jag har en fråga till Lena Adelshon Liljeroth, som säger att Moderaternas förslag inte innebär att man ska spara på ungdomssidan utan att man på något vis ska satsa. Hon säger att man kan göra det på andra sätt via Kommunförbundet och Kulturdepartementet. Men var finns de pengarna? Jag vet inte att det finns några sådana pengar i det moderata budgetförslaget.

Moderaterna föreslår neddragningar med 74 miljoner kronor på stödet till ungdomsorganisationer och med 14 miljoner kronor till Ungdomsstyrelsen. Därför vill jag, Lena Adelsohn Liljeroth, höra från Moderaterna vilka ungdomsorganisationer som i framtiden inte ska få bidrag.

Anf. 96 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag hör tyvärr lite dåligt men en del uppfattade jag nog av de frågor som ställdes. Våldigt mycket av det ungdomsarbete som sker görs faktiskt ute i kommunerna. Jag har erfarenhet av hur det fungerar i Stockholms stad där vi gett exempelvis 70 miljoner till frivilligorganisationer – väldigt mycket till ungdomsarbete, och då har vi ändå inte räknat med det som går bland annat till idrotten, skolan och integrationen.

Allt behöver inte ske den statliga vägen. När vi säger att vi gärna vill satsa på ungdomar handlar det om att hitta andra kanaler. Där vill vi naturligtvis också underlätta sponsringen, som är en viktig del när det gäller att stötta många av de organisationer som i dag inte kan få bidrag den statliga vägen.

Anf. 97 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Fru talman! Moderaternas budgetförslag innebär att närmare 100 miljoner kronor tas bort på ungdomssidan – pengar som i dag faktiskt går till verksamhet och till att stimulera ungdomsengagemang och en fantastiskt bra ungdomsverksamhet.

Har jag förstått det rätt när jag uppfattat att Moderaterna inte vill ha de pengarna, eller finns de någon annanstans i Moderaternas budgetförslag? Innebär detta att ett antal ungdomsorganisationer i framtiden inte kommer att få en enda krona om Moderaternas politik blir genomförd? Och vilka är de organisationerna i så fall?

Anf. 98 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Det finns andra utgiftsområden, inte minst skolan, där vi gör satsningar. Det handlar också om stöd. Vi har ju varit inne på detta med fria utövare, och vi har talat om företagsamhet. Men det finns också andra områden i sammanhanget. Framför allt gäller det även arbetet lokalt där vi också kan underlätta, men det ligger liksom utanför just detta.

Anf. 99 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Fru talman! Häromdagen träffade jag en bekant – en lagom tjock man i sina bästa år, skulle man så här i kulturdebattens sista timmar kunna säga för att exemplifiera med en litterär gestalt ur Astrid Lindgrens digra produktion.

Mannen är i ungefär samma ålder som jag. Först gratulerade han mig till min riksdagsplats. Sedan önskade han lycka till och var trevlig i största allmänhet. Men sedan kom frågan: Vilket utskott sitter du i? När jag svarade att jag sitter i kulturutskottet sade han ungefär så här: Varför ska jag betala skatt till musik som jag inte ens gillar, till böcker som jag aldrig skulle tänka mig att köpa eller låna, till museer som jag aldrig besöker och till konst som jag tycker är avskryvård och som jag aldrig skulle drömma om att ha på väggen?

Jag vet att den här mannen inte är ensam om att säga och tänka så. Jag har funderat vidare på detta och har för den här personen senare berättat att den summa i statens budget som går till kulturområdet är en mycket liten del, alldeles för liten enligt min mening. Därmed är den summa som kan tänkas gå till ändamål som den här killen inte gillar högst begränsad.

Summan av statens, kommunernas och landstingens kulturutgifter kan beräknas till ungefär 6 kr om dagen. Mindre än en tia om dagen betalar vi för att bo i kommuner med bibliotek, i kommuner som finansierar konstnärstipendier och i landsting med fria teatergrupper och förnämlig länsmusik. Dessutom bor vi i ett land med fantastiska nationalscener som Operan och Dramaten, med nationalmuseer och med symfoniorkestrar. Det är alltså inte fråga om oöverstigliga kostnader – inte ens för min bekant som anser att huvuddelen går till för honom ointressanta ändamål.

I dag är vi ett fåtal entusiaster här i kammaren för att debattera kulturutskottets betänkande i synnerhet men också kulturpolitik i allmänhet. Under förra mandatperioden var kulturen satt på undantag – hörde ni det? – för den ansågs inte tillhöra de angelägna frågorna. Kommer det att vara så också under denna mandatperiod? Jag befarar det, för på senare år har det inte precis duggat tätt med kulturpolitiska propositioner, snarare tvärtom.

Läser man kulturpropositionen inser man att kulturen fortfarande inte är ett prioriterat politikområde. Det är ungefär som att köpa en påse godis som den jag har med mig här. Tar man, fru talman, en karamell och suger på ytan är den söt och god och ganska tilltalande – i och för sig lite för stor. Men längre in blir det surt som attan. Så är det också när man läser kulturpropositionen. Läser man ordentligt ser man initialt löften som kommer – löften för 100 miljoner om fri entré till museerna från år 2004. Men suger man en stund till blir det tvärsurt.

Så ser det ut också för kulturen i Sverige. På ytan ser det bra ut, och så är det. Människors intresse för kultur ökar. Bildkonsten är jättepopulär. Intresset för scendramatik tilltar. Utställningshallar och museer är välbesökta. Danspubliken i Sverige växer, och intresset för musik av alla slag blomstrar.

Men vi ser hur det ekonomiska stödet till scenkonsterna urholkas. De helstatliga institutionerna borde, kan man tycka, föra en någorlunda trygg tillvaro. Men gemensamt vittnar de om bristande resurser för att klara

den dagliga verksamheten. Och forskningen ska vi inte drömma om, man klarar den inte på grund av bristande resurser. Operan och Dramaten hankar sig fram, tyngda av ökande kostnader. Drottningholmsteatern, som tidigare varit på tal här i dag, lever på sparlåga och måste från och med 2003 skära ned verksamheten till hälften. Detta är allvarligt! Visserligen har man fått årliga extra bidrag, som ministern berättade, om 1 miljon, men det minskade realvärdet sedan 1992 har inte kompenseras i tillräcklig omfattning. Osäkerheten inför framtiden gör att framförhållningen och verksamhetsplaneringen försvåras avsevärt. Bidragen har inte räknats upp med en enda krona sedan 1992 – på tio år. Under tiden har löner och kostnader gått upp, speciellt för de utländska artisterna, som får betalt i utländsk valuta.

För de fria grupperna är tillvaron totalt otrygg. I dag berättar Tomas Bolme att teaterbidragen är frysta. Varje säsong är ett ekonomiskt vågspel. Han säger att fördelningen av medel är en tvärnit. Bidragen är vad de var förra året.

Många av läns museerna tvingas säga upp personal. Länsmusiken kämpar för att klara livhanken. De ekonomiska villkoren för bildkonstnärer, författare och musiker är orimliga. Ingen av oss skulle vilja byta situation med dem. De människor i vårt samhälle som har som livsuppgift att förmedla kultur, livskvalitet och kraft till oss alla kämpar för att klara sin dagliga livhanke, jobbar ofta dubbelt. Jag har kompisar som är skådespelare och som på dagtid jobbar i serviceyrken eller inom hemtjänst och på kvällen som skådespelare.

Min övertygelse är att kulturen är viktig, kanske till och med livsviktig. Den berör allt det som har med livskvalitet och djup att göra. Kultur är det som fyller vår tillvaro med mening och djup.

Ett glädjeämne under senare tid är att bokmomsen sänkts, efter ett krav som Folkpartiet drev och som trots idogt motstånd kunde genomföras inte minst tack vare en mycket engagerad läsrörelse. Nästa steg vore en enhetligt sänkt kultur moms, viktigt inte minst för gallerister som nu drabbas hårt av den höga momssatsen. Visste ni förresten att bara här i Gamla stan har fem gallerier stängt av ekonomiska skäl bara under denna höst? Det är allvarligt.

Staten uppmanar, halvhjärtat, som vi hörde tidigare genom ministern, kulturinstitutionerna att hitta sponsorer som grädden på moset. Lättare sagt än gjort. Om sponsring var avdragsgill för företag men också för enskilda som vill stödja kulturen skulle det onekligen underlättas.

Fru talman! Det får inte finnas strikta gränser mellan kulturskapare och kulturkonsumenter. Tvärtom, tar man del av kultur inspireras man också själv att skapa. Kulturpolitik handlar om att den materiella grunden ska finnas för kulturutövande och kulturskapande. Men hela tiden måste vi som arbetar med kulturpolitik minnas att kultur är något levande och ”oreglementerat”, någonting som ska stödjas men inte styras, någonting subtilt som handlar om människors glädje och allvar, lust och lek.

När jag står här och säger att kulturen behöver mer resurser och att Folkpartiet därför vill anslå 50 miljoner mer än regeringen till kulturområdet, då hävdar jag egentligen allas vår rätt att uppleva, skapa, utvecklas och frigöras. Ett samhälle som inte har råd med kultur blir ett dött samhälle, som ett träd utan krona.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Folkpartiets reservation 1 och till reservation 9 tillsammans med kd och ber alla som till äventyrs är intresserade av kultur att läsa vårt särskilda yttrande i betänkandet.

Avslutningsvis: Björn Julin skriver i sin diktsamling *Stam utan krona*

Alltsedan Orfeus lever en sång i livet
tvärs genom bokbål, censur och stympning, en sång om hopp och frihet.

Den lever och bara Hades kan tysta den.

Men sången lever.

Dikten som leder tillbaka mot ljuset, mot zenit.

Det finns ett frö som växer till stam och krona.

Och språkets vind drar fram genom löven när orden andas.

Anf. 100 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Kulturpolitiken spänner över många vitt skilda områden, och det vittnar inte minst dagens debatt om.

Jag vill börja med att instämma i Gunilla Tjernbergs anförande, inte minst där hon lyfte fram vikten av att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet. Här spelar den ideella kulturverksamheten en mycket viktig roll, och jag vill i mitt anförande uppehålla mig vid den ideella sektorns förutsättningar.

För att kulturen ska nå ut till hela landet och till alla människor krävs att det finns lokaler där människor kan mötas och delta i kulturverksamhet. Staten har ett ansvar för att bygga en kulturell infrastruktur i hela landet. Den infrastrukturen får inte enbart handla om de stora nationella och de regionala institutionerna utan även om de små lokalerna runt om i landet, om teaterbyggnader, museer, hembygdsgårdar och allmänna samlingslokaler. På många orter är de allmänna samlingslokalererna navet kring vilket kulturlivet snurrar. Det är där som tjejbandet ”repar” på kvällen, amatörföreningen repeterar sina pjäser och det är där som pensionärsföreningen håller studiecirkel och det lokala föreningslivet har sina möten.

För några år sedan föreslog regeringen att stödet till de allmänna samlingslokalererna helt skulle tas bort, men tack vare en brandkårsinsats från bland annat Kristdemokraterna räddades en del av stödet kvar. Men det är i dag betydligt lägre än vad det har varit tidigare.

Vi anser att de statliga lokalstöden har stor betydelse för delaktigheten i kulturlivet, särskilt som en stor del av de här satsningarna går till handikappanpassning. Vi gör därför även i år ekonomiska satsningar på både allmänna samlingslokaler, icke-statliga kulturlokaler och trossamfundens lokaler. Totalt satsar vi 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Utskottsmajoriteten justerade regeringens förslag och tillförde 2 ½ miljoner kronor. Problemet är dock att man tog dessa pengar från anslaget till nationell och internationell ungdomsverksamhet. Om vi ska uppfylla målet att kulturen ska nå alla överallt krävs också att vi uppmuntrar såväl till professionalitet och kulturellt yrkesengagemang som till amatörkultur och ideella insatser. Amatörkulturen är en grogrund för professionaliteten och ett uttryck för den enskilda människans behov av kulturell delaktighet och kulturella upplevelser.

En nationell kulturpolitik måste därför syfta till att stärka den levande amatörkultur som finns i landet. Här är folkbildningsorganisationerna några av de mest drivande instanserna för amatörkultur i Sverige. De har en fantastisk verksamhet med ovärderlig betydelse för svenskt kulturliv. Det är viktigt att studieförbunden inser sin avgörande betydelse och sätter upp mål för sin kulturverksamhet.

Amatörkulturorganisationer som Amatörernas riksorganisation, Sveriges Orkesterförbund och Riksförbundet Svensk körsång har helt andra ekonomiska förutsättningar än studieförbunden. De är administrativt sett mycket små organisationer men organiserar ändå tusentals människor och har en stor betydelse för de olika konstformerna. Enbart Orkesterförbundet organiserar 11 000 amatörmusiker över hela landet i 350 eller flera orkestrar.

För några år sedan skapades AX, amatörernas samrådsgrupp, med representanter för dessa olika organisationer. Målet är att skapa bättre förutsättningar för amatörkulturen i Sverige. Vi kristdemokrater vill verka för att man ska få bättre möjligheter, och vi har därför höjt anslaget till amatörkulturen med 1 miljon kronor.

Det är ingen som ifrågasätter kulturens positiva inverkan på samhället. Inte minst amatörkulturorganisationernas generationsövergripande verksamhet är värd att lyfta fram. Tyvärr har generationsövergripande verksamhet ofta svårt att få ekonomiskt stöd. Det måste vi se över och rätta till.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis uppmärksamma kammaren på FN:s frivilligdag som var utlyst i torsdags i förra veckan. I Sverige finns det en lång tradition av ideellt engagemang. Genom folkrörelserna, de ideella organisationerna, föreningarna och folkbildningen kan människor få möjlighet att möta andra med liknande intressen och tillsammans skapa en verksamhet som är utvecklande både för individen och för samhället. Föreningslivet har en stor betydelse också för den demokratiska infrastrukturen i vårt land.

Kristdemokraterna ser frivilligorganisationerna inom kultur och inom andra samhällssektorer som ett strategiskt verktyg för att öka den ekonomiska och sociala utvecklingen i landet. Tyvärr gick FN:s frivilligdag spårlöst förbi så när som på en fråga från Inger Davidson till statsministern under riksdagens frågestund.

Fru talman! Min förhoppning är att regering och riksdag i framtiden på ett tydligt sätt uppmärksammar de ideella föreningarnas och det ideella arbetets situation och förutsättningar att utvecklas och att vi som på så många andra håll i världen manifesterar dess betydelse under en särskild dag på hösten. Varför inte på FN:s frivilligdag?

Anf. 101 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! I mitt anförande kommer jag i huvudsak att beröra området scenkonsten, men jag ska börja med att ta upp Vänsterpartiets reservation nr 2 som jag också vill yrka bifall till. Den handlar om efterlevnaden av de kulturpolitiska målen och frågan om strukturer för kulturpolitiken.

Fru talman! Det finns nationella kulturpolitiska mål som vi från Vänsterpartiet står bakom och tycker är väldigt viktiga. Vi tycker dock att det är väldigt problematiskt att dessa mål inte uppfylls, vare sig av oss

i riksdagen, av regeringen, av Kulturrådet eller av regionerna och kommunerna. Det finns helt enkelt ingenting i dag som säger att det inte är okej att fatta politiska beslut som går tvärs emot de kulturpolitiska målens inriktning.

Det är alltså fullt möjligt i dag med den politik som förs och med den anslagstilldelning som görs att vi fattar beslut som helt går emot de kulturpolitiska målen. Det sägs i de kulturpolitiska målen bland annat att kulturen ska stå fri från olika ekonomiska bindningar. Kulturen ska också ha en styrka som innebär att den får möjlighet att utvecklas. Samtidigt fattar vi beslut som innebär att kulturen inte får de medel som den behöver. Jag kommer alldeles strax att gå in konkret på den frågan när det gäller scenkonsten.

Sedan har vi frågan om strukturen på kulturpolitiken. Är det verkligen det bästa möjliga, det mest effektiva och framför allt det mest demokratiska att ha den strukturen på beslutsfattandet som vi har i dag? Vi från Vänsterpartiet tycker inte det, utan vi tycker att det finns anledning att se över dagens ordning. Till exempel bör Kulturrådet ha en mer analyserande och utvärderande roll än vad det har i dag när Kulturrådet har att fatta beslut om anslag på 8 000–10 000 kr.

Det behövs också ett mer utvecklat system för hur man både regionalt och kommunalt ska kunna föra ned de kulturpolitiska besluten så nära medborgarna som möjligt. Men det går inte att göra som man i vissa fall har gjort hittills, att överlämna ansvaret till regioner eller till kommuner utan att det finns någon form av återkoppling, återrapportering och dialog. Det är här som vi i Vänsterpartiet har konkreta förslag. Det är detta som vår reservation nr 2 går ut på, att vi vill se en annan ordning och vi vill också att man ska se över den här frågan.

Fru talman! Det glädjande är att Kulturrådet är inne på samma sak som vi tar upp. Man är inne på att Kulturrådets uppdrag kommer att förändras och vara av mer övergripande natur än hittills.

Scenkonsten är ett område som täcker teater, dans och musik. Jag kan erkänna att årets budget inte är lika genomarbetad som tidigare år eftersom det har varit ett val emellan. Det innebär att vi inte har haft samma direkta möjlighet att påverka på det här området som vi hade till exempel förra året. Det ser man också väldigt tydligt genom att de inriktningar som angavs i förra årets budget tyvärr inte återfinns i den här budgeten.

Fru talman! Men det som är glädjande är att dansen blir uppvärderad ordentligt, i alla fall en liten del av den. Dansen kommer nu att få ett nationellt uppdrag som utskottet har tillkännagivit för regeringen. Dansen får ytterligare 10 miljoner kronor. Precis som Vänsterpartiet krävde i våras, men som riksdagen då avslog, avser nu regeringen att ge Kulturrådet i uppgift att ta fram en handlingsplan för dansen.

Trots allt är jag otroligt nöjd med att de förslag som vi har lyft fram ändå återfinns i budgeten när det gäller dansområdet.

Men vad är då problemet inom scenkonsten? Jo, fru talman, det handlar om urholkningen. Kring den frågan har vi avgivit ett särskilt yttrande om anslagsuppräknningen, yttrande nr 1. I dag är det ett stort problem att anslagen till scenkonsten inte följer kostnadsutvecklingen. Det innebär i praktiken att teatrar, dansinstitutioner och musikinstitutioner varje år får mindre pengar i stället för att anslagen ska följa kostnadsutvecklingen. På

det fria scenkonstområdet finns det ingen kostnadsuppräknings över huvudet taget.

Vilka blir då konsekvenserna? Jag har försökt att sätta mig in i den här frågan ordentligt för att se vad det beslut som riksdagen kommer att fatta kl. 5 i dag får för konsekvenser så att vi är medvetna om dem. När scenkostnadsanslaget 2003 inte ökar på samma sätt som det ökade förra året tycker man att det borde ha föregåtts av en konsekvensanalys, men det finns ingen sådan. Man har inte hunnit att utarbeta någon konsekvensanalys.

Men det är lätt att se att de redan hårt ansträngda budgetarna för alla teatrar knappast blir bättre. Man närmar sig det läge där det är omöjligt att hålla en hög konstnärlig nivå på produktionerna. Att då uppfylla kraven på att man ska spela för barn och ungdom kan bli väldigt svårt eftersom det ger så låga intäkter. Under året finns det dessutom risk för att flera scenkonstinstitutioner måste minska personalstyrkan ytterligare. Det är viktigt att vi är medvetna om det när vi ska fatta beslutet i eftermiddag.

Fler och fler orkestrar befinner sig också i ekonomiska svårigheter. Eftersom sponsorsintäkterna dessutom minskar riskerar man att bli tvungen att säga upp musiker och minska antalet konserter.

När det gäller sponsorsfrågan delar vi i Vänsterpartiet kulturministerns syn på sponsring som hon redogjorde för här från talarstolen. Vad beträffar de fria musikgrupperna så tillhör de redan de svaga grupperna på området. När arrangörerna får mindre medel genom att anslaget inte uppräknas försvagas deras ställning tydligare. Det finns alltså en risk att den svarta ekonomin på området får en grogrund. Det som vi förra året gemensamt här i kammaren tog ställning för var att vi måste ge de fria grupperna möjlighet att ge sina anställda löner som är avtalsenliga, och folk ska inte behöva arbeta på sin fritid utan att få betalt för det arbete som de lägger ned.

Hur stor är summan för ansökningarna för år 2003? Och hur mycket pengar finns det att fördela för 2003? Ja, fru talman, regionala och lokala teater- och dansinstitutioner har ansökt om sammanlagt drygt 400 miljoner kronor för 2003. Och vad kommer att fördelas? Jo, drygt 370 miljoner kronor. Det fattas alltså 30 miljoner om man jämför vad som har sökts med vad som har ansetts finnas för behov.

De regionala och lokala musikinstitutionerna har ansökt om 94 544 000 kronor, och då är inte pensionskompensationen inräknad. Det är alltså drygt 91 miljoner kronor som kommer att fördelas. För regional musikverksamhet har ansökningar kommit in till Kulturrådet om ungefär 230 miljoner kronor, och det är 215 miljoner som kommer att fördelas.

Hur ser det då ut för de fria teatergrupperna? Jo, det är 110 miljoner kronor som det har ansökts om. Och vad kommer att fördelas? Jo, fru talman, knappt hälften, 51,5 miljoner kronor.

De fria dansgruppernas behov är ungefär 47 miljoner kronor. Och hur mycket finns att fördela? 13 miljoner kronor. De fria dansgrupperna och koreograferna har i höst ansökt om sammanlagt drygt 36 miljoner kronor. Förslaget ligger på 11,6 miljoner kronor, vilket är en tredjedel av vad som förmodligen kommer att fördelas.

Till fria musikgrupper, som har kommit in med ansökningar om drygt 31 miljoner kronor, kommer 11 miljoner kronor att fördelas.

Det är alltså konsekvenser som kommer att drabba scenkonstområdet och som vi här i riksdagen ansvarar för.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag ta upp de sänkningar som Moderaternas förslag faktiskt innebär, för så stora sänkningar som Moderaterna föreslår i år har de aldrig föreslagit förut. Det är alltså en ökning med närmare 85 miljoner kronor jämfört med förra årets sänkningar. Det är alltså sammanlagt över 800 miljoner kronor som Moderaterna vill minska kulturbudgeten med.

Kent Olsson, som inte är kvar här i kammaren, efterlyste att vi skulle diskutera Moderaternas anslagssänkning seriöst. Men är Moderaternas förslag seriösa, fru talman, med sänkningar på över 800 miljoner kronor? Och när de säger att de vill öka anslaget till de fria grupperna med 20 miljoner, så vad är det Moderaterna egentligen är ute efter? Är de ute efter att institutionerna ska avskeda sin personal för att personalen sedan ska starta fria grupper eller ta jobb i fria grupper för att jobba till sämre löner och sämre villkor? Är det detta som Moderaternas förslag om en bredare kulturpolitik och en satsning på det fria kulturområdet innebär? Det är en fråga som jag ställer mig.

Frågan om pensionerna har lyfts fram här tidigare, och det är en viktig fråga. Vi vet i dag att det inte kommer att bli några konkreta åtgärder direkt nästa år, eftersom det kanske inte finns så många dansare som kommer upp i 67 års ålder nästa år. Men det är en fråga som vi i kulturutskottet måste arbeta mycket tydligare med. Den måste också smitta av sig på arbetsmarknadsutskottet och socialförsäkringsutskottet som också är ansvariga för pensionsfrågan. Det handlar nämligen inte bara om kvaliteten, om att 67-åringar inte ska spela *Svansjön* på Operan, utan det handlar om 67-åringarnas hälsa. Det finns alltså en anledning till att dansare går i pension vid 40–45-årsålder, helt enkelt därför att deras kroppar är utslitna.

Med det här, fru talman, vill jag än en gång yrka bifall till reservation nr 2. I övrigt står jag bakom alla de förslag som Vänsterpartiet har lyft fram.

Anf. 102 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Att Tasso Stafilidis brinner för frågor som handlar om konstnärernas villkor och scenkonsten har jag ingen anledning att betvivla. Jag har nog uppfattat att det är så. Jag måste ändå få fråga om Tasso Stafilidis företräder sig själv i dag eller hela Vänsterpartiet.

Många av de delar som Tasso Stafilidis nu har berört mycket engagerat i sitt anförande, som jag tackar för, är precis frågor som Kristdemokraterna lyfter fram i olika motioner. Men det är inte bara det, vi har ju också reservationer. Då pratar jag inte om pengar. Jag kan förstå att när Vänsterpartiet har bundit upp sig i ett samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet klarar man inte av att ansluta sig till Kristdemokraterna när vi anför mer pengar till de fria konstnärsgруппerna, mer pengar till de regionala teatrarna, dansen och musiken, för det är precis vad Kristdemokraterna gör. Det kan inte Vänsterpartiet vara med på. Vänsterpartiet måste ligga på en lägre nivå.

Men i utskottet har vi en reservation som inte handlar om pengarna. Den handlar om att vi vill att regeringen ska komma tillbaka till riksdagen och berätta på vilket sätt man beräknar sina pris- och löneupprä-

ningar, som vi kritiserar för att de inte ligger på den nivå som krävs för att konstnärer ska ha rimliga villkor. Vänsterpartiet är inte med på den reservationen som inte handlar om pengar. Jag måste fråga: Företräder Tasso Stafilidis sig själv eller hela Vänsterpartiet? Om det är det senare måste det vara en lucka som man inte är medveten om.

Prot. 2002/03:34
11 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 103 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Jag företräder inte mig själv, jag företräder Vänsterpartiet. Det som jag lyfte fram här tidigare var just att Vänsterpartiet har ett särskilt yttrande i den fråga som Gunilla Tjernberg tar upp. Den är så klart intressant att lyfta fram när tre partier sitter och samarbetar i en fråga som rör budgeten. På grund av valet i år har vi inte haft samma insynsmöjlighet inom de enskilda områdena, till exempel kulturområdet, som vi har haft under det gångna året.

Precis som vi skriver i det särskilda yttrandet och i våra reservationer kommer vi att driva de här frågorna i vårt samarbete med regeringen. Det är ytterst viktigt. Därför är det också viktigt att vi som samarbetspartner i det här sammanhanget är tydliga och går ut och talar om att vi står bakom förslaget men att vi har invändningar. Det är just dessa invändningar som jag har lyft fram i talarstolen för att få regeringen att ännu tydligare förstå vad det är för frågor som Vänsterpartiet driver just inom scenkonstområdet och hur viktigt det är att vi får de här frågorna lösta. Det är trots allt vi som har ansvar för det här.

Anf. 104 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag får tacka Tasso Stafilidis för svaret. Det var precis det jag sade i min tidigare fråga, att jag förstår och har respekt för att det finns ett samarbete där ni är överens om pengarna. Därför höll jag frågan lite bredvid min frågeställning. Den handlade om Kristdemokraternas reservation i betänkandet, där vi vill ha en tydlig redogörelse från regeringen för hur man arbetar med frågor som handlar om just pris- och löneuppräkningsmen också om pensionerna.

Jag förstår naturligtvis att Tasso Stafilidis representerar hela partiet. Men det blir lite märkligt eftersom man ska försvara en majoritetspolitik som man har kommit överens om och samtidigt föra en oppositionspolitik. Då uppstår vissa frågeställningar, och det är dessa som jag har velat lyfta fram här.

Jag hälsar er välkomna till reservationer där vi inte talar om pengar, så kan vi göra gemensam sak. Jag utgår från att Vänsterpartiet driver de här frågorna så att vi får se ett resultat. Nu har vi i fyra år talat om dessa frågor. Tasso Stafilidis och jag har diskuterat dem under dessa fyra år. Vi är fortfarande framme vid samma fråga än i dag. Det gäller att driva på kanske ännu mer aktivt.

Det är riktigt att vi i riksdagen har ansvar för de beslut vi fattar. Men ansvaret ligger naturligtvis hos majoriteten. Kristdemokraterna tillsammans med tre andra borgerliga partier står inte bakom budgeten. Vi har särskilda yttranden och en annan budget. Vi har mer pengar till kulturen. Vi tar inte ansvar för det beslut som riksdagen kommer att fatta i dag om budgeten på kulturutskottets område.

Anf. 105 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Herr talman! Gunilla Tjernberg sade att Kristdemokraterna har gemensam budget med tre andra borgerliga partier utöver sig självt. Jag förmodar att Moderaterna trots allt inte är inräknade där, eftersom Moderaternas kulturbudget ser väldigt mycket annorlunda ut än Kristdemokraternas.

Herr talman! Jag vill ändå påminna Gunilla Tjernberg om att det under de gångna fyra åren har funnits och även i detta betänkande finns reservationer som Vänsterpartiet har tillsammans med andra partier, framför allt med Centerpartiet.

Det har hänt väldigt mycket på detta område. När vi kom in i riksdagen år 1998, om Gunilla Tjernberg kommer ihåg, och när vi debatterade scenkonstområdet år 1999 var det väldigt många områden som vi även då var överens om.

Om Gunilla Tjernberg kommer ihåg hände det väldigt mycket under förra året. Mycket av det vi debatterade under tre års tid blev faktiskt infriat förra året. Tyvärr har det avstannat. Tyvärr har förhandlingarna inte lett till att det har kommit mer pengar till detta område, vilket jag med hela mitt hjärta beklagar.

Vi kommer att stå starka och fortsätta att driva dessa frågor. Det kan Gunilla Tjernberg vara säker på. Vi ser att det finns strukturella problem. Det är de strukturella problemen som vi har ett ansvar för, och där vi i Vänsterpartiet också tar på oss ansvaret att försöka driva på och finna olika lösningar. Vi har gjort det seriöst. Vi kommer att fortsätta att göra det under den nuvarande mandatperioden.

Anf. 106 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Man måste odla sin trädgård. Det är ett bevingat uttryck som vi har fått från Frankrike. På franska säger man: *Il faut cultiver notre jardin*. *Cultiver* är detsamma som odla. Kultur och odling har en naturlig koppling. Kultur är odling.

Varje odlare vet att om skörden ska bli bra måste det till mycket av planering, skötsel, näring och så vidare. Ibland måste man rensa bort någonting, och ibland måste någonting tillföras. Verklig kultur blir man aldrig färdig med. Kultur är en process som alltid pågår.

I den processen är vi välkomna att delta allesammans oavsett ålder och bostadsort. Från Centerpartiet vill vi påtala att tanken att hela Sverige ska leva också gäller utbudet av kultur. Vi tror att alla ansvarskännande politiker instämmer i ett sådant påstående.

I detta anförande vill jag lyfta fram några kulturområden som känns angelägna utöver dem som Birgitta Sellén har tagit upp i sitt anförande. Det handlar först om området Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål. Här vill Centerpartiet öka anslaget med 24 miljoner kronor.

Motivet till vårt förslag är att den fria scenkonsten – till exempel teater, sång och dans som utövas vid sidan av institutionerna och som inte bedrivs på kommersiella villkor – är en konst som har mycket stor betydelse för svenskt kulturliv.

Hade vi inte de fria teatergrupperna skulle antalet scenföreställningar per år minska med närmare en tredjedel och för barn och ungdom med cirka hälften. Därför är det mycket angeläget med stöd och bidrag till denna viktiga verksamhet.

Herr talman! Vi lever i en tid då ämnet historia har fått reducerat timantal i skolan. Det är då extra viktigt att vår tids människor erbjuds andra tillfällen att inhämta kunskap om tider som varit. Här har våra museer en viktig roll.

En viktig del av den regionala kulturen är länmuseerna. Vi vet att på flera håll i landet har våra länmuseer ekonomiska bekymmer. Därför menar Centerpartiet att det finns anledning att utreda länmuseernas ekonomiska situation.

I dagens Sverige är jämställdhet ett av våra positiva nyckelord. Därför är det extra viktigt att kvinnors historia och kulturella gärningar lyfts fram i olika sammanhang. Här gör museum Anna Nordlander i Skellefteå en stor insats. Där sker samarbetsprojekt, utställningar, föreläsningar, forskarseminarier och mycket annat. Detta museum har i dag ett starkt kommunalt och regionalt stöd, men det känns angeläget att komma fram till ett nationellt engagemang. Därför bör museet ges ett nationellt uppdrag under de kommande tre åren och få ytterligare 1 miljon kronor i anslag.

Herr talman! Hela Sverige ska leva. Det gäller även för de kulturupplevelser som landets kyrkor ger oss. Genom de många församlingssammanslagningarna har antalet gudstjänster som Svenska kyrkan erbjuder minskat kraftigt. Detta drabbar framför allt människor på landsbygden. De får färre tillfällen till kyrkobesök.

För dessa människor kan TV-gudstjänsten vara ett alternativ. Därför är det oroande att antalet studiosända gudstjänster tycks öka på bekostnad av direktsändningar från någon kyrka. Vi vet att för de andliga och kulturella upplevelsena spelar själva kyrkorummet en stor roll. Våra fina svenska kyrkor från olika tidsepoker erbjuder både en inre och en yttre miljö som en TV-studio aldrig kan ersätta. Centerpartiet anser att även i besparingstider ska TV fortsätta att sända från kyrkor i hela vårt land.

När vi talar om kyrkor känns det viktigt att något beröra den motion som jag har väckt angående kyrkoantikvarisk ersättning. Där berörs den oro som församlingar och pastorat känner inför framtiden. Kyrkans ekonomi har kraftigt försämrats, och den kyrkoantikvariska ersättningen är mycket viktig för att kyrkans byggnader och inventarier kan hållas i gott skick. I samband med relationsändringen kyrka–stat år 2000 beslutades om en årlig ersättning fram till och med 2009. Summorna är reglerade. I år ges 100 miljoner kronor, och följande år ökas bidraget.

Men oron för vad som ska hända i framtiden efter år 2009 och den försämrade ekonomin för kyrkan, som man inte kunde förutse inför detta beslut, gör att det är rimligt att redan nu ompröva bidragssiffrorna och ge en viljeinriktning om vad som kommer att ske efter år 2009.

Kulturutskottet tyckte inte att det fanns anledning att riva upp beslutet om ersättningsnivåerna. Jag beklagar detta men hoppas kunna återkomma i något sammanhang för att närmare berätta om den bistra ekonomiska verklighet som hotar flera av de kulturella pärlor som våra kyrkor representerar.

Herr talman! Kultur är viktigt. Kultur är kul. Det är tur att vi är många som tycker så.

Anf. 107 ANNA LINDGREN (m):

Herr talman! Inledningsvis vill jag lyfta fram de hundratusentals människor som varje dag arbetar med kultur men som inte har nämnts här i dag, nämligen lärarna i Sveriges skolor, på musikskolor och kulturskolor. Själv är jag svensklärare och är i och för sig van vid ganska fulla salar. Jag har jobbat väldigt mycket med litteraturen. Jag har varje dag sett mina kolleger arbeta med musik, trä- och metallslöjd, textilslöjd och bild. Historielärarna har jobbat med sina delar. Kören har tränat. Jag tycker att det är viktigt att vi hela tiden har med oss att kulturbildning pågår varje dag runtom i landet.

I mitt anförande ska jag framför allt koncentrera mig på kulturskaparnas villkor, och då framför allt bildkonstnärernas villkor. Jag tar utgångspunkten i ett brev som vi som sitter i kulturutskottet fått av Stockholmskonstnärinnan Maj Britt Niklasson. Jag antar att ni har läst det brevet.

Hon berättar om sin situation som aktiv skapande konstnär i dagens Sverige. Hon berättar om utställningar hon producerat och vad hon har fått i ersättning för dessa. Hon redogör också för hur skatterna slår på hennes inkomster och hur hon skulle vilja att konstnärernas villkor skulle vara.

Jag tycker att hon är ett utmärkt exempel på varför vi moderater särskilt tar upp kulturskaparnas villkor. Det är vi moderater som särskilt uppmärksammar just den här speciella situationen. Vi tror också att vi har lösningar på Maj Britt Niklassons problem.

Kulturpolitiken måste garantera mångfald, konstnärlig frihet och kvalitet och tillåta det experimentella och det udda. Alltför många sätter likhetstecken mellan institutioner och kulturpolitik när det i själva verket handlar om den enskilda människan och den enskilda konstnären.

För att uppnå detta krävs en politik som minskar skatter, byråkrati och regler som i dag missgynnar kulturskaparna. Vi har förslag för att ge landets konstnärer goda och trygga förhållanden. Kulturarbetsmarknaden är problematisk och försörjningssituationen för många konstnärer har försämrats. Dagens arbetsmarknadspolitik är oftast ett hinder för utvecklingen eftersom den inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till kulturskaparnas speciella villkor.

Konstnärer har generellt låga inkomster av sitt konstnärliga arbete. I genomsnitt kommer endast omkring en femtedel av inkomsten från detta arbete. Bildkonstnärerna är den konstnärskategori som har de lägsta bruttoinkomsterna.

Även mycket låga inkomster beskattas med kommunal inkomstskatt. Därutöver ska egenavgifter betalas. Konstnärernas låga inkomster medför att den höga beskattningen utgör ett hinder för flertalet att försörja sig på den inkomst som de har från sin konstnärliga verksamhet. Ofta behövs kompletterande inkomster från ytterligare arbeten. Sverige är ju det land som beskattar låginkomsttagare allra högst.

Moderaterna har föreslagit att man ska höja grundavdraget, vilket i allra högsta grad skulle gynna just den här gruppen.

Vi moderater eftersträvar också ett tydligt skattesystem med en enhetlig momssats. Det beror på att vi vill undvika riktade och speciella momssatser på olika saker. Det tydligaste exemplet på inkonsekvensen i dagens momssystem gäller skillnaden mellan om en konstnär själv säljer

sitt verk eller väljer att låta en gallerist göra det. Den frågan har ju tagits upp här tidigare. I dag inträder 12 % moms för bildkonstnärer vid egen försäljning över 300 000 kr. Om hon eller han väljer att låta en gallerist sälja tavlan blir momssatsen 25 %.

Vi föreslår att det tillsätts en utredning om en gemensam momssats för kultursektorn. I denna utredning måste också gallerimomsfrågan belysas.

Att sänka skatten har en stimulerande effekt. Det vet vi. Det har vi sett inte minst på den sänkta bokmomsen. Varför skulle inte det här receptet kunna användas i andra sammanhang.

Vi föreslår alltså en gemensam momssats för kultursektorn.

I dag är inte inköp av konstföremål avdragsgilla för företag. Vi vill ändra på det. Företag bör få avdragsrätt för inköp av konst och för sina konstnärliga utsmyckningar. Det innebär att fler människor får del av god konst och kultur på sina arbetsplatser, och samtidigt får konstnärerna en större avsättning för sina alster. Det blir en större efterfrågan på deras konstnärliga verk.

Cirka hälften av bildkonstnärerna har sin arbetslokal i eller i anslutning till bostaden. Med dagens inkomstskattelag är avdrag för arbetsrum mycket svåra att få godkända i deklarationen. Det vet vi riksdagsmän också. Därför bör man utveckla rätten till avdrag för arbetsrum eller ateljéer.

De flesta småföretagande konstnärer har svårt att leva på sina intäkter från den konstnärliga verksamheten. Det är därför angeläget att förbättra förutsättningarna för konstnärer beträffande bland annat skatter, byråkrati och krångliga regler. Det gäller momsinsbetalningar och egenavgifter. Regler som kringgärdar småföretagare måste förenklas och avskaffas. Jag vill peka på några förslag som skulle göra livet enklare för våra konstnärer.

Den av regeringen tillsatta Småföretagsdelegationens rapport innehåller en lång rad förslag som är av en sådan art att de dramatiskt skulle underlätta för småföretagen utan att ge upphov till statsfinansiella kostnader. För några år sedan presenterade delegationen 81 konkreta förslag till regelförenklningar. Större delen av de här förslagen är fortfarande inte genomförda. Jag vill uppmana regeringen att ta del av och genomföra de förslagen. Det skulle i högsta grad underlätta för konstnärer och konsthantverkare.

Ytterligare en frågan som jag vill nämna handlar om upphovsrätten. På samma sätt som företagare i andra branscher kan trygga sin försörjning med hjälp av till exempel patent och mönsterskydd måste konstnärer kunna känna sig säkra på att lagar och regler om upphovsrätt ger dem fullgod säkerhet så att deras verk blir skyddade. Så är inte fallet i dag.

Olika bidrag, stöd och ersättningsformer finns ju, och de bygger på att det ges bidrag hela tiden. Men när det finns så många olika stödformer är risken att ersättningarna går till kulturadministratörerna snarare än till kulturskaparna. Projektmedel är i hög grad knutna till institutionerna i stället för till den eller de konstnärer som ska utföra arbetet. Det finns rätt mycket statistik om detta.

Vi förordar i likhet med konstnärerna att statens stöd inriktas på att öka de yrkesverksamma konstnärernas möjligheter att få ersättning för det arbete de utför och möjliggöra att verken visas och framförs inför

publik. Villkoren för de professionella konstnärerna ska vara sådana att de kan basera sin försörjning och inbetalning till socialförsäkringssystemet på ersättning för utfört arbete.

En ökad efterfrågan på konstnärernas alster och kompetens leder till ökade arbetsmöjligheter, och därmed till ökade inkomster. I stället för selektiva stöd och bidrag ska statens åtgärder inriktas på att förbättra konstnärernas arbetsmarknad och därmed deras möjligheter att försörja sig.

Två typer av ekonomiska förhållanden är karakteristiska för konstnärssyrket. Det ena är etableringen. Det tar lång tid att etablera sig som konstnär. Det andra är att inkomsterna är så ojämna över tiden. Detta visar med tydlighet behovet av ändrade och mer individanpassade system. Samma sak gäller med de trygghetssystem vi har. Där borde man kunna ha tilläggförsäkringar som täcker inkomstförluster och ett skattesystem som gör att man kan fördela ut sina inkomster över tiden.

Pensionssystemet har redan omnämnts här, så det ska jag inte ta upp. Men det finns exempel på komplement till det allmänna socialförsäkringssystemet som kan administreras av de olika konstnärsförbunden. Exempelvis Författarförbundet har något sådant.

Herr talman! Kulturen ska vara en fri och obunden kraft i samhället och ge förutsättningar för ett kulturellt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan såväl människor som företag växa. Vi moderater har en klar och genomtänkt politik för att förbättra kulturskaparnas villkor. Vi har visat på en förändring av politiken på en rad områden och har en rad punkter om detta i våra förslag. Det skulle innebära väsentligt förbättrade arbetsförhållanden för Maj Britt Niklasson och alla landets konstnärer.

Avslutningsvis vill jag betona att det är självklart att konstnärer bör kunna basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete och inte på bidrag. Därmed försäkras kulturen också oberoende.

Anf. 108 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Med viss tveksamhet begär jag replik. Jag tycker att inlägget från Anna Lindgren är något märkligt. De flesta av de frågor hon tar upp handlar faktiskt om andra utskotts verksamhetsområden – arbetsmarknadsutskottet, skatteutskottet och socialförsäkringsutskottet. Jag märkte väldigt lite av kulturpolitik.

Men i ett fall kan jag för en gångs skull hålla med en moderat talare, nämligen i fråga om att ni är väldigt konsekventa i er politik. Ni tror att sänkta skatter löser alla problem. Om vi ska få mer kulturell mångfald och ett bättre kulturliv ska vi sänka ersättningen och bidragen till konstnärerna, föreslår ni, och sedan ska någon sorts dynamiska effekter lösa detta. Vi är tveksamma. För egen del är jag mycket skeptisk till den ståndpunkten.

Anf. 109 ANNA LINDGREN (m) replik:

Herr talman! Ja, man kan se det så. Men vi har lagt fram en politik som gäller hela politikområdet. Vi har motionerat i utskottet för att markera att vi tycker att saker och ting hänger ihop. Om vi nu i kulturutskottet ägnar oss åt bidragsgivning och tycker att vi kanske ska se på medborgarna, i det här fallet konstnärerna, på ett lite annorlunda sätt måste vi

också lyfta fram de alternativ som vi tycker är bra. Vi vet också, inte minst genom brevet från Maj Britt Niklasson och genom andra konstnärer som vi träffar – jag har jobbat i nästan 30 år inom kultur- och fritidsnämnd i Linköpings kommun, så jag har rätt goda kontakter och vet vilka villkor konstnärerna har – att det här är *ett* sätt.

I den långa debatt vi haft har väldigt många olika frågor tagits upp. Jag har tyckt att det var just detta jag ville lyfta fram. Det hör ändå till vårt område.

Anf. 110 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag har full respekt för den ståndpunkten. Men det ter sig något märkligt. Inte bara Vänsterpartiet utan samtliga andra partier ifrågasätter ju den moderata strategin på kulturområdet. Vi andra kan ha olika uppfattningar i sak och små skiljaktigheter, men ni avviker väldigt markant genom att dra bort 800 miljoner.

Om vi nu hela tiden ska sänka alla skatter – jag kan tänka mig att sänka vissa skatter som bokmomsen; det slogs jag hårt för och är glad över det lyckade resultatet – är ju frågan: Hur kan vi då tro att vi ska kunna öka anslaget till viktiga institutioner så att de faktiskt har råd att betala avtalsenliga löner, vettiga pensioner och så vidare? Någonstans ska ju dessa institutioner ha sina pengar ifrån. Vi måste hålla isär dels kulturinstitutioner som arbetsgivare, dels de enskilda kulturskaparna. Om vi nu ständigt ska minska alla skatter, det vill säga minska intäkterna, blir det också mindre pengar att fördela ut till olika kulturinstitutioner. På vilket sätt ökar det deras möjlighet att betala ut vettiga löner?

Anf. 111 ANNA LINDGREN (m) replik:

Herr talman! Vad vi säger är att man bör koncentrera statens uppgifter till de viktiga statliga uppgifterna.

När vi sedan pratar om skatten – Peter Pedersen tar själv upp detta med momsen – finns det ju dynamiska effekter i skattesänkningar. Det har vi sett dramatiskt när det gäller just bokmomsen.

Anf. 112 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! När jag var liten tog mina föräldrar med mig på *Klas Klättermus* och andra barnteatrar. Lusten till teater väcktes så att jag i tonåren sedan tittade vidare på TV-teater som *En handelsresandes död* och *Lång dags färd mot natt*. Människoödena fascinerade i de här pjäserna. Jag började låna böcker från biblioteket och i mina föräldrars bokhylla. Jag läste John Steinbeck och förstod att det fanns många olika sätt att leva sitt liv. Min musiklektion lärde mig också att förstå och älska musik.

Allt det här hände i barndomen. Det är ju så: Om man får ta del av vårt rika kulturutbud redan i barndomen tar man ofta med sig intresset in i vuxenlivet. Då får man också möjlighet att leva ett rikare liv.

Detta är huvudorsaken till att vi i Folkpartiet tycker att det är mycket viktigt att barn och ungdomar ska ha god tillgång till ett rikt kulturutbud och vara prioriterade i kulturpolitiken. Genom barnen kan vi lägga grunden för framtidens nya kulturmönster. Bland dem som är unga i dag finns den kulturellt medvetna publiken för morgondagen. Här finns också framtidens kulturskapare.

För många ungdomar är kultur intimt förknippad med en livsstil. Kulturen blir därför en del av själva identiteten. Behovet av upplevelser är en viktig del av ungdomars vardag. Här kan den professionella konsten få stor betydelse och bli ett komplement till det kommersiella utbudet. För barns och ungdomars intresse för museernas samlingar och utställningar spelar museipedagogerna en stor roll. TV:s såpoperor och serier i all ära, men det är väldigt bra om man som ung också upptäcker teatrar som Galeasen, som finns här i Stockholmsområdet, och alla andra fria teatergrupper som gör ett jättejobb och som verkligen kan väcka intresset hos tonåringar med en mycket bra och tuff form av teater.

Sedan är det, icke att förglömma, väldigt bra för en bygd om den kan få en koppling till en ny ungdomskultur eller populärkultur. Musik- och kulturskolorna ger barn och ungdomar möjlighet till ett mer individuellt kulturutövande och främjar deras förståelse av kultur. Ett exempel är att flera frontfigurer i Sveriges nya exportnäring popmusikbranschen har vittnat om att den kommunala musikskolan har varit betydelsefull i deras utveckling. Folkpartiet anser därför att musik- och kulturskolornas verksamhet ska stödjas och stimuleras så långt som möjligt.

När det gäller den lokala kulturen är det väldigt viktigt att man satsar på lokaler för rockmusik och pop. Det kan få stor betydelse för ortens unga, både för publiken och för dem som själva vill pröva sina möjligheter att bli artister. Några av de senaste årtiondenas mest kända personer från mitt hemlän Gävleborg har skapat sig sina namn just inom sång och musik. Vi har populära och folkkära artister som Monica Törnell och Tomas Ledin, och själva förekomsten av dessa artister från vårt län har stärkt självkänslan hos oss. Vi har teaterskådespelare som Rolf Lassgård och andra personer som för ut Gävleborgs budskap runtom i landet. Detta stärker helt klart självkänslan hos ett län som Gävleborg.

Kulturen är i sig en kreativ verksamhet, och en skapande och utvecklande verksamhet inom kulturområdet sprider sig gärna till andra områden på orten. Det är bättre för ett företag att komma till en ort med ett levande kulturliv, för där blixtrar och lever ortens befolkning. Människorna är glada och nöjda att bo där.

När det gäller kunskap och bildning har alla människor rätt till detta. Kunskap och information är en viktig del av livet. Bildning har under senare år nedvärderats, och detta vill vi ändra på. Respekten för kunskap måste få en renässans. En reformation av skolan är en hörnsten i detta arbete; en aktiv kulturpolitik är en annan. Kunskap är frihet – såväl för den enskilde, som slipper lita på auktoriteter, som för samhället i stort, som kan ta upp kampen mot populism och auktoritära läror. Inte minst när det kommer fram främlingsfientliga partier som Sverigedemokraterna och kommer in i fullmäktigeförsamlingar här och var gäller det att ha koll på sin historia och den kultur som finns runtom oss.

Skolan är en av samhällets viktigaste kulturinstitutioner. Den ska förmedla kunskap och bildning och vara en kreativ miljö där eleverna får skapa själva. Det är en viktig förutsättning för lärande. Genom skolan kan också alla barn och ungdomar nås av professionella kulturutövare och därigenom få se teater och film och höra musik av hög kvalitet, såsom jag fick när jag var liten. Alla barn och ungdomar bör också under sin skoltid få några skönlitterära verk som gåva, böcker som sedan kan

följa med dem ut i livet, som uppmuntran att ta del av litteratur. Dessutom är det bra för den egna förmågan att hantera det svenska språket.

Det är också viktigt att man får ta del av musikupplevelser i form av konserter och även teaterföreställningar.

Jag vill också peka på att studieförbunden utgör ett viktigt nav i kulturens infrastruktur. Genom studieförbundens rikstäckande nätverk skapas diskussioner, debatter, föreläsningar, studiecirklar och utställningar över hela landet. Den lokala närvaron gör studieförbunden unika i deras möjligheter att arrangera kulturaktiviteter även på mycket små orter. Det märker jag hemma i Hofors. De har en stor verksamhet.

Studieförbundet Vuxenskolan där Folkpartiet är en av grundorganisationerna är landets största kulturarrangör med 50 000 arrangemang per år med 3 miljoner deltagare. Det är en stor del människor som tar del av deras verksamhet.

Folkbildningsrådet har fått statens uppdrag att fördela folkbildningsanslaget till studieförbund och folkhögskolor. Genom ett principbeslut har rådet låst fast anslagen på ett sätt som missgynnar studieförbundens tillväxt. Det tycker vi i Folkpartiet är olyckligt. Det drabbar exempelvis idrottens studieförbund Sisu.

Det fria ordet är navet i liberal kulturpolitik. Litteraturen är en unik källa till kunskap, förståelse och fördjupning. I denna tid av blixtnabba förändringar erbjuder boken en fristad för eftertanke och stillhet.

Det behövs satsningar på litteratur och läsande eftersom läsandet och läsförståelsen minskar i dag. Bibliotek är en kulturinstitution och en kunskapsbank som har fortlevt genom årtusenden. I kommuner och kommundelar fungerar de som lokala kulturcentrum och har en nyckelfunktion när det gäller att motverka segregation och kunskapsklyftor. Folkpartiet slår därför vakt om alla människors möjlighet till kostnadsfria boklån ur ett rikt bestånd.

Folkpartiet vill ge folk- och skolbiblioteken ytterligare 13 miljoner kronor i utökade resurser för bokinköp. Biblioteken på små orter bör prioriteras. Satsningen finansieras delvis genom att En bok för alla koncentrerar sig enbart på utgivningen av barn- och ungdomslitteratur och upphör med vuxenutgivningen. Det beror på att det inte finns samma behov av en subventionerad vuxenutgivning nu när bokmomsen glädjande nog har sänkts.

Folkpartiet har länge föreslagit en sänkning av bokmomsen för att medverka till en sänkning av bokpriserna. De första utvärderingarna visar också att bokmomssänkningen har medfört sänkta priser och ökad bokförsäljning. Inte minst studenter har gynnats av reformen.

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att Folkpartiet anser att förhandsgranskningen av vuxenfilmer ska avskaffas. Det enda skälet till statlig granskning av film ska vara att sätta åldersgränser för den granskade filmens publik. Det skulle innebära att biofilm som inte har granskats ej heller får visas för barn och ungdom. Vi anser att ytterligare en åldersgräns på 18 år bör införas. Genom förslaget minskas Statens biografbyrås uppgifter avsevärt varför vi i Folkpartiet anser att dess anslag kan dras ned med 3 miljoner kronor.

Herr talman! Jag står bakom Folkpartiets samtliga reservationer men för att vinna tid avstår jag från egna yrkanden.

Anf. 113 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Det har varit en lång, lugn och städad kulturdebatt. Man har hunnit bli både hungrig och frusen. Jag har inga förhoppningar om att elda upp er med mitt inlägg. Möjligen kan jag elda upp och värma mig själv lite.

I detta betänkande hanteras tre motioner som berör hemslöjden i Sverige. Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund, SHR, är den ideella organisationen. Jag ska i mitt anförande uppehålla mig främst vid den ideella organisationen med dess anslutna läns- och lokalföreningar.

Jag har inget yrkande vad gäller budgetramarna i betänkandet, även om lusten finns. Jag vill dock göra utskottet uppmärksam på en del frågor inför kommande budgetarbete.

Intresset för hemslöjd ökar, inte minst bland unga människor. Idrotten fångar upp många ungdomar, dock inte alla – det är viktigt att påpeka. I min motion Kr306 pekar jag på hemslöjdsrörelsens möjligheter i samhället. Jag ska här och nu lyfta fram fem områden.

För det första vill jag lyfta fram slöjden som mötesplats. I hemslöjdsföreningarna samlas människor i alla åldrar – fritidsslöjdare, deltidsslöjdare, heltidsslöjdare och allmänt slöjdintresserade. Till den sistnämnda gruppen hör jag. Jag brinner mycket för slöjd.

För det andra vill jag lyfta fram slöjden som ett verktyg för ökad folkhälsa. Många människor, både unga och äldre, känner oro och stress i sin vardag. Slöjden kan hjälpa människor att finna ro och harmoni. Den kan också vara en del i rehabiliteringsarbetet för många människor.

För det tredje kan slöjden vara ett verktyg i integrationsarbetet. Slöjden är gränsöverskridande och ska naturligtvis användas i integrationsarbetet. Slöjden borde också vara självskriven som en del i kulturskolorna runtom i landet. Det kanske vi alla kan hjälpas åt att verka för.

För det fjärde vill jag ta upp slöjden som näring. Fler och fler slöjdare kan driva egna företag. Det är glädjande och har stor betydelse, inte minst för näringsutvecklingen på landsbygden.

För det femte vill jag ta upp slöjdens kunskap som en del i ett framgångsrikt designarbete.

Herr talman! Sverige ska bli världsbäst på vissa delar inom designområdet fram till 2005. Det är inte jag som har hittat på det utan det är näringsministerns uttalande. Det är en stor utmaning men fullt möjligt.

Sverige har en stolt formgivningstradition att bevara. Vi har ett gott rykte internationellt. Det finns en positiv bild av Sverige som föregångsland inom formgivning. Vi är kända för att det vi gör borgar för kvalitet och är brukarvänligt. De produkter som har gjort Sverige berömt i formgivningsskretsar har haft sitt ursprung i det säregna för Sverige: svenska råvaror, svenskt hantverk och svensk tradition.

Samarbetet mellan formgivare och industrin har mycket gamla anor i Sverige. Svenska Slöjdföreningen som från 1976 heter Föreningen Svensk Form startade sin verksamhet så tidigt som 1845.

Den kunskap som finns inom Svenska Hemslöjdsföreningens Riksförbund och bland slöjdare och konsthantverkare runtom i landet är en drivkraft och behövs i arbetet för en framgångsrik svensk formgivning och design. Ett utvecklingsarbete med både tekniskt och konstnärligt innehåll måste ständigt pågå för att Sverige ska lyckas ha kvar sin position i internationella sammanhang.

Herr talman! Slöjden har unika möjligheter och är en stor källa att ösa ur. Basen är hemslöjdsföreningarna med sina lokalavdelningar och alla dess engagerade medlemmar.

Jag vill vara tydlig och påpeka att utan ett starkt riksförbund som kan samla och utveckla organisationen, ta initiativ till och driva projekt och på olika sätt synliggöra slöjden i samhället kommer vi inte att lyckas med allt det jag har nämnt. Syns man inte så finns man inte, lyder ett talesätt.

Det jag nu har anfört vad gäller hemslöjdens möjligheter att vara en kraft i samhällsutvecklingen på flera viktiga områden hoppas jag att utskottet tar med sig, åtminstone de flesta av ledamöterna, inför kommande budgetarbete, så att hemslöjdsrörelsen får möjlighet att leva upp till visionen att ge alla människor möjlighet att känna glädjen, nyttan och skönheten med slöjden.

Anf. 114 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Den här debatten har varit, som vanligt är i kulturutskottets debatter, både vacker, rik på stora kärleksdeklarationer till kulturen och egentligen förtvivlad. Vi vet alla att om det inte finns pengar så visar vi inte respekt och uppskattning för kulturen hur många stora ord vi än använder. Så länge hierarkin i den svenska politiken placerar kulturen i tiggarklass kan vi berätta vilka vackra historier som helst. Vi kan slå oss för bröstet av kärlek till kulturen, men vi gör absolut ingenting.

Jag kan upprepa vad jag redan sagt massor av gånger. Det här är ett dåligt lapptäcke. Man syr på ett ställe och det spricker på tio andra ställen. Varje vecka kommer signaler om kriser. Det handlar om Norrbottensteatern, eller som Tomas Bolme säger i dag, om scenkonsten i allmänhet, eller om en orkester i Örebro eller om Drottningholmsteatern. Hur kan vi då fortsätta att tala vackert om kulturen? Jag fattar inte det.

Jag är dissident i kulturfrågor och kommer att vara det så länge jag orkar tala och skriva. Jag accepterar inte den praktiska nedvärderingen av kulturen som utgör mönster i svensk politik.

Varför inte, med tanke på den berömda jämförelsen mellan AMS och kulturen, en gång för alla rätta till de brister som finns i kulturens ekonomi? Ja, säger socialdemokraterna, vi har redan gjort det. I vilken utsträckning? Små droppar i havet. Vi är långt ifrån en korrigering av de strukturella bristerna i kulturens ekonomi, mycket långt ifrån. Under tiden äter AMS varje år upp miljard på miljard. Ja, säger socialdemokraterna, men vi har ju ökat kulturanslagen. Om man ökar från minus tio till minus sju kan det verka väldigt mycket, men det är fortfarande minus. Man börjar från en så låg nivå att de 600 miljoner, som man slår sig för bröstet och är så stolt över, inte betyder någonting.

Mina före detta elever från Dramatiska institutet och från Danshögskolan har samma ekonomi i dag, efter 20 år med stora framgångar i yrket, som de hade när de slutade skolan. De har en dålig ekonomi. Jag vill inte träffa dem och tala vackert om kulturen. Jag står på deras sida. Jag tycker inte att vi har rätt att här systematiskt döma stora grupper till mycket låga inkomster. Det är vad vi i praktiken gör. Då ska vi åtminstone ha modet att säga det. Vi ska sluta snacka vackert och i stället erkänna att verkligheten är mycket dyster.

Det sägs ibland att vi har en bra finansiering av kulturen i jämförelse med andra länder. De jämförelserna är mycket svåra att göra över huvud taget. Glöm inte heller att Sverige är ett land med liten befolkning och ett litet språkområde, men med en enorm yta.

En turné i Sverige kostar betydligt mer än en turné i ett tätbefolkat land. En bok som publiceras i Sverige kostar mycket eftersom detta är ett litet språkområde och boken inte kan publiceras i så stora upplagor att den automatiskt täcker sina kostnader ens om den är en succé.

Om vi vill ha en svensk kultur och om vi vill att det svenska språket ska utvecklas måste vi acceptera kostnaderna för de speciella villkor som Sverige har. Jag tycker att det är en av politikens viktigaste uppgifter. Det gäller vår kollektiva identitet, och denna kollektiva identitet kan inte få en stark grund om vi inte skapar en hållbar ekonomi för den.

Jag ska inte yrka på någon särskild reservation, men jag ställer mig självklart bakom Folkpartiets reservationer. Jag vill bara säga att så länge jag orkar tala och skriva kommer jag att med oändlig envishet påminna er och många andra om dessa mycket obehagliga fakta.

Det finns en sak till som jag skulle vilja tala om lite grann. Det gäller Forum för levande historia. Jag vet att den snart börjar sin verksamhet. Vi är alla överens om att det är viktigt att denna verksamhet kommer i gång, och där använder vi inte för stora eller för vackra ord utan det är helt korrekt.

När det gäller innehållet har vi fortfarande mycket ofta i våra relationer till det förflutna, till västerlandets förflutna, en tendens att bara se högerextremismen. Vi måste också komma ihåg blodbadet, lidandena och folkmorden som vänsterextremismen står för. Och kom ihåg att när Milošević inte längre kunde leda sitt land som kommunist blev han extremnationalist. Det gick jättebra att sätta i gång en förskräcklig förintelse av det egna folket, den egna kulturen, det egna landet. Det finns ingen skillnad mellan dessa extrema rörelser trots att de talar olika språk.

Det finns ytterligare en sak som vi måste ta fram när vi diskuterar arbetsuppgifterna för Forum för levande historia.

Det är en mycket viktig del av debatten. Det gäller alla former av fanatism; religiös fanatism, ateistisk fanatism, kristen fanatism, muslimsk fanatism, judisk fanatism och som sagt även den ateistiska. Den har inte verkat så väldigt hårt under den senaste tiden, men jag har fått uppleva den när jag var liten – när vi inte fick gå till kyrkan under det som vi kallar för den stora veckan, alltså veckan före påsk. Man låste in oss i gymnasiet så att vi inte skulle kunna gå till mässan. Vi var inte så väldigt troende, utan det är bara så att våra ortodoxa mässor är mycket vackra och även fantastiska mötesplatser. En ortodox kyrka är en kyrka fylld med glädje. Titta på de ryska kyrkorna! De ser ut som stora sagoleksaker och slott från drömmarna. Men det var förbjudet. Vi skulle inte gå till kyrkan. Kyrkan skulle presenteras bara som opium för folket. När jag biktade mig för sista gången, när jag var 18 år, och sade till prästen: Jag tror att jag inte tror på Gud! så såg jag rädslan i hans ögon. Han trodde att jag var skickad av hemliga polisen. Det var jag inte, utan jag hade mina tvivel. Men den mannen åkte in i fängelse veckan efter den där sista rumänska bikten. Sedan hade jag min lilla ateistiska period.

De här sakerna måste vi jobba systematiskt och på djupet med. Därför är det bra att Forum för levande historia snart börjar sin verksamhet.

Prot. 2002/03:34
11 december

Anf. 115 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har den största respekt för Ana Maria Nartis stora engagemang i kulturfrågor. Jag har också en kort fråga när det gäller den första delen, angående ekonomi på kultursidan.

Ana Maria Narti beskriver budgeten som ett lapptäcke som spricker i skarvarna. 600 miljoner kronor, som den socialdemokratiska regeringen tillsammans med våra samarbetspartier har satsat under den gångna mandatperioden, skulle enbart vara ett steg från minus tio till minus fem. Nu föreslår det parti som Ana Maria Narti företräder en ökning med 0,6 % i förhållande till regeringens förslag på kulturområdet.

Min fråga är enkel: Står Ana Maria Narti bakom det budgetförslag som Folkpartiet har lagt fram när det handlar om budgetramen på kulturområdet?

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 116 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Herr talman! Jag har ett enkelt svar på en enkel fråga: Ja, därför att jag hoppas att kunna påverka mitt parti till mycket större satsningar mycket snabbt.

Det finns ett kulturpolitiskt program som är undertecknat av mig men som bär Folkpartiets symbol. Det använde jag mig av under valkampanjen, och jag ska göra allt som jag kan för att det kulturpolitiska programmet mycket snabbt ska omvandlas i betydligt större belopp. Det är därför jag säger att jag är dissident i kulturpolitiken.

Anf. 117 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag har begärt ordet för att kort beröra tre olika områden.

För det första har jag i en enskild motion lyft fram betydelsen av de allmänna samlingslokalerna, som var och en är en betydelsefull mötesplats. Det är bygdegårdar, bystugor, folkets hus, ordenshus och andra samlingslokaler som är öppna för alla demokratiska krafter. Här möts människor för studier, amatörkultur, fester och föreningsmöten. Här framträder professionella musiker, skådespelare, bildkonstnärer och författare. Här diskuteras bygdens utveckling. Trots allt ideellt arbete som görs av människor i bygden krävs kontanta medel för att rusta och göra samlingslokalen tillgängligare. Statsbidraget är mer än väl motiverat.

Jag tycker att regeringen har visat en njugethet gentemot samlingslokalerna. Den verkar inte riktigt ha insett deras betydelse, och det beklagar jag. Förra året höjdes efter kulturutskottets insatser regeringens förslag på 19 miljoner kronor till 29 miljoner kronor. Det var bra, om än otillräckligt. I år ville regeringen ta bort 2 ½ miljoner av redan otillräckliga bidrag, vilket nu åtminstone återställs genom kulturutskottets insats. Centerpartiet har under många år arbetat för att höja statsbidragen till allmänna samlingslokaler – för 2003 med 37 ½ miljoner kronor utöver riksdagsmajoriteten. Mitt engagemang i Bygdegårdarnas Riksförbund ger insikt i att detta är mycket angelägna frågor och att behovet av stöd är mycket stort.

Jag skulle vilja passa på att ställa en fråga till Socialdemokraternas taleskvinna, Annika Nilsson, när det gäller de allmänna samlingslokalerna: Borde inte vi kunna vara överens om att försöka få bort den njugghet som regeringen visar och få regeringen på lite annat humör när det gäller synen på samlingslokaler?

Det finns en samlingslokalutredning som nu arbetar. Om Annika Nilsson inom sitt parti och jag inom Centerpartiet – för mig är det inte svårt – och dessutom flera i den här salen representerade partier skulle kunna agera så att vi fick ett betydligt lyft och en betydlig höjning av det statliga anslaget så kanske vi skulle kunna få en majoritet för det. Det vill jag och Centerpartiet mycket aktivt medverka till.

För det andra vill jag understryka att en satsning på Filmberget i Grängesberg i Dalarna är viktig. Det är också viktigt att den fullföljs ordentligt. Ludvika kommun med flera engagerar sig förtjänstfullt för att så ska bli fallet. Jag stöder de reservationer som avgivits av Centerpartiets Birgitta Sellén och som rör filmvårdscentralen i Grängesberg. Jag har i en enskild motion lyft upp de frågorna och ser fram emot att vi utnyttjar de lokaler och den kompetens som finns i Grängesberg för en samlad, rejäl satsning på ett filmcentrum i Filmberget.

För det tredje, herr talman, anser jag att det behövs ett nationellt uppdrag till Sveriges Film- och biografmuseum i Säter i Dalarna. Stora samlingar har donerats dit. Där finns också en biografssalong där ett 50-tal personer åt gången kan se film och prova på biografstolar från olika epoker. Museet är unikt, och en stor nationell tillgång som 1995 tilldelades en Guldbagge för kreativa insatser. Jag hoppas att i en nära framtid återfinna Film- och biografmuseet i Säter på listan över nationella uppdrag. Jag har fört fram frågan till kulturministern och jag har fått ett allmänt hållt positivt svar. Men det räcker inte, utan det krävs handling. Detta måste upp på listan för nationella uppdrag. Det kommer jag att fortsätta arbeta för.

Herr talman! Jag har inga yrkanden, men jag har fått framföra för mig tre viktiga frågor, och jag hoppas få ett bra debattutbyte med Annika Nilsson där vi kan enas om satsningar på samlingslokaler.

Anf. 118 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Genom åren som har gått tror jag att den socialdemokratiska gruppen i kulturutskottet verkligen har visat sitt stora intresse för samlingslokaler. Vi har ett stort engagemang i dessa frågor. Under årens lopp har det kommit några förslag från regeringen som inneburit borttagande eller neddragningar. Från den socialdemokratiska gruppen har vi kunnat plocka fram nya pengar som vi gjorde 1998 och även förra året då vi ökade på med 10 miljoner. I år har vi tagit bort den neddragning som regeringen har föreslagit. Kenneth Johansson kan vara fullständigt övertygad om att det engagemang som han har för samlingslokaler delas av den socialdemokratiska gruppen.

Jag kan lova att jag ska försöka sprida engagemanget till regeringen. Jag kan önska Kenneth Johansson lycka till med att försöka få samma samlade bild från den borgerliga gruppen. Det finns ju ett parti i den borgerliga gruppen som inte alls tycker att detta är speciellt viktigt.

Anf. 119 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag sade i mitt anförande att kulturutskottets majoritet har tagit regeringen i örat i vissa delar när det gäller de alldeles galna besparingarna på detta område. Det ska ni ha ett tack för. Men det är helt otillräckligt. Det var det som var min poäng. Centerpartiet avsätter 37,5 miljoner kronor mer än vad ni i majoriteten i kulturutskottet har kommit fram till. Vi har föreslagit 37,5 miljoner kronor mer för att vi ska kunna lyfta fram samlingslokalen som en demokratisk mötesplats med stor betydelse för bygdens utveckling och där man kan ha sina möten. Jag tror faktiskt att vi har ett gemensamt intresse av att stimulera en sådan utveckling.

Det är bra det ni har gjort, men det är fullständigt otillräckligt. Det tycker jag vi ska ha med oss. Om vi hjälps åt över partigränserna via Samlingslokalutredningen, arbete här och olika lobbyaktiviteter tror jag att vi kan få förståelse.

Jag vet hur det var när vi hade en icke-socialistisk regering i detta land. På anslaget för allmänna samlingslokaler fanns det betydligt mer många av de år som Centerpartiet hade inflytande i regeringen. Vi vill komma tillbaka dit.

Anf. 120 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Herr talman! Precis som Kenneth Johansson säger pågår det en samlingslokalutredning. Jag tycker att det ska bli väldigt intressant att se vad utredningen kommer fram till. Jag tror inte att det bara handlar om nivån på anslaget, även om jag precis som Kenneth Johansson önskar att vi kunde satsa mer på detta område. Men allt handlar ju om prioritering när man lägger fram budgeten som en helhet. Inriktningen på anslaget ska vara det bästa i fråga om vad som ska stimuleras och inte ska stimuleras. Jag ser fram emot utredningen och arbetet. Jag vet att Centerpartiet och Kenneth Johansson har ett stort engagemang i frågorna. Jag kan lova att även vi har det.

Anf. 121 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag summerar inlägget med att vi är överens om att samlingslokalerna har stor betydelse, och att vi är överens om att Samlingslokalutredningen har en viktig uppgift i att ta fram underlag för kommande beslut och ställningstaganden. Jag har också hört att det finns en ambition hos Socialdemokraternas talesman att tillsammans med mig och många andra agera aktivt för att vi ska kunna höja det anslag som i dag är alldeles för lågt enligt min uppfattning. Jag tror inte att jag kommer längre i denna diskussion.

Anf. 122 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Herr talman! Göteborgsoperan invigdes 1994. Under åren har många av Västra Götalands en och en halv miljon invånare kunnat glädjas åt en stor och blandad repertoar. Göteborgsoperan har nu inlett sin nionde säsong sedan invigningen 1994. Som en del av repertoaren står jag här i kammaren med en motion från oss socialdemokratiska riksdagsledamöter i Västsverige. Jag måste säga att det inte är av glädje som jag står här, eftersom jag åter måste konstatera att Göteborgsoperan har fått otillräckliga medel för att bedriva sin verksamhet.

Herr talman! I vår motion "Göteborgsoperan" visar vi hur kultur genom Göteborgsoperans förtjänst spridits till en bred befolkningsgrupp som kanske inte annars hade kommit i kontakt med dans, sång och musik i denna form. Göteborgsoperan har målsättningen att bli ett av de mest intressanta operahusen i Europa och en ambition att verkligen nå ut till alla, inte bara geografiskt utan också verksamhetsmässigt. Studierna visar att man är på god väg. Över 30 % av den vuxna befolkningen i Göteborg med omnejd gör minst ett besök per år på Göteborgsoperan.

Bristande finansiering av driften har redan från starten varit ett stort problem för Göteborgsoperan. Visserligen fick verksamheten ett nödvändigt tillskott genom en utökning av det statliga verksamhetsbidraget med 9 miljoner kronor förra året. Det är vi djupt tacksamma för. Dessvärre är utökningen långt ifrån tillräcklig.

Herr talman! Vid jämförelser med till exempel Kungliga Operan i Stockholm visar det sig att Göteborgsoperan har alltför begränsade resurser. Självklart argumenterar jag inte emot Kungliga Operan. Tvärtom! Jag uppskattar och är stolt över att vi har en magnifik nationalscen i Sverige. Jag vill endast påpeka att det offentliga bidraget till de konstnärliga och tekniska resurserna utifrån ett verksamhets- och publikperspektiv är betydligt mindre för Göteborgsoperan än för andra musikteatrar. Det bekräftas av Statens kulturråd i rapporten *Från Sevilla till Duvemåla*.

En ekonomi som inte är i långsiktig balans riskerar att som konsekvens få en betydande försämring av både bredd och kvalitet. Riskerna är överhängande att Göteborgsoperan tappar den position som nu uppnåtts bland både publik och kritiker.

Herr talman! Det vore på sin plats med ett förtydligande om hur riksdagen ser på Göteborgsoperans framtid. I förra årets budget för utgiftsområdet hade man från kulturutskottet och riksdagen stor förståelse för Göteborgsoperans verksamhet. Då underströks vikten av en ökad medeltilldelning. Kulturrådet ökade bidraget, vilket var bra, men det var långt ifrån tillräckligt.

Visst är det så som utskottet menar att det ankommer på Kulturrådet att besluta om huruvida ytterligare nivåhöjning ska göras av bidraget inom ramen för anslaget. Men det skulle vara välbehövligt om kulturutskottet fullföljde ansvaret för Göteborgsoperan. Helst hade jag velat se ett bifall till en medelsfördelning. I varje fall hade jag velat att kulturutskottet som förra året gjort en ordentlig markering som ökade medlen till Göteborgsoperan.

Om Göteborgsoperan inte får ekonomiskt tillskott finns det få vägar att gå. Då kommer biljettprishöjningar som ett brev på posten, och operan riskerar att få en lyxstämpel. Det kan ju inte vara regeringens mening att en verksamhet som i dag har ambitionen att nå ut till alla endast ska bli för ett fåtal.

Herr talman! Jag lovar att återkomma i nästa års debatt. Då hoppas jag att man kommer att tillgodose Göteborgsoperan. Om jag hade kunnat anmäla mig på talarlistan i dag hade jag gjort det.

Anf. 123 ANNIKA NILSSON (s) replik:

Herr talman! När kulturutskottet förra året behandlade budgeten hade vi en total ökning under anslaget till den verksamhet som Göteborgsoperan ingår i. Kulturutskottet gjorde en öronmärkning och visade vad som

var extra viktigt. I år har vi ingen ökning av anslaget. Det innebär att man om man skulle öronmärka en ökning i år skulle få dra ned någon annanstans. Det är vi inte beredda att ta initiativ till.

Jag vill försäkra Claes-Göran Brundin att frågan om Göteborgsoperan, som har en fantastisk verksamhet, är mycket angelägen för den socialdemokratiska gruppen i kulturutskottet. Vi kan förhoppningsvis komma tillbaka med mer positiva besked i kulturbudgeten nästa år.

Anf. 124 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Herr talman! Jag tackar för det, Annika! Då tycker jag att vi, både jag, du och övriga kamrater i kulturutskottet, arbetar för att vi ska få en ökning till stånd och att vi av de pengarna ska se till att vi ska kunna använda en del till Göteborgsoperan.

Anf. 125 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Jag vill verkligen önska Claes-Göran Brandin lycka till i det här lobbyarbetet. Det är ju så att Folkpartiet som parti redan är övertygat om att Göteborgsoperan ska ha mer. Dessutom är enstaka moderater det också. Kan Claes-Göran Brandin få med sig tillräckligt många socialdemokrater så börjar det ju närma sig, kanske, att vi skulle kunna lyckas.

Men jag tror att det viktigaste faktiskt är att övertyga kulturministern. Nu har hon tyvärr gått och lyssnar inte på Claes-Göran Brandins välvalda ord om Göteborgsoperan, men det är ju i år som förra året: Det är ju från departementet förslagen från början kommer, och det är ju där snällheten bedrar visheten i den här frågan – höll jag på att säga. Utskottet försökte sedan förra året rätta till en del. Från Folkpartiets sida har vi i ett par år nu haft ökade anslag till Göteborgsoperan men blivit nedröstade av bland andra Claes-Göran Brandins partikamrater.

Anf. 126 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik:

Herr talman! Ja, jag vet inte riktigt vad jag ska säga. När det gäller Moderaterna kan jag säga att det finns vissa enstaka moderater, men i övrigt har ju Moderaterna inte mer pengar till den här verksamheten. Det är i så fall någonting annat de tänker spara på.

När det gäller Folkpartiet finns det mer pengar till den här verksamheten, men om man tittar på statsbudgeten som helhet och det budgetförslag som helhet som Folkpartiet har lagt fram så är väl frågan var man kommer att ta de här pengarna. Det är ju alltid så: Man tar från det ena och ger till det andra, och det är väl också på det viset som Folkpartiet har gjort den här budgeten.

Men jag hoppas innerligt att vi ska kunna samordna och att vi ska kunna få mera pengar till Göteborgsoperan, för den är nödvändig. Anledningen till att jag har engagerat mig i Göteborgsoperan så mycket som jag har gjort – jag tror att det är tredje gången jag står i den här talarstolen – är just att Göteborgsoperan är en opera för alla människor i samhället, oavsett vilken storlek man har på plånboken, och det är det jag tycker är viktigt och något som man ska behålla.

Anf. 127 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Det var ett tämligen halsbrytande hopp från ämnet, Göteborgsoperan, till hela statsbudgeten. Men vi har faktiskt en budget som går ihop och är finansierad, även den ökning som vi har på hela kulturområdet inklusive miljonerna till Göteborgsoperan. Jag kan glädja Claes-Göran Brandin med att jag även som landstingsråd i Halland ivrigt verkade för, och faktiskt lyckades med, att landstinget i Halland skulle bidra med pengar till Göteborgsoperan. Sedan blev det av andra skäl så att landstingen inte gick in, men det här är en angelägenhet som vi uppenbart har gemensam.

Anf. 128 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Jag tycker att det känns roligt att få vara sista talare igen, och jag har glatt mig åt att se herr talmannens uppskattning av våra framträdanden. Det känns ju roligt och berikande!

Kulturen skapas ute i samhället. Vi har fått lära oss att kultur betyder odling. Då kan vi se som vår uppgift att vi ska gödsla och ge stöd. Jag tror att det, precis som Anne Ludvigsson säger, finns kultur långt ute i nejderna som spirar och som behöver få sitt stöd, och just nu ska vi också vara slöjdare och slöjda ihop en budget som håller i framtiden.

Efter att vi har fått lära oss vad kultur betyder skulle jag vilja vara lite pedagog också, herr talman, och så skulle jag vilja lära er två nya ord till. Det ena är amatör, och det andra är professionell. Från Miljöpartiets sida hade vi en liten motion som har blivit behandlad, som handlade om ökat stöd till amatörverksamheterna. Eftersom amatör är ett ord som är hämtat från franskans *aimer*, som betyder älska, så är det så att de som sysslar med amatörverksamhet gör det de älskar, till skillnad från dem som är professionella, som verkar där de har en förtjänst och en vinst. Det är därför vi har gått emot att vi ska göra någon förändring i den lagstiftning som i dag finns om den professionella boxningen. Vi har nog med våld och vi har nog med folk som tjänar pengar på våld utan att vi ska behöva stödja det i form av proffsboxning.

Tidigare i dag nämndes kulturens identitetsskapande funktion. Ja, det är utan tvekan så att kulturen har en stark identitetsskapande funktion. Det visar historien på gott och ont. Detta identitetsskapande finns på lokal och regional nivå och betyder otroligt mycket för bygdernas utveckling. Men även i nationellt hänseende är det en viktig faktor, och i ett pluralistiskt samhälle, där det finns många olika minoriteter – språkliga, etniska, religiösa och andra kulturyttringar – är det också väldigt viktigt att de får möjlighet att få ett stöd. Därför är det mycket glädjande att se att vi satsar på den finskspråkiga teatern och att den samiska och den romska kulturen ska få ett ökat stöd. De resandes kultur nämns inte, men jag förmodar att den förhoppningsvis är inbakad i den romska. Det är ett stöd som uttalat ska vara ett första steg. Regeringen har ju sagt att det behövs ytterligare insatser för att utveckla kulturpolitiken för minoriteterna. Det ser jag fram emot och vill gärna vara med och stödja i framtiden.

Litteraturen är onekligen hotad, av såväl teknik som andra skäl. Jag ser alltså med stor glädje att vi lyckades bevara stödet till de små bokhandlarna.

Jag tycker att det fanns ett bekymmer när det gällde kulturmiljösatsningen i det budgetförslag som föreligger, men det hoppas jag att vi får återkomma till vid ett annat tillfälle och att vi får ta hand om detta i departementsfrågorna. Tyvärr har vi inte ministern här.

Prot. 2002/03:34
11 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 7 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.18 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 1 (Nya kulturpolitiska mål)

1. utskottet
2. res. 1 (fp)

Votering:

280 för utskottet

42 för res. 1

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 52 m, 31 kd, 24 v, 20 c, 15 mp

För res. 1: 42 fp

Frånvarande: 6 s, 3 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 2 (Efterlevnaden av de kulturpolitiska målen och frågan om strukturer för kulturpolitiken)

1. utskottet
2. res. 2 (v)

Votering:

266 för utskottet

26 för res. 2

29 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 52 m, 10 fp, 31 kd, 20 c, 15 mp

För res. 2: 2 fp, 24 v

Avstod: 29 fp

Frånvarande: 6 s, 3 m, 7 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Helena Bargholtz, Eva Flyborg och Lars Tysklind (alla fp) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Utgångspunkten för kulturpolitiken)

1. utskottet

2. res. 4 (m)

Votering:

232 för utskottet

53 för res. 4

37 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 5 fp, 30 kd, 24 v, 20 c, 15 mp

För res. 4: 52 m, 1 kd

Avstod: 37 fp

Frånvarande: 6 s, 3 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Helena Bargholtz och Eva Flyborg (båda fp) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 8 (Långsiktighet i anslagsgivningen, m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (kd)

Votering:

290 för utskottet

30 för res. 8

1 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 52 m, 41 fp, 24 v, 20 c, 15 mp

För res. 8: 30 kd

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 6 s, 3 m, 6 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 9 (Principer för anslagsuppräknings)

1. utskottet

2. res. 9 (fp, kd)

Votering:

242 för utskottet

73 för res. 9

6 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 138 s, 51 m, 18 v, 20 c, 15 mp
För res. 9: 42 fp, 31 kd
Avstod: 6 v
Frånvarande: 6 s, 4 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 33 (Fri entré på de centrala museerna)

1. utskottet
2. res. 17 (fp, kd, c)

Votering:

178 för utskottet

92 för res. 17

52 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 2 m, 1 kd, 24 v, 13 mp

För res. 17: 42 fp, 30 kd, 20 c

Avstod: 50 m, 2 mp

Frånvarande: 6 s, 3 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Tobias Billström (m) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Per Landgren (kd) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 40 (Teknisk kompetens vid filmvårdscentralen i Grängesberg)

1. utskottet

2. res. 23 (v, c)

Votering:

277 för utskottet

44 för res. 23

1 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 52 m, 42 fp, 30 kd, 15 mp

För res. 23: 24 v, 20 c

Avstod: 1 kd

Frånvarande: 6 s, 3 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 41 (Utredning om ett framtida svenskt nationalarkiv för den rörliga bilden)

1. utskottet

2. res. 24 (kd, v, c)

Votering:

246 för utskottet

74 för res. 24

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2002/03:34
11 december

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 137 s, 51 m, 42 fp, 1 v, 15 mp
För res. 24: 31 kd, 23 v, 20 c
Frånvarande: 7 s, 4 m, 6 fp, 2 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Punkt 45 (Ändring i lagen om TV-avgift)

1. utskottet
2. res. 27 (fp, m)

Votering:

226 för utskottet

95 för res. 27

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 138 s, 29 kd, 24 v, 20 c, 15 mp

För res. 27: 52 m, 42 fp, 1 kd

Frånvarande: 6 s, 3 m, 6 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

8 § Meddelande om inställd votering

Tredje vice talmannen meddelade att voteringen *torsdagen den 12 december kl. 9.00* skulle utgå.

9 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Finansutskottets betänkande

2002/03:FiU6 AP-fondernas verksamhet år 2001

Lagutskottets betänkande

2002/03:LU2 Ersättning vid flygolyckor

Bostadsutskottets betänkande

2002/03:BoU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

10 § Anmälan om interpellation

Prot. 2002/03:34
11 december

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 11 december

2002/03:94 av *Johan Linander* (c) till statsrådet Berit Andnor
Nordisk integration

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 december.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 11 december

2002/03:277 av *Ameer Sachet* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Kulturarbetares villkor på arbetsmarknaden

2002/03:278 av *Jeppé Johnsson* (m) till näringsminister Leif Pagrotsky
Registerhållningsavgiften

2002/03:279 av *Gunnar Nordmark* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Statligt ägda företags ansvar

2002/03:280 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Leni Björklund

Helikopterbataljonen på Säve
2002/03:281 av *Berit Jóhannesson* (v) till utrikesminister Anna Lindh

Utbildning av FN-poliser

2002/03:282 av *Hans Hoff* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Beslagtagande av fordon

2002/03:283 av *Hans Hoff* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Salmonellafritt kött

2002/03:284 av *Ulla Löfgren* (m) till miljöminister Lena Sommestad
Natura 2000 och äganderätten

2002/03:285 av *Anita Brodén* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Översyn av nollvisionen

2002/03:286 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Bekämpning av miljöbrott

2002/03:287 av *Marie Wahlgren* (fp) till miljöminister Lena Sommestad
Utredning av miljöbrott

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 december.

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 11 december

2002/03:220 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Skatterna för småhusägare

2002/03:221 av *Kenneth Johansson* (c) till försvarsminister Leni Björklund

Skogsbrandsflyget

2002/03:222 av *Kenneth Johansson* (c) till kulturminister Marita Ulvskog

Nationellt uppdrag till Sätters Film- och Biografmuseum

2002/03:223 av *Annika Qarlsson* (c) till statsrådet Mona Sahlin

Ökad kunskap om hedersrelaterat hot och våld

2002/03:224 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Vägutbyggnader i Dalarna och Västmanland

2002/03:226 av *Carl-Axel Johansson* (m) till socialminister Lars Engqvist

Antalet specialistgrenar inom sjukvården

2002/03:230 av *Lars Tysklind* (fp) till finansminister Bosse Ringholm

Skattebefrielse för vissa stiftelser

2002/03:231 av *Rolf Gunnarsson* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Skidskatten

2002/03:232 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Morgan Johansson

Sveriges insatser för hiv/aids-preventionen i de baltiska länderna och

Ryssland

2002/03:238 av *Cecilia Nilsson Wigström* (fp) till utbildningsminister

Thomas Östros

Skolverkets nya organisation

2002/03:239 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas

Östros

Gigasynet

2002/03:243 av *Yilmaz Kerimo* (s) till statsrådet Jan O Karlsson

Boende för flyktingar

2002/03:244 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Hans Karlsson

Offentligt tillfälligt arbete

2002/03:245 av *Rossana Dinamarca* (v) till statsrådet Ulrica Messing

Utbyggnad av riksväg 45 och järnväg

2002/03:246 av *Eva Flyborg* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky

Eltillgång

2002/03:247 av *Liselott Hagberg* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky

Kommun- och landstingsägda företag

2002/03:248 av *Carl B Hamilton* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin

Nykvist

Åtgärder mot det globala sockeröverskottet

2002/03:249 av *Eva Arvidsson* (s) till statsrådet Lena Hallengren

Skolor och förskolor i skärgården

2002/03:250 av *Torkild Strandberg* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Gränsöverskridande vård i EU

2002/03:254 av *Christer Nylander* (fp) till finansminister Bosse Ringholm

Budgeteringsmarginalen för år 2003

2002/03:257 av *Ana Maria Narti* (fp) till statsrådet Hans Karlsson

Invandrades arbetsgrupper

2002/03:260 av *Per Erik Granström* (s) till socialminister Lars Engqvist
Tandvårdsreformen

2002/03:261 av *Rigmor Stenmark* (c) till statsrådet Hans Karlsson

Arbetstemperaturen för bussförare

2002/03:262 av *Lennart Beijer* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky

Posten AB och småföretag

2002/03:263 av *Lars Wegedal* (s) till socialminister Lars Engqvist
Äldreskyddsombud

Prot. 2002/03:34
11 december

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 december.

13 § Kammaren åtskildes kl. 17.12.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 5 § anf. 26 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 6 § anf. 57 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med anf. 104 (delvis),

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.18 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om val.....	1
3 § Förnyad bordläggning.....	1
4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 10 december	1
SfU2 Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	1
SfU4 Uppehållstillstånd med tillfälligt skydd vid massflykt.....	4
SfU5 Vissa socialförsäkringsfrågor m.m.	7
SfU6 Senareläggning av premiepensionens efterlevandeskydd före pensionstid	7
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	7
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	7
5 § Rikets styrelse	8
konstitutionsutskottets betänkande 2002/03:KU1	8
Anf. 1 NILS FREDRIK AURELIUS (m)	8
Anf. 2 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	10
Anf. 3 INGVAR SVENSSON (kd).....	12
Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c)	14
Anf. 5 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	15
Anf. 6 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	15
Anf. 7 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	16
Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	16
Anf. 9 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	16
Anf. 10 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	17
Anf. 11 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	17
Anf. 12 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	17
Anf. 13 GUSTAV FRIDOLIN (mp).....	18
Anf. 14 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	20
Anf. 15 GUSTAV FRIDOLIN (mp) replik	20
Anf. 16 GÖRAN MAGNUSSON (s).....	20
Anf. 17 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	23
Anf. 18 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	23
Anf. 19 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	23
Anf. 20 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	24
Anf. 21 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	24
Anf. 22 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	25
Anf. 23 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	25
Anf. 24 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	26
Anf. 25 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	26
Anf. 26 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	27
Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	27
Anf. 28 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	28
Anf. 29 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	28
Anf. 30 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	29
Anf. 31 HELENA BARGHOLTZ (fp) replik	29
Anf. 32 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	30

Anf. 33	MATS EINARSSON (v)	30
Anf. 34	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	32
Anf. 35	MATS EINARSSON (v) replik	32
Anf. 36	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	32
Anf. 37	MATS EINARSSON (v) replik	33
Anf. 38	TOBIAS KRANTZ (fp)	33
Anf. 39	LENNART KOLLMATS (fp)	34
	(Beslut fattades under 7 §.)	35
6 §	Kultur, medier, trossamfund och fritid	35
	kulturutskottets betänkande 2002/03:KrU1	35
Anf. 40	LENNART KOLLMATS (fp)	35
Anf. 41	KENT OLSSON (m)	38
Anf. 42	LENNART KOLLMATS (fp) replik	41
Anf. 43	KENT OLSSON (m) replik	41
Anf. 44	LENNART KOLLMATS (fp) replik	42
Anf. 45	KENT OLSSON (m) replik	42
Anf. 46	GUNILLA TJERNBERG (kd)	42
Anf. 47	PETER PEDERSEN (v)	45
Anf. 48	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	49
Anf. 49	PETER PEDERSEN (v) replik	49
Anf. 50	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	50
Anf. 51	PETER PEDERSEN (v) replik	50
Anf. 52	KENT OLSSON (m) replik	51
Anf. 53	PETER PEDERSEN (v) replik	51
Anf. 54	KENT OLSSON (m) replik	52
Anf. 55	PETER PEDERSEN (v) replik	52
Anf. 56	BIRGITTA SELLÉN (c)	53
Anf. 57	ANNIKA NILSSON (s)	56
Anf. 58	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	58
Anf. 59	ANNIKA NILSSON (s) replik	59
Anf. 60	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	59
Anf. 61	ANNIKA NILSSON (s) replik	59
Anf. 62	LENNART KOLLMATS (fp) replik	60
Anf. 63	ANNIKA NILSSON (s) replik	60
Anf. 64	LENNART KOLLMATS (fp) replik	60
Anf. 65	ANNIKA NILSSON (s) replik	61
Anf. 66	BIRGITTA SELLÉN (c) replik	61
Anf. 67	ANNIKA NILSSON (s) replik	61
Anf. 68	BIRGITTA SELLÉN (c) replik	62
Anf. 69	ANNIKA NILSSON (s) replik	62
Anf. 70	KENT OLSSON (m) replik	62
Anf. 71	ANNIKA NILSSON (s) replik	63
Anf. 72	KENT OLSSON (m) replik	63
Anf. 73	ANNIKA NILSSON (s) replik	64
Anf. 74	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	64
Anf. 75	LENNART KOLLMATS (fp) replik	67
Anf. 76	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	67
Anf. 77	LENNART KOLLMATS (fp) replik	68
Anf. 78	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	68

Anf. 79	KENT OLSSON (m) replik	69
Anf. 80	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	69
Anf. 81	KENT OLSSON (m) replik	70
Anf. 82	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	70
Anf. 83	BIRGITTA SELLÉN (c) replik	71
Anf. 84	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	71
Anf. 85	BIRGITTA SELLÉN (c) replik	72
Anf. 86	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	72
Anf. 87	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	72
Anf. 88	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	73
Anf. 89	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	73
Anf. 90	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	73
Anf. 91	PETER PEDERSEN (v) replik	74
Anf. 92	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s) replik	74
Anf. 93	PETER PEDERSEN (v) replik	75
Anf. 94	LENA ADELSONH LILJEROTH (m)	75
Anf. 95	ANNIKA NILSSON (s) replik.....	79
Anf. 96	LENA ADELSONH LILJEROTH (m) replik.....	79
Anf. 97	ANNIKA NILSSON (s) replik.....	79
Anf. 98	LENA ADELSONH LILJEROTH (m) replik.....	79
Anf. 99	CECILIA WIKSTRÖM (fp)	80
Anf. 100	Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd).....	82
Anf. 101	TASSO STAFILIDIS (v)	83
Anf. 102	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	86
Anf. 103	TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	87
Anf. 104	GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	87
Anf. 105	TASSO STAFILIDIS (v) replik.....	88
Anf. 106	LARS-IVAR ERICSON (c).....	88
Anf. 107	ANNA LINDGREN (m)	90
Anf. 108	PETER PEDERSEN (v) replik	92
Anf. 109	ANNA LINDGREN (m) replik.....	92
Anf. 110	PETER PEDERSEN (v) replik	93
Anf. 111	ANNA LINDGREN (m) replik.....	93
Anf. 112	HANS BACKMAN (fp)	93
Anf. 113	ANNE LUDVIGSSON (s).....	96
Anf. 114	ANA MARIA NARTI (fp).....	97
Anf. 115	ANNIKA NILSSON (s) replik.....	99
Anf. 116	ANA MARIA NARTI (fp) replik	99
Anf. 117	KENNETH JOHANSSON (c)	99
Anf. 118	ANNIKA NILSSON (s) replik.....	100
Anf. 119	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	101
Anf. 120	ANNIKA NILSSON (s) replik.....	101
Anf. 121	KENNETH JOHANSSON (c) replik.....	101
Anf. 122	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s)	101
Anf. 123	ANNIKA NILSSON (s) replik.....	102
Anf. 124	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	103
Anf. 125	LENNART KOLLMATS (fp) replik	103
Anf. 126	CLAES-GÖRAN BRANDIN (s) replik	103
Anf. 127	LENNART KOLLMATS (fp) replik	104

Anf. 128 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	104
(Beslut fattades under 7 §.).....	105
Ajournering.....	105
Återupptagna förhandlingar	105
7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	105
KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	105
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	105
8 § Meddelande om inställd votering	108
9 § Bordläggning.....	108
10 § Anmälan om interpellation	109
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	109
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	110
13 § Kammaren åtskildes kl. 17.12.....	111

Prot. 2002/03:34
11 december

Prot. 2002/03:34
11 december

Elanders Gotab, Stockholm 2003